

JULES VERNE

Castelul Carpaților

Acum se făcuse o gaură în zidul superstițiosului sat, și toată istoria lui nu întârzia de a eși prin acea gaură.

Judecătorul Kolț, care își luase acum inima în dinți, arată chiar el cum stău lucrurile tinărului conte, și i povesti tot ce se spunea despre castelul din Carpați.

Bine înțeles că Francisc Telek nu putu ascunde mirarea, pe care i-o stîrni această povestire, și ceea ce i da de gîndit. Cu toate că puțin instruit cu lucrurile științei, ca toți băieții de familie care trăiesc în fundul moșilor românești, era un om de simț.

De aceea nu credea în vedenii și și bătea joc de legende. Un castel locuit de strigoii, era destul ca să i sfîrșească neîncrederea. După părerea lui, în tot ceia ce i spuse judecătorul Kolț, nu era nimic deosebit, ci niște fapte stabile, cărora oamenilor din Werst le dedeău o origină supra naturală. Fumul din cetățuie, clopotul sunând să se spargă, se puteau explica ușor. Cât despre fulgere și șuierăturile din clădire erau curată închipuire.

Francisc de Telek nu se sfi de a spune asta și a glumi, scandalizând pe toți cei cari l ascultau.

«Dar, d-le conte, observă judecătorul, mai este ceva.

— Alt ceva?

— Da, e cu neputință să pătrunzi înăuntrul castelului.

— Zău?

— Pădurarul și doctorul nostru au vrut să sară zidurile, acum vr'o câte-va zile, și erau să plătească scump încercarea lor.

— Ce li s'a întâmplat?... întrebă Francisc de Telek, cu un ton batjocoritor.

Judecătorul Kolț povesti, în amănunt, întâmplările lui Nicu Dec și ale doctorului Patak.

— Așa dar, zise tinărul conte, cînd doctorul a vrut să iasă din prăpastie, picioarele îi erau așa de înclătate de pămînt, că nu putea să facă nici un pas înainte?

— Nici înainte, nici înapoi! adăogă dascălul Hermod.

— O fi crezut el asta, doctorul d-voastră, fiind-că îl pătrusesse frica până în... călcăe!

— Bine, d-le conte, reluă judecătorul. Dar cum explici că Nicu Dec a simțit o groasă scuduită, când a pus mîna pe zăvorul ușei...

— Vre-un pas greșit, care l'a doborât la pămînt.

— Și încă așa de greșit, că-l înpat din ziua aceea.

— Cred că nu-i pe moarte? se grăbi de a replica tinărul conte.

— Nu... din fericire.

Într'adevăr, era un fapt material, pe care nu putea să-l nege, și judecătorul aștepta explicația de la Francisc de Telek.

Iată ce răspunse:

— După câte mi-ai spus, vîd că e locuit acest castel... de sigur nu de strigoii, dar de alt cine-va. De cine? Nu știu. Dar e probabil că de persoane, care vor să rămăe neștiute, după ce și-au găsit un adăpost acolo, de hoții poate.

— Hoții?... strigă judecătorul.

— Așa cred, și cum n'ai poftă să fie prinși, v'ai făcut să credeți că în castel umblă strigoii.

— Ce, d-le conte, reluă dascălul, așa crezi?

— Așa cred, că ținutul acesta e foarte superstițios, că musafirii castelului știu asta, și s'au folosit ca să scape de vizitele nepoștilor.

Era netăgăduit că așa stău lucrurile, însă cei din Werst nu voiau să primească această explicație.

Tinărul conte văzu bine că nu încredințase de loc pe cei cari l ascultau, fiind-că nu se lăsa a fi convingi.

De aceea se mulțumi să adauge:

— Fiind-că nu vreți să credeți în ceea ce vă spun, n'aveți de cît să vă urmați superstițiile.

— Credem ceea ce am văzut, d-le conte, răspunse judecătorul.

— Și ceea ce este, adăogă dascălul.

— Bine, și mi pare rău că n'am de pierdut douăzeci și patru de ore, căci Roșca și cu mine, ne-am duce să vizităm vestitul castel, și v'asigur că atunci ați afla ce i acolo.

— Să vizitați castelul!... strigă judecătorul.

— Fără a ne codi, și nici dracul nu ne ar fi împedicat să trecem zidul.

Auzind pe Francisc de Telek vorbind ast-fel, toți fură apucați de groază. Oare dacă vorbea fără teamă de spirite, nu va atrage altă catastrofă asupra satului?... Oare strigoii nu aud ceea ce se spune la hanul *Regelui Matei*?

Oare nu se va mai auzi vocea încodată?

Atunci judecătorul spuse lui Francisc de Telek, cum pădurarul fusese amenințat d'adrepul cu o pedeapsă groasă, dacă va îndrăzni să se ducă să afle tainele castelului.

Francisc de Telek dădu din umeri; apoi se sculă spunînd că nu se poate să se fi auzit vre-un glas în sală, cîm se pretindea. Toate acestea nu existau de cît în închipuirea prea încrezătoare a mușterilor de la *Regelul Matei*.

După aceasta, mulți se îndreptară spre ușă, ne mai vrînd să mai stea

sub un acoperămint cu acela care susținea ast-fel de lucruri.

Francisc îi opri cu o mișcare:

«Hotărît, d-lor, vîd că satul Werst e stăpănit de teamă.

— Ei, n'avam dreptate? d-le conte, răspunse judecătorul.

— Ei bine, mijlocul prin care să scăpați de toate aceste meșteșuguri, se cunoaște. Miine voi da de veste poliției din Karlsburg. O să vă trimeată jandarmii, și vă pot garanta, că ei au să străbată în castel, să alunge pe păcălitori, cari poate pregătesc ceva periculos.

Nimic nu era mai bun de cît această propunere; totuși fruntașii din Werst n'o primiră cu dragă inimă. Dacă ai fi stat să i ascultați, nici poliția, nici jandarmii, nici toată armata din lume nu va învinge pe strigoii, cari au spre apărare mijloace supranaturale.

— Dar imi vine în gînd, d-lor, că nu mi-ai spus încă al cui e castelul din Carpați?

— A unei vechi familii de pe aici, familia baronilor de Gorț, răspunse judecătorul.

— Familia de Gorț, strigă Francisc de Telek.

— Chiar ea.

— Familia aceea din care face parte Baronul Radu?...

— Da, d-le conte.

— Și știți ce s'a făcut?

— Nu. Sunt câți-va ani de cînd baronul pe Gorț nu s'a mai arătat pe la castel.

Francisc de Telek se îngălbeni și, mecanicește, repetă acest nume cu un glas schimbat:

— Radu de Gorț!

IX

Familia contelui de Telek, una din cele mai vechi și mai vestite din România, avea în țară o poziție înaltă, înainte chiar de căpătarea Independenței. Amestecată la toate peripețiile politice, prin care a trecut această țară, numele acestei familii avea un trecut glorios.

Acum, mai puțin favorizată de cît ulmul din castelul din Carpați, căruia tot îi mai rămăseseră încă trei ramuri, vechia familie de Telek era redusă la o singură ramură, din care cea din urmă cracă era acest tinăr boer, care sosise la satul Werst.

În timpul copilăriei sale, Francisc nu părăsise nici o dată castelul părintesc, în care stătea contele și contesa de Telek. Urmașii acestei familii se bucurau de o mare stimă, și făceau o întrebuintare generoasă din averea lor. Ducînd viața îmbelșugată și simplă a nobilei de la țară, abia dacă părăsiu moșia lor, o dată pe an, ca să se ducă la Craiova, cînd aveau afaceri.

Felul acesta de traiu avu o înflu-

rire adâncă asupra educației lui Francisc, și multă vreme trebui să se resimtă de mediul în care și-a petrecut tinerețea. N'au ca institutor de cât un preot bătrân italian, care nu putu să-l învețe de cât ce știa și el, și nu știa mare lucru.

De aceea copilul, ajuns tânăr, nu căpătase de cât niște cunoștințe foarte slabe în științe, arte și literatură contemporană. Văna cu patimă, alerga zi și noaptea prin păduri după cerbi sau porci sălbateci, ataca sălbătăciimea munților cu cuțitul în mână, și cu astea își petrecea timpul.

Contesa de Telec muri când el împlinise cinci spre zece ani, și n'avea încă douăzeci și unul de ani, când contele peri la o vânătoare.

Durerea tinărului fu nu se poate mai mare. Cum plânse pe mai-că sa, plânse și pe tatăl său. Amândoi îi fuseseră luați în scurt timp. Dar când ei periră, ne mai având alți prieteni, și profesorul lui fiind mort, se găsi singur pe lume.

Tinărul conte mai rămase trei ani la castelul din Craiova, de unde nu vroia să plece. Fără relații din afară, tinărul de abia dacă se ducea o dată de două ori la București, când avea afaceri. Și atunci sta puțin, grăbindu-se să se reîntoarcă la moșie.

Dar traiul acesta nu putea ține veșnic astfel, și Francisc simți nevoia de a-și lărgi orizontul închis între munții românești, și de a sbura dincolo de ei.

Tinărul conte avea vre-o douăzeci și trei de ani, când își luă hotărârea de a călători. Averea lui, îi dădea voie să-și îplinească toate gusturile.

Intr-o zi, lăsând castelul pe seama unor credincioși ai săi, părăsi țara românească. Luă cu el pe Roșca, un soldat român, deja de zece ani în serviciul faamilei Telec, însoțitorul tuturor isprăvilor lui de vânătoare.

Era un om curajos și hotărât, cu totul devotat stăpânului său.

Tinărul conte avea de gând să viziteze toată Europa, rămânând câte va lungi în orașele cele mai de seamă.

Își închipuia, nu fără de motiv, că instrucția lui fusese numai începută la moșie, și că se va putea desăvârși prin învățăturile călătoriei, a cărui plan îl făcuse cu îngrijire.

Francisc de Telec vru să viziteze mai întâi Italia, căci vorbea bine limba italiană, pe care o învățase de la bătrânul profesor. Farmecul acestui pământ, așa de bogat în amintiri frumoase, spre care se simțea atras, fu așa de mare, că rămase acolo patru ani. Nu părăsia Veneția de cât pentru Florența, Roma pentru Neapole, întorcându-se mereu la centrurile acestea artistice, pe care nu putea să le lase. Franța, Germania, Spania, Rusia, Englitera le va vedea mai târziu, chiar le va

studia cu mai mult folos, i se părea lui — fiindcă vârsta îi mai formase ideile. Din potrivă trebuie să aibă ferbințele tinereții, ca să guste farmecul cetăților italienești.

Francisc de Telec avea douăzeci și șapte de ani, când veni la Neapole pentru cea din urmă dată.

Credea că va sta acolo numai câte-va zile înainte de a se duce în Sicilia. Voia să-și sfârșască toată călătoria prin vizitarea «Trinacriei», și apoi să se întoarcă la Craiova să se odihnească un an.

Însă o împrejurare neașteptată îi schimbă nu numai hotărârea, dar și înțiruri și viața, schimbând mersul ei.

În timpul acestor ani trăiți în Italia, dacă tinărul conte câștigase puțin din partea științelor, pentru care nu simțea nici o aplecare, cel puțin i se deșteptase simțul frumuseții. Cu mintea deschisă, se entuziasma de cap-d'operele picturii, când vizita muzeele din Neapole, din Veneția, Roma și Florența. În același timp teatrele îi făcură cunoscut operele lirice din vremea aceea, și se pasiionase pentru interpretarea marilor artiști.

În timpul ultimei lui șederi la Neapole, și în împrejurări deosebite, cari au să fie spuse, un simțământ de o natură mai intimă, de o pătrundere mai adâncă, îi coprinse inima.

Pe vremea aceea era la teatrul San-Carlo, o cântăreață celebră, al cărui glas limpede, studiat, jocul dramatic, făcea admirația iubitorilor de artă. Până atunci Stilla nu căutase aplauzele străinătății, nu cânta altă muzică de cât muzica italiană, care luase cel dintâi rang în arta compozițiunii. Teatrul Carignan la Turin, Scala la Milan, Fenice la Veneția, Alfuri la Florența, teatrul Apollo la Roma, San-Carlo la Neapole, o aveau rind pe rind, și triumful ei nu-i da nici o părere de rău că nu se arătase pe celelalte scene ale Europei.

Stilla, pe atunci în vârstă de douăzeci și cinci de ani, era o femeie de o frumusețe nespusă, cu părul ei lung în reflecte aurii, ochii ei negrii și adânci, în cari se aprindeau flăcări, curăția trăsurilor sale, pielea de un ton cald, mijlocul pe care toarfeca unui Praytel nu l'ar face de o formă mai perfectă. Și din femeia aceea eșea o artistă sublimă, o alta Malibun, de care, ca și de cea-laltă, ar fi putut Musset să scrie :

Și cântecele tale duceau durerea în ceruri

Dar glasul acela pe care cel mai iubit dintre poeți l'a celebrat nuanțelor lui nemurioare.

... Glasul inimii care la inimă pătrun

Glasul acela, era al Stillei, în toată puterea măreției lui.

Cu toate acestea, artista asta mare, care reproducea cu atâta măiestrie accentele iubirei, simțimentele cele mai puternice, se zicea că nici odată nu le ar fi simțit. Nu iubise nici odată; nici odată ochii ei nu răspuseseră privirilor care o învăluiau în scenă. I se părea că nu vrea să trăiască de cât în arta ei și numai pentru ea.

Întăia dată când văzu pe Stilla, Francisc încercă simțimentele neînvinse ale dragostei dintâi. De aceea, lăsându-se de planul pe care l'făcuse de a părăsi Italia, după ce va vizita Sicilia, se hotărî de a rămâne la Neapole până la sfârșitul iernii. Ca și cum o legătură nevăzută îl lega de cântăreață, luă parte la toate reprezentațiile pe cari entuziasmul public le transformă în adevărate triumfuri. Adesea ori, nefiind în stare să-și stăpânească patima, încercase să pătrundă până la dînsa; dar ușa Stillei sta încuiată pentru dînsul, ca și pentru ceilalți admiratori ai ei.

Urmează de aci că tinărul conte fu cel mai nenorocit dintre oameni. Negândindu-se de cât la Stilla, ne trăind de cât pentru ea, nu cerca de a-și face relații ca după numele și averea lui; traia numai cu gândul la dînsa, și peste puțin să nătatea începu a i se slăbi.

Vă puteți închipui cât ar fi suferit dacă ar fi avut un rival. Dar știa, nimeni n'ar fi putut să-i ia înainte — chiar și un oare-care personaj destul de ciudat, pe care trebuie să-l facem cunoscut, căci așa cer peripețiile acestei istorii.

Era un om de vre-o cinci-zece și cinci de ani, cel puțin așa se credea. Ființa aceea foarte puțin comunicativă părea că ține de a sta în afară de orice convențiuni sociale, primite de oamenii cu o situație înaltă. Nu i se cunoștea nici familia, nici starea, nici trecutul. Îl întâlnea când la Florența, când la Roma, urmând pe Stilla. În realitate nu i se cunoștea de cât o patimă: să audă pe prima dona aceea așa de vestită, care ținea întâiul loc în arta cântăreii.

Dacă Francisc de Telec nu trăia de cât pentru Stilla din ziua de când o văzuse la teatrul din Neapole, erau șase ani de când acest escentric meloman nu trăia de cât pentru a o auzi, se părea că vocea cântăreții sale, e ca aerul pe care îl respira.

Nici o dată nu căutase s'o întâlnească în altă parte de cât pe scenă, nici o dată n'încercase să se ducă la ea, sau să-i scrie. Dar ori de câte ori Stilla trebuia să cânte la vre-un teatru din Italia, se vedea trecând la control un om de o statură înaltă, îmbrăcat într'un pardesiu lung și închis, cu o pălărie mare, care i

ascundea fața, omul acesta se grăbea să-și ia locul într-o loje zăbreliată, luată de el de mai înainte. Sta acolo închis, nemiscat, tăcut, în timpul reprezentațiunii. Apoi, cum își isprăvea Stilla cântecul, pleca pe furis, căci ori care alt cântăreț ori altă cântăreață, nu l'ar fi putut ține în loc, ca să-i asculte.

Cine era spectatorul acesta așa de stăruitor? Degeaba căutase Stilla să-l afle. De aceea, fiind de o fire foarte impresionabilă, începu a se teme de acest om ciudat, — teamă negândită de și foarte reală. Cu toate că nu putea să-l vadă în loja lui unde sta închis, îl știa acolo, simțea privirea stăpânitoare ținută asupra ei, și care o turbura într-atât, în cât nici numai auzea aplauzele, cu cari o primea publicul, de cum se arăta pe scenă.

S'a spus deja că omul acesta nu căutase să se duă la Stilla nici o dată. Dar dacă nu încercase să cunoască femeia — vom stăruia cu deosebire asupra acestui punct, — tot ce într'însa putea să-i amintească artistă, era obiectul atențiunilor lui nesfârșite. Ast-fel avea el cel mai frumos portret pe care un pictor mare de pe vremea aceea, Mihail Grigorio, îl făcuse cântărețel: pasionată vibrând, sublimă, încarnată în unul din cele mai frumoase roluri ale sale și acest portret, prețuit cu greutatea aurului, făcea cât îl plătise admiratorul său.

Dacă acest original era tot d'auna singur când venea la teatru, nu trebuie să credem că tot d'auna trăia singur. Nu, un tovarăș, nu mai puțin ascuns ca el, îi împărtășia existența.

Individul acela se numea Orfanic. Ce vîrstă avea, de unde venea, unde era născut? Nimeni n'ar fi putut răspunde la aceste întrebări. Dacă stătea să-l asculte — căci sta de vorbă bucuș, — era unul din acei învați desprețuiți, al cărui geniu n'a putut fi recunoscut, și care a prins ciudă pe lume. Se presupunea nu fără motiv, că trebuie să fi fost vreun biet inventator, pe care l' sprijinea bine punga bogatului iubitor de muzică.

Orfanic era de statură mijlocie, slab, debil, anemic. Semn particular: purta un monoclu negru pe ochiul drept, pe care trebuie să-l fi pierdut în timpul unei experiențe de fizică sată de chimie, și pe nas o pereche de ochelari din care numai cel din partea stîngă avea o sticlă pentru miopi, prin care străbătea o privire energică. În timpul acestor preumblări singuratece, gesticula ca și cum ar fi vorbit cu vr'o ființă nevăzută, care l' ascultă, fără să-i răspundă nici odată.

Aceste două tipuri, ciudatul meloman și nu mai puțin ciudatul Orfanic, erau foarte cunoscuți, cel puțin

atât cât puteau fi, în orașele acestea ale Italiei, unde soseau regulat, odată cu începutul teatrelor. Aveau privilegiul de a stîrni curiozitatea publicului, și cu toate că admiratorul Stillei respingea pe toți reporterii cu interviurile lor cu tot, la urma urmei se află numele și naționalitatea lui. Era de origine românească și când Francisc de Telec întrebă de el pe cine va cum se numea, i se răspunse:

«Baronul Radu de Gorț.»

Lucrurile steteau ast-fel pe vremea când tînărul conte sosise la Neapole. De două luni, teatrul San-Carlo nu se mai golea, și isbânda Stillei creștea zi cu zi. Nici odată nu se arătase așa de admirabilă în diferitele roluri ale repertoriului său nici odată nu stîrnise mai mult entuziasm și ovațiuni.

La fie-care din aceste reprezentațiuni, pe când Francisc ocupa fotoliul său din orchestră, baronul de Gorț, ascuns în fundul lojei sale, sorbea din cântecul acela neîntrecut, se pătrundea de vocea aceia încântătoare, fără de care părea că nu ar putea trăi.

(Va urma)

J O U I

4 Decembrie 1897

— Va apare No. 7 —

din ziarul ilustrat săptămânal

Teatru, Muzică și Modă

VARIETĂȚI

O stîncă de sticlă

Această stîncă de sticlă, de origine vulcanică, numită de savanți «obsidiene» se găsește în țara Wyoming, din Statele-Unite. Ea are 800 metri lungime și 60 lățime, și are forma și aparența unui colosal zid de sticlă.

Extremitatea de sud a acestui masiv este susținută de o serie de stâlpi prismatici, cari au 18 metri înălțime și un metru, aproape, de grosime. Ei sunt negri, ca mărgelile, pe când masa sticloasă a stîncei, de o culoare închisă, este străbătută de vinule roșii, brune și verzi.

Grosimea ei, la unele părți, e de 40 metri. Din depărcare, văzută sub razele soarelui, are înfățișarea unui enorm diamant negru.

Un curios obicei în Creta

Acest obicei se numește «înfrățirea».

Un număr oare-care de tineri își aleg o fată din satul lor, pe urmă, cu învoirea părinților, se procedează la ceremonia «înfrățirii». Un preot așează pe toți tinerii în cerc, pune în mijlocul lor fata, apoi înconjoară cu un brăț pe toți tinerii; spune rugăciuni, cântă cântece bisericești și termină bine-cuvîntînd pe toată lumea.

Din acel minut fata devine «sora» tuturor tinerilor, cari și ei, de aci înainte, sunt frați între ei, și jură pe cinste, de a apăra, cât vor trăi, pe sora lor, pe care n'o poate lua, nici unul dintre ei, în căsătorie.

Nu este oare o asemănare între acest jurămint și acela pe care Euripide spune că l'au făcut pretendenții frumoasei Hellena, bătrânului Tyn-dar, și care, — tot după poetul atenian, — strică coaliția din care eși războiul Troian?

Nilul ca armă de război

Abisinienii au avut în tot-d'a-una o armă naturală, destul de puternică, contra Egiptului; ei pot, după bunul plac, să inundeze sau să sece această țară, oprind Nilul și în urmă rupînd canalurile astupate.

Elmacin (istoric arab, născut în Egipt în 1223 și mort în Damasc în 1298), pretinde că califul Musta sir, trimesese în Etiopia, pe Mihail, Patriarhul din Alexandria, ca să spue regelui Abisiniei că Nilul fiind prea mic în Egipt, pămîntul și populația suferă mult.

După spusele patriarhului, Negusul făcu să se deschidă un canal al Nilului, care era astupat, și, într-o noapte, apele crescură cu trei coți: albia Nilului se umplu, iar șesurile Egiptului fură inundate. Ast-fel, se putu semăna. La întoarcerea sa, Patriarhul fu primit cu multă cinste de către Sultan, care-i dete chiar o haină ca dar.

Să adăogăm la această istorie a lui Elmacin, vastul și marele proiect al lui Alphonse d'Albuquerque, care voi să ruineze puterea Sudanului Egiptean, schimbînd, — cu ajutorul Negusului din Abisinia, care fusese amenințat de suveranul Egiptean, — cursul Nilului, dându-l în marea Roșie. Negusul Ali Beal strînsese chiar un număr de lucrători, ba începuse și lucrările, când inamicul amiralului portugez Albuquerque, siliră pe regele Emanuil a l' chema. Nu trebuia, — spunea el, — de cât să taie un mic munte, care se întinde de-a lungul malurilor Nilului, în țara părintelui Jean.

Rezultatul ar fi fost distrugerea totală a Egiptului de sus și de jos.

De necrezut Obiecte și 3 Calendare gratis

Cine se va abona, cu începere de la 1 Decembrie 1897, la ziarul «Universul» politic, care apare în fie-care zi dimineața, va primi următoarele premii:

Pentru 3 luni lei 4.80 în toată țara

PREMIU GRATUIT

Calendarul de citit ilustrat al «Universului» pe anul 1898, care cuprinde 100 pagini text și 13 portrete ale oamenilor însemnați din România, încetați din viață în anul curent, un roman ilustrat de 1 volum, calendarul portativ pe anul 1898 și ziarul «Universul» literar, colorat, pe timp de 3 luni.

Pentru 6 luni lei 9.30 în toată țara

PREMIU GRATUIT

Calendarul de citit al «Universului» pe anul 1898.—Calendarul portativ.—Calendarul american (cu foi zilnice).—Un roman de 2 volume, ilustrat, și ziarul «Universul» literar colorat, timp de 3 luni.

Pentru un an lei 19.50 în toată țara

PREMIU GRATUIT

Toate calendarele de mai sus.—Un roman ilustrat de 4 volume.—«Universul» literar colorat timp de 1 an, o frumoasă fructieră cu piciorul de metal nichelat și un port ceasornic de metal.

Pentru portul premiilor:

Abonații din provincie pentru 3 luni vor trimite 20 bani mai mult pentru portul premiilor, abonații pentru 6 luni vor trimite 30 bani mai mult și abonații pentru un an 1 leu mai mult.

La Viena și la Veneția gratis

Toți abonații vor mai concura, prin trageri la sorți, la două bilete de dus și în înapoi la Viena sau la Veneția.

VINDECAREA Boalelor de ficat, stomac și inimă Curățirea sângelui stricat

HAPURILE VEGETALE INDIANE precum și **AMAR INDIAN** ale d-ului W. SIMON, vindecă în mod sigur și în scurt timp toate boalele de Ficat, Stomac și Inimă, în orice formă se vor prezenta. Hapurile vegetale indiane și amarul indian, sunt cei mai buni curățători ai sângelui stricat, în urma boalelor ficatului sau ale efectelor de microbi și miasme palustre (băltoase).—Hapurile Vegetale Indiane costă lei 2.80 flaconul. Amarul Indian costă lei 3 flaconul.

—Refuzați ca falsificate toate flacoanele sau borcanele care nu vor purta pe din afară pecetia ziarului «Universul» și pe dinăuntru o instrucție în limba română tot cu pecetia ziarului «Universul».

Se găsește de vânzare în București la drogheria centrală a d-ului M. Stoienescu, strada Academiei, la farmacia «Ochiul lui Dumnezeu», V. Thüringer, calea Victoriei No. 154; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academiei No. 2; la drogheria Păcățianu, calea Victoriei No. 17 (hotel de France), precum și la toate farmaciile din țară.

Orî-ce tuse în contra tifosului vindecată

Cine vrea să se vindece sigur și în scurt timp de ori-ce tuse, să cumpere numai hăpurile de catramină ale celebrului chimist dr. Bertelli din Milan, aprobate de consiliile sanitare superioare din Italia și România.

O cutie costă numai lei 2.95; patru cutii lei 10.95.

De vânzare în provincie la toate farmaciile și în București la drogheria centrală Mihail Stoienescu, str. Academiei No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, str. Academiei No. 4 și la drogheria «Căinele Negru», Ion Țetzu, strada Lipscani, București.

Toate cutiile care nu vor avea în interiorul lor o instrucție în limba română cu stampila administrației ziarului «Universul» str. Brezoianu No. 11, București, se vor considera ca falsificate.

Orî-ce familie trebe să adopte pentru desinfecție o-dăilor, privăților, etc., preparatul NAVA mai cu seamă pe timpul de față, când toate epidemiile ca Febra-tifoidă, Anghina-difterică, fac ravagii mari.

Desinfecțantul NAVA are o putere de 20 de ori mai mare de cât acidul fenic.

— Se vinde numai la administrația ziarului «Universul», strada Brezoianu No. 11 București, cu următoarele prețuri:

1 Tinichea de 1 kilogram	lei 3.50
1 » » jum. kgr.	» 2.—
1 Sticlă	» 0.90

— **Rabat la revinzători** —

5 BANI în toată țara

În toate diminețile apare «Universul» politic, care se vinde 5 bani în toată țara. Conține ilustrații, cele mai frumoase, știrile și telegramele cele mai importante din țară și străinătate. Publică zilnic un foarte interesant roman și importanta operă: «Note asupra vieții regelui Carol în războiul de la 1877—78.»

CEL MAI MARE DEPOZIT DE Ceasornice

se află la administrația ziarului UNIVERSUL, Strada Brezoianu No. 11, București.

Ceasornice de nikel de la lei 4.90 până la lei 8.50.
Ceasornice de metal soarelui, care n'au nici o deosebire de un ceasornic de aur adevărat, cu lei 9.90, lei 10.90 și 13.50.

Domnii doritori vor găsi la depozitul ziarului nostru cel mai bogat asortiment de ceasornice de tot felul, de metal alb sau aurit și oxidat, de argint și de aur, pentru dame și bărbați, care se vind cu 30 la sută mai ieftin de cât ori unde.

Bogat asortiment de ceasornice de masă cu deșteptător, de metal sau de lemn artistic sculptat.—Lei 4.50, Lei 8.50, etc. etc.

Pendule de bronz mic de masă, foarte elegante, numai cu lei 5.50 bucata.

Pendule mari de bronz, pentru masă, de o rară frumusețe, acoperite cu un glob de sticlă albă.—Prețuri de ocazie.

Pendule de perete, de lemn frumos sculptat, cu muzică, care cântă un frumos cântec la fie-care ceas.—Lei 22 și lei 24 bucata.

Ceasornic de aur patent Traian, sistem Roskopf perfecționat, premiat cu cea mai înaltă distincție la cea din urmă expoziție specială de ceasornice din Geneva (Elveția).—Bucata lei 170 pe comptant.—Nici cu 300 de lei nu se găsește un asemenea ceasornic, fiind de aurul cel mai fin și solid și de un mers cel mai regulat, garantat.—Același ceasornic de metal nichelat Lei 17.50 și de metal oxidat lei 19.50

LANTURI de tot felul

fantazie, de metal aurit sau oxidat și de aur, pentru dame și bărbați, cu prețuri ne mai pomenit de ieftine.

Reparații de ceasornice

se efectuează în modul cel mai perfect și durabil, la atelierul înființat de administrația ziarului UNIVERSUL, care a adus expres din Elveția doi lucrători din cei mai experți.—Reparațiile se garantează pe timp de un an.

Între orele 12—1½, atelierul de reparațiuni este închis

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNȚÂPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:

Lei 4.50 pe an în toată țara

« 2.50 « 1/2 « « «

Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația:

No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare de 2 ori pe săptămână

MARȚEA ȘI VINEREA

SFARȘITUL UNUI BRIGAND.—Vezi explicația

Sfârșitul unui brigand

Pe când părinții mei locuiau la Roma, vara mergeam în vilegiatură la Mutti, între Frascati și Grotta Ferrata, la poalele munților capului Anibal, unde poposeau zăvălii pontificali. În enorma cazarmă pătrată puteau să încapă 500 de persoane.

Împreună cu familia mea, toate celelalte familii, aparținând ambasadei franceze, veneau la Villa Mutti, ca să scape de căldurile insuportabile din Roma, și formau acolo, o adevărată colonie parisiacă.

La 4 Iunie 1866, tata mama și cu mine, împreună cu o mică familie de englezi, eram singurii sosiți la Mutti, ceilalți erau așteptați pe la sfârșitul lunii.

Pe inserate, — oh! în tot-deauna, îmi voi aminti spaima mamei, — se răspândi vestea, că faimosul Gasparone, era în pădurea de la Grotta-Ferrata. Pentru a vă face o idee de spaima pricinuită, trebuie să adaog să terasele parcului Mutti mergeau până la marginea pădurii. Însă, Gasparone, brigandul, care timp de trei ani îngrozise lumea dintre Roma și Neapole, era un șiret pe care nu-l puteai prinde cu una cu două.

Iute puserăm zăvoarele la uși și astuparam toate ferestrele. Tata, și cu tânărul englez, pânneau cu pușca în mână. De odată, nevasta portarului eși din odaia ei, și strigă plângând, că barbatul său nu s'a întors încă, căci ea nu-l găsește nicăieri.

Noaptea venise. Tata, luă o port-voce și urcându-se în turn, strigă de mai multe ori. Singur ecoul răspunse.

Era de plâns, dar ce să-î faci? Portarul era cam mândăcios de felul lui, și probabil că se dusese la Frascati, — după obiceiul lui, — ca să mănânce ceva.

Bietul portar! Pe când noi îl credeam la masă, el era la o întâlnire dată de Gasparone. Acesta îl înșelase, trimetându-i vorbă că-l cheamă niște amici și în locul lor găsi trei oameni mascați și armați din cap până în picioare, cari se aruncară asupra lui, îl maltrară și-i cerură bani.

Bietul portar nu adusesese nici un ban. Il bătură, îl legară și-l întovărășiră până la poarta vilei, unde nevastă sa trebuia să le arunce pe fereastră, suma cerută. Fusesse așa de rău schingiuit, în cât de abia mai umbla.

Cum luna lumina drumul, nevas-tă-sa, de la o fereastră, îi văzu so-sind și crezând că bărbatul său este beat, alergă și deschise poarta, fără să bage de seamă că aducătorii erau mascați.

Văzând poarta deschisă, portarul, adunându-și toate forțele, dete nă-

vală înăuntru împingând poarta după el, ca să nu poată intra și bandiții, dar unul din ei, vărând mâna prin deschizătura porții, implântă un pumnal în inima portarului, care căzu mort. Poarta se închise cu sgomot, lăsând pe cei doi bandiți pe din afară. Toate acestea se petrecură în câteva clipe.

Tata și englezul, cari în acest moment făceau rondul pe terasă, aler-gară la strigătele femeii. Amân-doi tineri și curagioși, deschiseră poarta și deteră navală afară. O umbră neagră era la câț-va pași de acolo. Această umbră trase un foc, care râni pe tata. El răspunse prin-tr'alt foc și umbra disparu.

A doua zi dimineața, văzurăm urme de sânge pe iarba din pădure și tata primi următoarea scrisoare:

«Omul pe care nu l'ai nemerit, astă-noapte, este Gasparone, dar el a nemerit pe brigandul de portar, care a voit să-î fure banii promiși».

* * *

În felul lui Gasparone era Tiburzi care căzu cu arma în mână, chiar pe locul unde opera. Tiburzi era e-le-ful lui Gasparone. Născut la 1847 într'un cătun din apropierea Romei, el părăsi curând lucrurile de agri-cultură pentru a lua carabina. El era deja cunoscut ca un rău făcător periculos, când, în 1872, fu prins și condamnat la închisoare.

De acolo evadă și îngrozi tot ți-nutul din jurul Viterbei. Îndrăznețul bandit pânneau în păduri, ca un tigrul, prin stepele mocirloase, bravând geandarmieria și domnind ca un stă-pân, ast-fel că locuitorii numeau pă-durile de operație ale banditului, «Re-gatul lui Tiburzi».

În zadar poliția puse preț pe capul lui și promise 10 000 de lire celui care l'ar învinge, căci, în loc de a face poteră contra lui, țărani se făceau compliciti lui. Nenorociții fă-ceau aceasta de frică, căci Tiburzi se arăta fără milă nu numai contra celor cari căutau a-l trăda, dar chiar contra celor ce refuzau a-l ajuta: Într'o seară de Iunie, pe una din acele frumoase crepuscule al căror secret îl are numai Italia, Tiburzi intră liniștit într'un sat, pe vremea când țărani se întorceau acasă cu carele pline cu fân. În mijlocul sa-tului, femeile erau în jurul fântanei; era în timpul repaosului... În îm-pre-jurimi, tăcerea domnea pe câmpii, întreruptă câte o dată de mugetul vre-unui taur, sau de behăitul ca-prelor. Un miros de fân proaspăt îm-bălsăma aerul și ferestrele caselor se deschideau larg, pentru a-l lăsa să pătrundă în casă.

De o dată, convorbirile încetară.

«Uite Tiburzi».

Intr'adevăr, brigandul venea încet,

cu pușca în bandulieră ca și cum venea la el acasă. Bărbații se des-coperiră, femeile făcură pe ascuns semnul crucei.

Tiburzi se oprește, încrunță din sprincene și caută pe cine-va prin mulțime.

Își găsi victima, luă pușca, o puse la ochi, trase și omul căzu.

«Iată, zise în gura mare brigandul, cum se scapă Tiburzi de trădători cari îi voesc capul».

Pe urmă, își puse arma în ban-dulieră și plecă fără ca cine-va să zică vre o vorbă.

Lui Tiburzi nu-î plăcea singură-tatea. Ast fel dese ori pleca în plim-bări, mai ales la Roma, unde găsea mai multe petreceri ca ori-unde.

În timpul ultimilor ani, meșteșu-gul de tâlhar de drumul mare îl scârbi. El isbuti să-și câștige viața într'un mod mai gras și mai puțin penibil. În loc de a opri diligențele și călătorii isolați, ceea ce aducea după ele urmărirea geandarmilor, el începu să ridice impozitele pro-prietarilor din localitate. Se citează unul, care îi plătea 4000 de franci pe an și banii îi veneau de peste tot locul, mai regulat ca cum se plăteau percepțiilor; căci brigandul, când nu i se plătea, le ardea morile și le omora animalele.

Intr'un vechi castel feudal, părăsit de un secol, care acum servea drept fermă, el intra și eșia ca la el a-casă, numai cât își spunea numele.

Poliția închide-a ochii și se făcea că nu-l mai urmărește, când într'o seară din iarna trecută, pe când Ti-burzi traversa pădurea Capalbio, se trezi nas în nas cu o patrulă de ca-rabinieri.

Lupta se angajă desperată; brigan-dul se apăra ca un leu, ast fel că nu putu fi prins viu. Șase soldați, nu putură să-î dea de hac, de cât omorându-l în momentul când erau să-l scape.

Félix d'Anneville.

Numărul 9 din «Ziarul Călătorii-lor» va apare Marți, 9 Decembrie curent.

EPISOADE DIN CĂLĂTORIA MEA

LA

POLUL NORD

II

Astăzi presiunea a durat aproape toată ziua. Nu se mai observă regula-ritatea de mai nainte.

Duminică, 19 Noembrie. — De la 11 Noembrie până azi am dus obicnuita viață monotona. Vântul a bătat toată săptămâna dinspre sud, azi însă a-

vem o ușoară adiere de la nord-vest.

Am avut de mai multe ori presiuni și le-am auzit zgomotul de la sud-est. Ghiata ce s'a închis strâns în jurul vaporului, a rămas însă neobișnuit de liniștită. De când cu ultima presiune mai puternică, e probabil că avem sub noi o pătură de ghiată de trei până la șase metri. (Mai târziu am ajuns cu sonda până la 9 metri fără să dăm de latura de jos a păturei de ghiată).

Scott-Hansen a socotit azi observațiile pe care le consemnase alaltăieri, și ne a surprins cu vestea în bucurătoare că de la 8 Noembrie am înaintat cu 44 de minute spre nord, în direcție cam spre est.

Ne găsim acum la $78^{\circ} 27'$ latitudine nordică și la $130^{\circ} 23'$ longitudine de est. De-am înainta numai tot așa!

Pe «Fram» e cald și plăcut. Fie termometrul la 5, fie la 30 de grade sub zero, foc nu facem. Ventilația e excelentă. Cu toate acestea nu simțim nici urmă de frig și nu ardem de cât o lampă.

Mă gândesc acum să înlăturăm soba cu totul. Ne stă numai în drum. Socotelile mele, cel puțin în ce privește apărarea noastră de frigul iernei, s'au dovedit exacte.

Nu suferim mult nici din cauza umezelei. În unul sau două locuri, mai ales în cabina pentru patru persoane, se adună și picură; aceasta însă nu e nimic față de ceea ce se întâmplă de obicei cu alte vapoare. Dacă am face foc în sobă, umezeala asta ar dispărea cu totul. Eu, în cabina mea, cum am ținut cât-va timp o lampă aprinsă, am putut constata dispariția imediată a oricărei umezele.

Tovarășii mei suportă frigul într-un chip extraordinar. Bentsen, pe o temperatură de -30 de grade se urcă pe punte numai în cămașă și în pantaloni pentru a lua obișnuitele note meteorologice.

Lună, 27 Noembrie.— Vântul a fost mai în tot timpul de la sud, uneori ceva de la răsărit. Temperatura se menține încă între 25° și 30° sub zero; în interiorul vaporului a scăzut până la 24° .

De mai multe ori am băgat de seamă că razele luminei polare urmau direcția vântului, drept de la punctul lor de plecare la orizont. Joi dimineața, de și aveam un vânt ușor de la Nord-Est, am cutezat chiar să prevestesc, luându-mă după direcția razelor luminei polare, că se va întoarce spre sud-est, ceea ce în adevăr s'a și întâmplat.

Peste tot, în timpul din urmă, am avut mai puțină lumină polară de cât la început. Totuși, aproape în fiecare zi ni s'a arătat, de și unele ori foarte slabă; astă noapte e iarăși foarte puternică.

În zilele din urmă, luna ni s'a a-

rătat cu cercuri, cu osii, cu icoana ei reflectată și cu alte fenomene vrednice de notat. Când luna ajunge așa de jos în cât cercul dimprejurul ei atinge orizontul, se formează un câmp luminos acolo unde orizontul taie cercul; un astfel de câmp de lumină se formează și acolo unde o rază perpendiculară a cercului din jurul lunii atinge orizontul. Adesea se zăresc și ușoare curcubeie în mijlocul acestor câmpuri strălucitoare.

Orizontul în apropierea fenomenului era de obicei galben strălucitor, culoare ce trecea apoi în roș și în sfârșit în albastru.

Uneori erau două cercuri concentrice; atunci luna se reflecta de patru ori pe cer. Apoi, am mai observat și o bucată dintr'un alt cerc ce atinge pe cele dintâi sus, drept deasupra lunii. După cum e în deobște cunoscut, aceste diferite formațiuni de cercuri, în jurul soarelui ca și în jurul lunii, sunt pricinuite iar de frângerea razelor de lumină prin micile cristale de ghiată ce plutesc în aer.

Pentru ziua de 23 Noembrie așteptam, din cauza lunii pline și a fluxului, presiuni de ghețuri; cu toate astea, ghiata rămase și în ziua aceasta și în mai multe zile următoare, liniștită. Sâmbătă după amiază, 25 Noembrie, am auzit însă mugetul depărtat al ghețurilor din spre sud, și de atunci în fiecare zi am auzit aceste zgomote din aceeași direcție.

Azi dimineața (27 Noembrie) zgomotul deveni foarte puternic și venea tot mai aproape. Pe la 9 ore era aproape de tot; astă seară l'am auzit iarăși foarte aproape. Se pare însă că acum suntem afară din regiunea până la care se mărginesc de obicei presiunile ghețurilor. Nu de mult eram chiar în mijlocul acestei regiuni. Jur împrejur ghiata e liniștită.

După toate probabilitățile, ultima presiune puternică a grădărit foarte tare ghețurile de jur împrejurul nostru, și frigul le a prefăcut într-o masă groasă și rigidă care rezistă cu tărie, pe când ghiata mai slabă cedează pe alocurea presiunii.

Adâncimea mării crește din ce în ce, cu cât mergem mai spre nord.

Astă seară Hansen a făcut socotelile observațiilor de alaltăieri și a găsit că ne aflăm la $79^{\circ} 11'$ latitudine nordică. E frumos; de-ar merge tot așa înainte! Acesta e punctul cel mai spre nord la care am ajuns până acum, și probabil că astăzi am înaintat și mai mult spre nord.

În cursul zilelor din urmă am înaintat binișor, și adâncimea crescândă a mării pare a denota o fericită schimbare a direcției merului nostru.

Găsit-am oare în cele din urmă calea adevărată? Pe fiecare zi în-

ținăm cam 5 minute de grad. Lucea care ne mulțumește mai mult pe lângă aceasta, e că în timpul din urmă și mai ales în cele din urmă două zile n'am avut prea mult vânt; ieri n'avea de cât o iuteală de un metru pe secundă, astăzi nu bate de loc, și totuși am constatat în zilele acestea o adâncime a mării cu 40 de metri mai mare de cât înainte. Cred că aici totuși avem în sfârșit un curent spre nord. Fără îndoială ne mai așteaptă încă multe desamăgiri, dar de ce să nu ne și bucurăm, câtă vreme norocul ne zîmbește?

Marți 28 Noembrie.— Desamăgirea a venit mai curînd decât ne așteptam.

Sau observațiile n'au fost bine consemnate, sau a fost o grasăală în socotelile lui Hansen, dar poziția planetei Joe, pe care am consemnat-o aseară, ne arată că suntem la $78^{\circ} 36'$ latitudine nordică. Sondagile de apă ne dau 142 metri de adâncime a mării, adică aproape același rezultat ca și ieri, și funia ne arată că mergem spre sud-vest.

Ori cât s'ar hotări cine-va să ia lucrurile filosofice, tot nu poate să înlăture un sentiment de apărare.

Caut mângâiere citind, și mă confund cu toată atențiunea în învățăminte Indienilor, în credința lor fericită în puteri transcendente, în facultățile supranaturale ale sufletului și în viața viitoare. O, dac'am avea acum măcar o particică din vr'o putere de acelea, supranaturale, ca să putem sili vînturile să bată mereu dinspre sud!

Seara, cam rău dispus, m'am urcat pe punte. Dar în momentul când ajunsei, am rămas incremenit locului.

Iată supranaturalul pentru mine—lumina boreală care strălucește, cu o putere și frumusețe incomparabilă, în toate culorile curcubeului, d'asupra cerului! Rare ori, poate nici odată n'am mai văzut culori așa strălucitoare. Culoarea preponderantă era mai întîi galbenul, care însă trecu încetul cu încetul în flăcări verzi, iar mai pe urmă, la capătul de jos al razelor, începu a se arăta un roșu viu, ca rubinul, care încetul cu încetul se întinse apoi asupra arcului întreg.

Și de odată un șarpe de foc începu să se ridice, încolăcindu-se în orizontul depărtat de la apus și devenind din ce în ce mai strălucitor. Se desfăcu apoi în trei bucăți, lucind care de care mai viu. Și iar începu jocul culorilor. Șarpele de la sud deveni roșu ca rubinul, cu pete galbene, cel din mijloc galben, iar cel de la nord verzu-alb. Alături de acești șerpi isbucneau mănunchiuri de raze, ca și când vîntul le ar fi purtat ca niște valuri prin eter; se clătină încoace și încolo, când mai tare când iarăși mai slab. Iar șerpii se

ridicău spre zenit și până peste el.

De și eram îmbrăcat cam subțire și tremuram de frig, nu m'am putut îndura să mă întorc în cabină până când fenomenul dispăru, și nu mai rămase decât un șarpe lucind ușor în apropierea orizontului de la apus, de unde izbucnise. Mai târziu, când m'am întors iar pe punte, grămezile de lumină înaintaseră spre nord și se întinseseră în cerc necomplet peste partea de miază-noapte a cerului. Dacă cine-va ar vrea să citească însemnări misterioase din fenomenele naturii, aci de sigur că ar găsi cele mai frumoase ocazii.

Observațiile de azi după-amiază ne au arătat că ne găsim la 78° 38' 42" latitudine nordică. Incet mergem înainte !

Miercuri 29 Noembrie. — Astăzi a mai fost sfâșiat un câine ; Fox, unul din cei mai frumoși și puternici, a fost găsit astăzi seară la spatele vaporului, mort, teapăn, pe gheață. Ce ticăloși câiniiăștia ! Acum am dat însă ordin ca să fie în tot d'auna supravegheați de cine-va când îi lăsăm pe gheață.

Joi 30 Noembrie. — Astăzi am găsit o adâncime de 170 metri și, după funie, se părea că mergem spre nord-vest. E aproape sigur că acum suntem purtați înainte spre nord. Speranțele ne cresc și viața ni se pare iar mai veselă.

Dispoziția în care mă găsesc eu, s'ar putea asemana cu un pendul, dacă cine-va și l-ar putea închipi oscilând neregulat. Nu e bine să ia cine-va lucrurile prea filosoficește, căci nu pot tăgădui că întrebarea dacă ne vom întoarce cu isbândă sau fără isbândă, mă preocupă adânc.

E foarte ușor să mă conving, cu argumentele cele mai puternice și pe cari nimeni nu le-ar putea răsturna, că lucrul principal e să duc până la sfârșit expediția, fie cu succes fie fără, și să ajungem sănătoși acasă. Nu puteam să n'o întreprind, pentru că planul meu era așa încât simțeam că trebuie să reușesc, și de aceea era de datoria mea să fac încercarea. Dar, dacă nu va reuși, va fi și este tot *treaba mea* ?

Ei, mi-am făcut datoria, am făcut tot ce era de făcut și pot să mă întorc cu conștiința curată la pacinica fericire pe care am lăsat-o acasă. Ce-are aface dacă întâmplarea, sau ce nume să i dau, va voi ca planul să reușească și ne va face sau nu numele nemuritor ? Valoarea planului rămâne aceeași, ori ne va surîde, ori ne va năpăstui întâmplarea. Iar în ce privește nemurirea, — tot ce dorim este fericirea, și aceasta nu se găsește aci.

Pot însă să-mi repet toate astea de o mie de ori ; pot să ajung până acolo în cât să cred în toată sinceritatea că totul mi e indiferent. To-

tuși dispoziția mi se schimbă ca norii pe cer, după cum vântul bate dintr-o parte sau dintr'alta, după cum sondagiile arată o adâncime crescândă sau nu și observațiile ne arată mergerea spre nord sau spre sud. Când mă gândesc la toți aceia cari cred în noi, la Norvegia, la toți prietenii cari ne-au daruit timpul, încrederea și banii lor, se redeșteaptă în mine dorința ca să nu fie desamăgiți, și mă întristez când mersul nostru nu este așa cum îl așteptam. Și ea, care mai mult de cât ori cine s'a jertfit, nu merită oare ca jertfa ei să nu fi fost adusă în zadar ? Nu, *trebuie și voim să reușim !*

Duminică, 3 Decembrie. — Iar e Duminică, cu liniștea ei și cu permisiunea de a ne bucura, visând, de o zi fericită, și a trece ceasurile fără mustrare de conștiință.

Astăzi, până la 250 metri n'am putut da încă de fundul mării. Mersul e spre nord-est. După observațiile de ieri, ne găseam la 78° 44' latitudine nordică, adică cu cinci minute mai spre nord de cât Marți. Mergem grozav de încet, dar cel puțin mergem înainte, și trebuie să mergem înainte, — în această privință nu poate încăpea îndoială.

Marți, 5 Decembrie. — Astăzi e ziua cea mai rece pe care am avut-o până acum ; sunt — 35.7°C cu un vânt viu de la est-sud est. Observațiile de după-amiază ne arată 78° 50' latitudine nordică, adică cu 5 minute mai spre nord de cât Sâmbătă, sau câte două minute pe zi. După-amiază am avut o lumină boreală splendidă, arcuiri strălucitoare peste toată bolta cerească de la est la vest. Dar seara, când m'am urcat pe punte, cerul era acoperit și nu se zăria de cât o singură stea prin vălul norilor, — steaua din spre patrie.

Cum iubesc steaua asta. În tot d'auna pe ea o caut întâi cu ochii, și în tot d'auna e aci, lucind d'asu pra drumului nostru. Am așa o simțire, ca și când nimic rău nu mi s'ar întâmpla, cât timp o voi vedea licărind acolo.

Fridtjof Nansen

(Urmare în numărul viitor)

Joi 4 Decembrie 1897

A aparut No. 7
din ziarul ilustrat săptămânal

Teatru, Musică și Modă

care conține

22 figuri de modă. — Un mare portret al d-lui Theodorescu, basul de la opera română. — O bucată de muzică : « Polca d-soarelor », pentru piano. — Materia cea mai variată, între care și sensaționalul român « Lupta pentru amor ».

10 BANI IN TOATA TARA

JULES VERNE

Castelul Carpaților

Atunci se svoni în Neapole un sgomot, pe care publicul nu l voi a crede, dar care la urmă înspăimântă pe toți iubitorii de muzică.

Se vorbea că după ce se va isprăvi iarna, Stilla se va retrage din teatru. Ce ! în toiul talentului său, în toată măreția frumuseții sale, la culmea carierei ei de artistă, era oare cu putință, să se gândească la retragere ?

Ori cât de necrezut era aceasta, și fără să bănuiască, Baronul de Gort era în cea mai mare parte, pricina acestei hotăriri.

Spectatorul acesta, cu apucături tainice, cu toate că nevăzut în dosul zăbrelelor lojei sale, stărnise la urmă în Stilla o emoțiune nervoasă și stăruitoare, de care nu putea să scape. De cum intra în scenă, se simțea impresionată până în'atâta, că această turburare foarte vădită pentru public, îi vătămasă sănătatea.

Să părăsească Neapole, să fugă la Roma, Veneția sau în ori care alt oraș din Italia, n'ar fi fost de ajuns s'o scape de urmărirea baronului de Gort. Chiar dacă s'ar fi dus în Germania, în Rusia, în Franța, și tot ar fi găsit-o. O va urmări peste tot unde se va duce ca să cânte, și ca să scape de această prigonire stăruitoare, singurul mijloc era de a se lăsa de teatru.

Deci, de două luni deja, înainte ca zgomotul retragerii sale să se fi răspândit, Francisc de Telek, se hotărise a face pe lângă cântăreață o ultimă încercare, ale cărei urmări au adus, din nenorocire, o mare catastrofă. Liber, stăpân pe averea lui îi oferi s'o facă soția lui, contesă de Telek.

Stilla știa de mult simțimintele, pe cari le însușise tinerului conte. Își zise că era un boer, căruia oricare femeie, chiar din lumea mare, ar fi fost fericită să i încredințeze viitorul ei. De aceea, în împrejurările în care se afla, când Francisc de Telek îi oferi numele său, ea îl primi cu o simpatie pe care nu încercă s'o ascundă.

Cu o adâncă cunoștință de sentimentele ei și fără părere de rău că părăsește cariera dramatică, se învoui a deveni soția contelui de Telek.

Vestea era dar adevărată, Stilla nu se va mai arăta pe nici un teatru, îndată ce seziunea din San Carlo se va sfârși. Căsătoria sa, care se bănuise puțin de toată lumea, fu afixată ca sigură.

Bine înțeles că aceasta avu un efect neînchipuit, nu numai în lumea artiștilor, dar chiar și în lumea din Italia. După ce mai întâi nu

vru nimeni să creadă, la urmă n'auvură încotro. Gelozii și ciude se îndreptară atunci împotriva contelui, care lua artei isbânzile, adorării lumii întregi pe cea mai mare cântăreață a timpului. Francisc de Telek primi chiar amenințări directe dar lui nu'i păsa de astea.

Dar dacă publicul se resimțea, ce trebuie să fi fost pe capul lui Radu de Gorț când auzi că Stilla îi va fi luată, că va perde cu dînsa, ceea ce'l mai ținea în viață. Se răspândise zgomotul că se va sinucide. Dar aceea ce fu sigur e că în ziua aceea Orfanic nu se mai văzu umblând pe ulițele Neapolului. Ne mai părăsind pe baronul Radu, veni chiar de mai multe ori să se închidă în loja aceea de la San-Carlo, în care se arăta baronul la fie care reprezentație - ceea ce nu se mai întemplantase, Orfanic fiind cu totul refractar farmecelor muzice, ca ori-care savant.

Intre acestea zilele treceau, emoțiunea nu mai trecea însă și era să ajungă la culme în seara când Stilla se va arăta pentru cea din urmă oară la teatru. Trebuia să'și facă reprezentația de adio în superbul rol al Angelice, din *Orlando*, cap d'operă a maestrului Arconati.

În seara aceea, San-Carlo era de zece ori prea mic, să poată cuprinde toți spectatorii, cari se înghesuiau la uși și din cari cea mai mare parte trebuia să rămăie pe dinafară. Se temeau de manifestări împotriva contelui Telek, dacă nu în timpul cât Stilla va fi pe scenă; cel puțin atunci când se va lăsa cortina după actul al cincilea.

Baronul de Gorț luase loc în loje și de astă-dată, iar Ofacnic era lângă dînsul.

Stilla se ivi tot așa de mișcată, mai mult poate ca de obicei, se lăsă inspirației sale, cântă cu atâta măiestrie, cu atât talent nespul, cum nu s'ar putea descrie.

Entuziasmul pe care îl stârni în spectatorii săi, se ridică până la delir.

În timpul reprezentației, tînărul conte stătu în fundul lojei, nerăbdător, nervos, înfierbântat, în cât nu se mai putea stăpâni, blestemând lungimea scenelor, supărându-se de întârzierile pe cari le produceau aplauzele și rechemările. Ah! cât era de nerăbdător să smulgă din acel teatru pe aceia care era să ajungă contesa de Telek, și s'o ducă departe, foarte departe, așa de departe că nu va mai fi de cât a lui, cu totul a lui.

În sfârșit sosi scena aceea dramatică în care moare eroina din «*Orlando*».

Nici o odată muzica admirabilă a lui Arconati, nu păru mai pătrunzătoare, nici o dată Stilla n'o interpretase cu accente mai pasionate.

Sufletul părea că i se străcoară prin buze... Și cu toate acestea al fi zis că vocea aceea, sfîrșită une ori, avea să se rupă, vocea aceea care nu se va mai auzi.

În acea clipă, zăbrelele de la loja baronul de Gorț se plecară în jos. Un cap ciudat, cu păr lung cărunt, cu ochi de flacăra, se arătă; fața îi era înspăimîntătoare de paliditate, și din fundul lojei sale, Francisc îl zări la lumină, ceea ce nu i se mai întamplase.

Stilla tocmai își dăduse drumul vocii în scena așa de briliantă din cântecul final... Spuse fraza aceasta de un simțiment sublim:

Innamorata, mio cuore tremante,
Voglio morire...

De odată se oprește.

Fața baronului de Gorț o înspăimîntă... O teamă neînvinsă o paralizăze... Duce repede mîna la gură, care se înroșește de singe... Se clatină... cade...

Publicul s'a sculat, tremurând, nebun, în culmea grietii...

Se aude un strigăt din loja baronului de Gorț...

Francisc s'a aruncat pe scenă, ia pe Stilla în brațe... o ridică... o privește... o chiamă...

Moartă!... moartă!... strigă el!... moartă!...

Stilla a murit. I s'a rupt o arteră în piept... Cîntecul ei s'a stins o dată cu cel din urmă suspin.

Tînărul conte fu dus la otel, într-o ast-fel de stare, că îl crezură nebun. Nu putu să fie față la înmormîntarea Stillei, care fu celebrată în mijlocul unei mulțimi imense: întreaga populațiune Napolitană.

La cimitirul «*Campo Santo Nuovo*» unde fu îngropată cântăreața, nu se citește de cât acest cuvînt, scris pe o marmoră albă:

Stilla,

În seara îngropării veni un om la «*Campo Saoto Nuovo*».

Acolo, cu ochii rătăciți, capul plecat, buzele strânse ca și cum deja ar fi fost pecetluite de moarte, se uită lung la locul unde Stilla fusese îngropată. Părea că trage cu urechia, ca și cum vocea marelui artiste, are să mai răsbătă încă o dată din mormîntul acela.

Era Radu de Gorț.

Chiar în noaptea aceia baronul de Gorț, însoțit de Orfanic, părăsi Neapolul, și de la plecarea lui, nimeni n'ar fi putut spune, ce s'a făcut.

Dar, a doua zi, sosi o scrisoare la adresa tînărului conte.

Scrisoarea aceea nu conținea de cât aceste cuvinte de un laconism amenințător:

— Dumneata ai omorît-o! Nenorocire ție, conte de Telek!

«*Radu de Gorț*».

Așa se petrecuse această istorie jalnică.

Timp de o lună, viața lui Francisc de Telek fu în pericol. Nu recunoștea pe nimeni, nici chiar pe soldatul său Rațco. Când era mai rău, un singur nume îi deschidea buzele, gata să-și dea cea din urmă suflare: era numele Stillei.

Tînărul conte scăpă de moarte. Dibăcia doctorilor, grijile neîncetate ale lui Rațco, de asemenea și tineretea și firea de obicei sănătoasă a bolnavului, îl mîntuiră. Mîntea eși intactă din această lovitură groasă-nică.

Dar când își veni în fire, își adună amintirile, mai văzu parcă scena finală din *Orlando*, în care inima artei se sfărîmase.

— Stilla, Stilla mea!... strigă el pe când mîinile se întindeau, s'o aplaude iar.

Îndată ce stăpână-său putu eși din casă, Rațco îl încredință că trebuie să fugă din orașul acesta blestemat, să se ducă la castelul din Craiova. Cu toate acestea, înainte de a părăsi Neapole, tînărul conte vru să se ducă să se mai roage pe mormîntul moartei, și să i dea un suprem, un veșnic adio.

Rațco îl însoți până la *Campo Saoto Nuovo*. Francisc se aruncă asupra țăranei aceleia neîndurătoare, se sili s'o scormonească cu unghiile să se îngroape înăuntru... Rațco putu cu multă greutate să-l ia de la mormîntul unde zăcea toată fericirea lui.

După câte-va zile, Francisc de Telek, reîntors la Craiova, în fundul țerei românești, își revăzu vechea moșie a familiei. În acel castel trăi el cinci ani, fără să dea ochi cu vr'un străin. Nici timpul, nici depărtarea nu aduseseră o ușurare durerii sale. Ar fi trebuit să uite, dar de asta nici vorbă. Amintirea Stillei, puternică și neînvinsă, da din ziua întîia, era viața lui.

Sunt răni de acelea, care nu se închid de cât la moarte.

Cu toate acestea, la începutul acestei istorii, tînărul conte părăsise castelul de vre-o câte-va săptămîni.

Dar câte stăruințe și rugăminți, până să-l hotărască Rațco a eși din singurătatea asta unde se perdea! Că Francisc nu se putea mîngăia, fie; cel puțin era de trebuință să încerce a mai risipi durerea.

Se făcu un plan de călătorie, ca să viziteze mai întîi provinciile Transilvănene. Mai târziu Rațco spera că tînărul conte va consimți să și reia prin Europa călătoria aceia, care fusese întreruptă de tristește împrejurări din Neapole.

Francisc de Telek plecase ca turist de astă-dată, și numai pentru o călătorie de scurtă durată. Rațco și cu dînsul, traversară câmpiile munte-

nești, până la poalele Carpaților; o lua-se apoi prin trecătoarea Vulcan; apoi, după ce suiră Retezatul și făcură o excursiune prin valea Mureșului, veniseră să se odihnească la satul Werst, la hanul *la Regele Matei*.

Se știe care era starea spiritelor, în clipa când Francisc de Telec sosi, și cum fusese pus în curent cu faptele neînțelese care se petreceau la castel. Se știe cum aflase că cetățuia aceea era a baronului de Gort.

Efectul produs de acest nume asupra contelui fusese prea sensibil, pentru ca judecătorul Kolț și ceilalți fruntași să nu-l fi băgat de seamă.

De aceea Rațco în gândul lui dădea naibei pe judecătorul Kolț, care rostise așa de neașteptat numele acesta blestemat. De ce oare un nenoroc adusese pe Francisc de Telec tocmai în satul acesta Werst, în vecinătatea castelului din Carpați. Tânărul conte tăcea. Privirea lui, răstăcind de la unul la altul, arăta destul tulburarea sufletului său, pe care cercă zadarnic să-l liniștească. Judecătorul Kolț și cu ceilalți înțelesesă că o legătură tainică trebuie să existe între contele de Telek și baronul de Gort; dar oricât ar fi fost de curios, stătura la o parte, și nu stăruia să afle nimic. Mai târziu, vor vedea ce au de făcut.

După câte-va clipe toți părăsiră hanul, foarte intrigati de această neașteptată înlanțuire de împrejurări, care nu mirosea a bine pentru sat.

Și acum, când tânărul conte știa al cui e castelul din Carpați, se va ține de făgăduință? Ajuns la Karlsburg, va da de veste autorităților, va cere mijlocirea lor? Iată ceea ce se întreba judecătorul, dascălul, doctorul Patak și ceilalți. În tot cazul dacă tânărul conte nu făcea asta, judecătorul Kolț era hotărât să o facă el. Va înștiința poliția, care va veni să vadă castelul, să vadă dacă era plin de strigoii săi locuit de hoți, căci satul nu mai putea sta multă vreme cu atâta spaimă.

Pentru cea mai mare parte din locuitorii săi, e adevărat, asta ar fi fost o încercare zadarnică, o măsură nefolositoare. Să se lupte cu strigoii? Dar săbiile jandarmilor se vor sfărâma ca niște sticle, și puștile n'au să ia foc.

Francisc de Telec rămas singur în sala cea cea mare a *Regelui Matei* și se lăsa amintirilor, pe care le stărnise numele baronului de Gort.

După ce rămase un ceas abătut în jețul său, se sculă, părăsi hanul, se îndreptă spre capătul terasei, privi în depărtare.

Pe coasta muntelui Plessa, în centrul șesului Orgalului, se înălța castelul din Carpați. Acolo șezuse ființa aceea ciudată, spectatorul de la San-Carlo, omul care însuflase o frică neînvinsă nenorocitei Stilla.

Dar acum castelul era părăsit și baronul de Gort nu se mai întorsese într'insul. Nu se știa nici măcar ce se făcuse, și e foarte cu putință să și fi pus capăt vieții după moartea admirabilei artiste.

Francisc rătăcea ast-fel printr'o mulțime de ipoteze, neștiind la care să se oprească.

Pe de altă parte întâmplarea cu pădurarul Nicu Dek îi cam dădea de gândit și ar fi vrut să-l descopere taina, cel puțin pentru a liniști populația din Werst.

De aceea, cum tânărul conte nu se mai îndoaia că acolo trebuie să fie niște hoți, se hotărî să-și ție făgăduiala, să le zădărnicească toate manoperile lor, vestind poliția din Karlsburg.

Cu toate astea, înainte de a da zvonul, Francisc vru să aibă amănunte mai multe asupra acestei afaceri, de aceea, înainte de a se întoarce la «Regele Matei», se duse la casa judecătorului.

Judecătorul Kolț se simți foarte onorat să primească un boer ca d. conte de Telek, urmaș al unei familii de neam românesc, căruia satul Werst îi va rămâne îndatorat căci se va liniști și ținutul va prospera, căci turiștii vor veni mai des, vor achita podăritul fără a se mai teme de strigoii castelului din Carpați. Francisc de Telek mulțumi judecătorului Kolț pentru uralele lui de bună venire și întrebă dacă nu-l stingherește să vorbească cu Nicu Dek.

— Nu, mă rog d-le conte, poftim, răspunse judecătorul; băiatul merge spre bine și în curând va putea să își vadă de slujbă.

Apoi, întorcându-se:

— Nu-i așa, Miorița? adăogă el întrebând pe fata lui care intra în sală.

— Să dea D-zeu, tată, răspunse Miorița cu o voce mișcată.

Francisc fu încântat de grațiosul salut, pe care îl adresă fata. Și, văzând o tot îngrijată de starea logodnicului său, se grăbi să ceară câte va explicați asupra lui.

— După cât am auzit, zice el, Nicu Dek a fost grav atins.

— Nu, d-le conte, răspunse Miorița, fie cerul bine-cuvîntat.

— Aveți un dr. bun la Werst?

— Him! făcu judecătorul cu un ton care era puțin măgulitor pentru fostul infirmier de la carantină.

— Avem pe d-rul Patak, răspunse Miorița.

— Acela care însoțea pe Nicu la castelul din Carpați!

— Da, d-le conte.

— D-ră Miorița, zise atunci Francisc, aș dori, în interesul lui, să vorbesc cu logodnicul d-tale, să-mi dea amănunte mai precise asupra vizitei la castel.

— O, da, o să vi le spue chiar

dacă l'ar costa puțină oboseală.

— O, nu voiți abuza, d-ră Miorița, și nu voi face nimic care să poată stingheri pe Nicu.

— Știm, d-le conte.

— Când va avea loc nunta dv?

— Peste vre'o 15 zile, răspunse judecătorul.

— Atunci voiți avea plăcerea de a veni și eu la nuntă, bine înțeles dacă d. Kolț mă poartă.

— Oh! domnule conte, o ast-fel de onoare...

— Peste vre-o cinci-spre-zece zile, ne-am înțeles! Și sunt incredințat că Nicu Dek va fi tămăduit, îndată ce va face o preumblare cu frumoasa lui logodnică.

— Să dea Dumnezeu! răspunse fata roșind.

În acea clipă, figura ei arăta o grijă așa de vădită, că Francisc o întrebă care e pricina:

— Da!... să dea Dumnezeu, răspunse Miorița, căci cercând să intre în castel, cu toată oprirea strigoilor, Nicu i-a înfruntat și cine știe dacă îl vor mai lăsa în pace toată viața.

— Oh! cât despre asta d-ră Miorița, regulăm noi.

— N'o să i se mai întâmple nimic, bietului Nicu?...

— Nimic și grație agenților din Karlsburg se va putea ori-cine preumbla prin castel, ca și pe strada din Werst.

Tânărul conte, crezând că nu e nevoie să mai discute chestiunea supranaturalului, cu niște spirite așa de încăpăținate, ceru a fi dus lângă Nicu Dek.

Ceea ce și făcu Miorița, lăsându-l apoi singur cu logodnicul ei.

Nicu Dek aflase de sosirea nouilor călători la hanul *Regele Matei*. Din fundul fotoliului său, larg cât toate zilele, se sculă să primească pe vizitator. Cum nu se mai resimțea de paralizia care îl lovisese odată, era în stare să răspundă întrebărilor contelui de Telek.

«Domnule Dek, zice Francisc, după ce strînse prietenește mâna pădurarului, am să te întreb mai întâi dacă și d-ta crezi în spiritele rău făcătoare de la castelul din Carpați».

— Sunt silit să cred, răspunse Nicu.

— Și crezi că ei te-au împiedicat să sari zidul castelului?

— Nicu nu mă îndoiesc.

— Și de ce, mă rog?

— Pentru că, dacă n'ar fi strigoii, ceea ce mi s'a întâmplat s'ar explica.

— Ai putea să 'mi spuți toată istoria, fără a trece nimic din ce s'a petrecut?

— Bucuros, d-le conte.

Nicu Dek povesti cu toate amănuntele ceea ce se petrecuse. Confirmă cele spuse la *Regele Matei*—fapte cărora contele le da o explicațiune naturală.

În definitiv, întâmplările din noap-

tea aceea, se explica uşor dacă finţele omenestii—hoţi ori alt cine-va, posedată maşinării, carî pot produce efecte fantasmagorice. Cât despre ciudata pretenţiune a d-rului Patak că picioarele i-ar fi fost închleiate de pământ de o putere nevăzută, s'ar putea susţine că numitul doctor fusese jucăria unei iluziuni. Ceea ce părea mai adevărat e că i se tăiase picioarele de frică, asta 'i spuse Francisc lui Nicu Dek.

«Cum se poate, domnule conte, răspunde Nicu, chiar în clipa când a vrut să fugă, să i se taie picioarele acestui fricos? Asta nu 'i cu putinţă, veţi recunoaşte cred.

— Ei bine, reluă Francisc, să admitem că i s'au prins picioarele de vre-o cursă ascunsă în iarba.

— Da, dar când cursa se încheie, face răni adânci, sfăşie carnea, şi picioarele d-rului Patak n'au nici urmă de rană.

— Observaţia d-tale e dreaptă, dar crede-mă că dacă doctorul nu şi-a putut urni picioarele, e că tot au fost prinse în felul acesta...

— Am să te întreb dar, d-le conte cum o cursă are să se deschidă singură, ca să dea libertate celui prins?

Francisc fu destul de încurcat ca să răspundă.

— La urma urmei, d-le conte, urmă pădurarului, pot lăsa ceea ce 'l priveşte pe doctorul Patak. Nu 'ţi afirm de cât ceea ce ştiu despre mine.

— Da, să lăsăm pe viteazul doctor... şi să nu vorbim de cât de ceea ce 'i s'a întâmplat d-tale.

— Ceea ce mi s'a întâmplat, e foarte desluşit. Nu 'i îndoelnic de a fi primit o sguduitoră grozavă, şi asta într'un mod foarte puţin natural.

— Nu 'i semn de rană pe trupul d-tale? întrebă Francisc.

— Nici un semn, domnule conte, şi cu toate acestea am fost atins cu o putere!...

— În clipa când ai pus mâna pe veriga podului umblător?

(Va urma)

VARIETĂŢI

Călătorul şi scorpia

Luna trecută călătorul german Müller se afla la Vadi Halfa cu însoţitorii săi, şi găzduit într'o casă mare, aproape dărîmată care era în tot-d'a-una pusă gratis la dispoziţiunea caravelor. Camera în care se culcase Müller avea coperişul spart în câte va locuri şi ast-fel pătrundea înăuntru lumina lunii.

Într'o noapte dînsul tocmai ador mise cu cămaşa desfăcută la pept, căci era foarte cald, când fu deşteptat d'odată de o sgărietură pe pept; deschizînd ochii, recunoscu îndată că se urcase pe peptul lui o scorpie

mare, căci îi simţea coada cu acu înveninat.

Ce să facă Müller în această situaţie teribilă? Ca s'o apuce cu degetele, ar fi fost o mare imprudenţă, căci la cea mai mică mişcare scorpia l'ar fi împuns. Ast fel continuă a sta nemişcat; scorpia se urca tot mai sus spre gât.

Müller nu mai îndrăznea nici să respire.

Picături de sudoare rece îi curgeau pe frunte.

Scorpia ajunsese la gât, — Müller stătea tot nemişcat — apoi ajunse pe faţa lui.

Era ceva din cale afară teribil şi scâbos.

Müller sări acum d'odată cu aşa iuteală în cât scorpia n'au timp să 'i înfigă acul în carne. Însă ea căuta să 'şi răzbune în urmă.

Müller apucă o ţăpuşă de fer, pe care o ţinea mereu lângă sine, şi i-o înfipse în spate.

Azi el arată la toţi această scopie pe care o ţine în spirt.

Jurământul de la Piedra San Martin

Cu toate că Ludovic al XIV a murit, totuşi Pirineii există, şi vom adăuga că ei există, mai ales de atunci de când s'a probat că ei constituie un lanţ mult mai important de cât se crezuse, mai cu seamă din spre partea spaniolă.

Unde este timpul când micul regat al Navarei şedea ca şi călare pe ambele părţi ale Pirineilor, franceză şi spaniolă, înainte ca Ferdinand Catolicul să fi împins pe Jean d'Albert peste ei, în Franţa?

Timp de secole, posesiunea păşunelor din vîrfurile munţilor, era disputată de către locuitorii ambelor părţi ale noiei frontiere.

Astăzi aproape peste tot s'au împăcat, şi în fie care an se face o ceremonie religioasă în apropiere de Isba, pentru amintire.

Valea Isba este dominată de o pădure de pin, de ştejar şi de cimişir.

Satul are o altitudine mijlocie de 820 metri, şi este zidit în amfiteatru, în mijlocul unei văi bogate, unde se reunesc trei cursuri de apă.

În apropiere e un alt sat, Roncal. Timp de mai mulţi ani, Roncalezii şi Bearnezii din Barétout (distr. Orlon) se certau asupra proprietăţii păşunilor din apropierea frontierei şi în susul văii Isba. Aceste certuri degenerau dese ori în bătăi sîngeroase, şi partidul învingător îşi proclama posesia sa.

În fine pentru a pune capăt bătăliilor, Francezii şi Spaniolii, recunoscînd libertatea păşunatului, cu condiţie ca Bearnezii, să dea, în fiecare an, Roncalezilor 2 vaci, de 2 ani.

Această condiţie fu acceptată, şi iată ceremonia acestei întrevederi Franco Spaniole:

Trei delegaţi navarezii şi trei bearnezii, armaţi ca de război, merg către frontieră, la Piedra San Martin, luînd precauţiuni, ca oamenii carî se aşteaptă a fi surprinşi de inimi. Ajunşi chiar la limită, unul dintre navarezii apleacă şi pune pe iarba puşca sa şi pipă sa, întoarsă cu ţeava către Franca. La rîndul său, unul din Francezii, pune peste arma Navarezului, puşca sa, în formă de cruce. Peste această cruce, ast fel formată, toţi delegaţii, descoperiţi şi cu genuchiul pe pământ, îşi dau mâna dreaptă şi spun un jurament solemn. O suită destul de numeroasă urmează de regulă pe delegaţi, carî sunt alcazii satelor vecine, îmbrăcaţi cu mantale oficiale, călări pe catări împodobiţi frumos, precedaţi de păzitorii munţilor, cu puştile în bandulieră şi ţinînd în mână «pipă înflăcărată», simbolul autorităţii.

Salve de muschete, anunţă începutul şi sfîrşitul ceremoniei. Ziua se termină cu un banchet, unde, paharele pline cu vin de Spania se ciocnesc cu acelea cu vin de Franţa. În ziua aceea, la Isba, nu mai e frontieră pirineană.

A. Pilgrim.

Chestia geografică No. 1

Harta mută

Ce golf reprezintă această hartă? Să se numească oraşele 2, 3, şi 4 precum şi muntele 5 şi delta 6.

Explicaţia se va da peste 15 zile

S. va acorda, prin tragere la sort, între acele persoane carî vor trimite explicaţia exactă, un volum ilustrat din romanele noastre.

Azi, Vineri 5 Decembrie, a apărut No. 3 din ziarul «Universul Amuzant», care se vinde cu 5 bani în toată ţara.

De necrezut

Obiecte și 3 Calendare gratis

Cine se va abona, cu începere de la 15 Decembrie 1897, la ziarul «Universul» politic, care apare în fie-care zi dimineața, va primi următoarele premii:

Pentru 3 luni lei 4.80 în toată țara

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit ilustrat al «Universului» pe anul 1898, care cuprinde 100 pagini text și 13 portrete ale oamenilor însemnați din România, încetați din viață în anul curent, un roman ilustrat de 1 volum, calendarul portativ pe anul 1898 și ziarul «Universul» literar, colorat, pe timp de 3 luni.

Pentru 6 luni lei 9.30 în toată țara

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit al «Universului» pe anul 1898.—Calendarul portativ.—Calendarul american (cu foi zilnice).—Un roman de 2 volume, ilustrat, și ziarul «Universul» literar colorat, timp de 3 luni.

Pentru un an lei 19.50 în toată țara

PREMII GRATUITE

Toate calendarele de mai sus.—Un roman ilustrat de 4 volume.—«Universul» literar colorat timp de 1 an, o frumoasă fructieră cu piciorul de metal nichelat și un port ceasornic de metal.

Pentru portul premiilor:

Abonații din provincie pentru 3 luni vor trimite 20 bani mai mult pentru portul premiilor, abonații pentru 6 luni vor trimite 30 bani mai mult și abonații pentru un an 1 leu mai mult.

La Viena și la Veneția gratis

Toți abonații vor mai concura, prin tragere la sorți, la două bilete de dus și întors la Viena sau la Veneția.

VINDECAREA

Eoalelor de ficat, stomac și inimă

Curățirea sângelui stricat

HAPURILE VEGETALE INDIANE precum și **AMAR INDIAN** ale d-ului W. SIMON, vîndură în mod sigur și în scurt timp toate boalele de Ficat, Stomac și Inimă, în ori-ce formă se vor prezenta. Hapurile vegetale indiane și amarul indian, sunt cei mai buni curățători ai sîngelui stricat, în urma boalelor ficatului sau ale efectelor de microbi și miasme palustre (băltoase).—Hapurile Vegetale Indiane costă lei 2.80 flaconul. Amarul Indian costă lei 3 flaconul.

—Refuzați ca falsificate toate flacoanele sau borcanele care nu vor purta pe din afară pecetia ziarului «Universul» și pe dinăuntru o instrucție în limba română tot cu pecetia ziarului «Universul».

Se găsește de vînzare în București la drogheria centrală a d-ului M. Stoienescu, strada Academiei; la farmacia «Ochiul lui Dumnezeu», V. Thüringer, calea Victoriei No. 154; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academiei No. 2; la drogheria Păcățianu, calea Victoriei No. 17 (hotel de France), precum și la toate farmaciile din țară.

Ori-ce tuse în contra tifosului

vindecată

Cine vrea să se vindece sigur și în scurt timp de ori-ce tuse, să cumpere numai hapurile de catramină ale celebrului chimist dr. Bertelli din Milan, aprobate de consiliile sanitare superioare din Italia și România.

O cutie costă numai lei 2.95; patru cutii lei 10.95.

De vînzare în provincie la toate farmaciile și în București la drogheria centrală Mihail Stoienescu, str. Academiei No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, str. Academiei No. 4 și la drogheria «Căinele Negru», Ion Țetzu, strada Lipscani, București.

Toate cutiile care nu vor avea în interiorul lor o instrucție în limba română cu stampila administrației ziarului «Universul» str. Brezoianu No. 11, București, se vor considera ca falsificate.

Ori-ce familie trebe să adopte pentru desinfecție o-dăilor, privăților, etc., preparatul NAVA mai cu seamă pe timpul de față, când toate epidemiile ca Febra-tifoidă, Angina-difterică, fac ravagii mari.

Desinfecțantul NAVA are o putere de 20 de ori mai mare de cât acidul fenic.

— Se vinde numai la administrația ziarului «Universul», strada Brezoianu No. 11 București, cu următoarele prețuri:

1 Tinichea de 1 kilogram	lei 3.50
1 » » o jum. kgr.	» 2.—
1 Sticlură	» 0.90

— **Rabat la revînzători** —

5 BANI în toată țara

În toate diminețile apare «Universul» politic, care se vinde 5 bani în toată țara. Conține ilustrații, e cele mai frumoase, știrile și telegramele cele mai importante din țară și străinătate. Publică zilnic un foarte interesant roman și importanta operă: «Note asupra vieții regelui Carol în rezbouul de la 1877—78.»

CEL MAI MARE DEPOZIT DE

Ceasornice

se află la administrația ziarului UNIVERSUL, Strada Brezoianu No. 11, București.

Ceasornice de nikel de la lei 4.90 până la lei 8.50.
Ceasornice de metal soarelui, cari n'au nici o deosebire de un ceasornic de aur adevărat, cu lei 9.90, lei 10.90 și 13.50.

Domnii doritori vor găsi la depozitul ziarului nostru cel mai bogat asortiment de ceasornice de tot felul, de metal alb sau aurit și oxidat, de argint și de aur, pentru dame și bărbați, cari se vînd cu 30 la sută mai ieftin de cât ori unde.

Bogat asortiment de ceasornice de masă cu deșteptător, de metal sau de lemn artistic sculptat.—Lei 4.50, Lei 8.50, etc. etc.

Pendule de bronz mic de masă, foarte elegante, numai cu lei 5.50 bucata.

Pendule mari de bronz, pentru masă, de o rară frumusețe, acoperite cu un glob de sticlă albă.—Prețuri de ocaziune.

Pendule de perete, de lemn frumos sculptat, cu musică, care cîntă un frumos cântec la fie-care ceas.—Lei 22 și lei 24 bucata.

Ceasornic de aur *patent Traian*, sistem Roskopf perfecționat, premiat cu cea mai înaltă distincțiune la cea din urmă expoziție specială de ceasornice din Geneva (Elveția). — Bucata lei 170 pe comptant. — Nică cu 300 de lei nu se găsește un asemenea ceasornic, fiind de aurul cel mai fin și solid și de un mers cel mai regulat, garantat. — Același ceasornic de metal nichelat Lei 17.50 și de metal oxidat lei 19.50

LANTURI de tot felul

fantazie, de metal aurit sau oxidat și de aur, pentru dame și bărbați, cu prețuri ne mai pomenit de ieftine.

Reparații de ceasornice

se efectuează în moduri cel mai perfect și durabil, la atelierul înființat de administrația ziarului UNIVERSUL, care a adus expres din Elveția doi lucrători din cei mai experți.—Reparațiile se garantează pe timp de un an.

Între orele 12—1¹/₂, atelierul de reparațiuni este închis

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Lei 4.50 pe an în toată țara
" 2.50 " $\frac{1}{2}$ " " "
Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația :
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
apare de 2 ori pe săptămână
MARȚEA și VINEREA

SAINT-GERMAIN

LEGENDĂ

Acum câți-va ani s'a întâmplat în insulele Sonde una din cele mai spăimântătoare drame care se pot închipui. În același timp cu intrarea în activitate a vulcanului Krakatau și lunga sa perioadă de erupțiune, cutremure de pământ, întovărășite de clocotiri de apă, aruncară spaima printre populațiune și numeroase fură victimele acestor fenomene, care vin pe neașteptate și care de și nu au o durată lungă, totuși fac mari stricăciuni. Închipuiți-vă niște oameni liniștiți, pe malul mării de seninătate seculară, care de odată sunt surprinși de acest cataclism! Nu numai insulele Sonde au fost singurele care au suferit ast-fel de perturbațiuni neprevăzute și omoritoare! Japonia, în partea ei septentrională, nu a suferit și ea o ast-fel de clocotire de ape cum nu s'a mai văzut?

Trei-zeci de mii de victime se cunosc până acum, și este foarte probabil că, mai adăugând încă câte-va mii, ne-am apropiat mai bine de adevăr.

La acestea mă gândeam, acum câte-va zile, șezând pe malul mării, la poalele splendidelor stânci din Carteret, care sunt una din minunățiile țărmului mării Mancei. În zare, cam la vreo 7 mile, Jersey se arăta pe orizont; între insulele engleze și continent se zărea masa neagră a Ekrehous ului.

Și totuși, până în secolul al VII-lea, Jersey nu fusese insulă; el făcea parte din continent, și canalul care se vede astăzi, pe atunci nu exista. De altminterlea, acest canal nu este adânc, și corăbiile cu un tonajul mai mare nu au curajul să intre pe el, cel puțin atunci când nu le împinge vântul. Nu spune istoria că Saint-Germain, episcop de Auxerre, după ce trecu prin Lutèce și Nanterre, unde se întâlnise cu Sfânta Genevieve, a ajuns la Jersey trecând un riu pe o simplă scândură? Tot asemenea se și reîntoarce și dete naștere la o legendă foarte bizară, care există chiar și azi în părțile aceste ale Normandiei. Acum câți-va ani am văzut chiar eu, această legendă scrisă într-o carte făcută de câți-va literați în memoria lui Leon Cladet și mi se păru așa de curioasă, în cât nu mă pot opri de a nu o reproduce.

Saint Germain, episcop de Auxerre, fuse — pe la începutul socolului al V-lea — un episcop călător. El ducea peste tot locul vorbele sfinte. Aceasta se numea combaterea eresiei, și de multe ori, el trecu de la Coutances la Jersey, fără a-și scoate sandalul. Partea dinspre țărmul mă-

rei numită *Déroute*, este plină de numele său: peste tot găsești câte un Saint Germain, având un nume suplimentar pentru a se deosebi de altul. La Carteret, la extremitatea septentrională a stâncilor, acolo unde încep nisipurile care merg până la Rosel, există riușul Saint-Germain, care-și duce limpezile sale unde printre erburile marine; acolo se vede un mic isvor din care episcopul băuse la întoarcerea lui din Jersey.

Călătoria aceasta, dacă trebuie să credem tradițiunii care există și azi, a fost foarte ciudată.

Într-o seară, locuitorii văzură ceva foarte curios, un fel de animal înflăcărat, care venea cu o iuteală spăimântătoare, și pe măsură ce dihania se apropia, se distingea din ce în ce mai bine, până ce, în fine, văzură o ființă omenească, înconjurată de lumină, care sbura, pe o roată de foc, tot așa de iute ca și o pasăre de mare.

Trebuie să menționez că pe vremea aceea nici nu se pomenea de velocipede. Dar chiar umblând pe o roată de foc, nu ești scăpat de oboseală și de sete, și ast-fel îl văzură, pe acest personaj, dându-se jos și diriguindu-se către isvor. Ajuns aci, se lungi cu pânțele pe pământ și începu să bea, întocmai ca un muritor ordinar. Când se ridică, își trecu de mai multe ori mâna peste barba cea lungă, din care curgea picături luminoase.

Și cum spectatorii nu prea îndrăneau să se apropie, el înaintă spre ei și se prezintă.

Astăzi, după trecere de cinci spre zece secole, ne este ușor de reconstituit acea scenă. Închipuiți-vă pe episcop, venind pe o seară caldă-roasă de vară, având înăoia lui vastul disc al soarelui care apune, formându-l ca un fel de aureolă, — ceea ce tradiția numește o roată de foc, — și oprindu-se, zdrobit de oboseală, la câți-va metri de partea care astăzi se numește capul Carteret.

Aceasta este vesela și minunata legendă; dar, trei secole mai târziu realitatea apără, într-una din acele catastrofe inexplicabile care puse Oceanul între archipelagul normand și Franța. Istoricii vorbesc de o tempestă groaznică care dură trei zile și trei nopți și care făcu în continent o spărtură, în care năvăleau valurile Atlanticului. Ar trebui să credem mai mult la un fenomen vulcanic, terenurile fiind de origine plutonică, sau la o ridicare a malurilor, în detrimentul centrului, unde apa năvăli cu toată violența unui torent gigantic. Atunci tot ce se găsea între enormele stânci ale insulelor și stâncile uscatului, fu înecat și marea mugind, rostogolea nenumărate cadavre. E cam același lucru,

ca și legenda regelui Ys și înecarea orașelor blestemate.

Catastrofa se opri aci, la extremitatea stâncilor ridicate prin erupțiunea vulcanică și poate, grație influenței lui Saint Germain.

Isvorul de unde a băut el mai există, în fundul văii, înnapoia duzelor care urmează stâncilor, într'un fel de cuib ridicat din pietre prin pietatea locuitorilor și unde cresc o mulțime de ierburi verzi. Dar acum este părăsit; prea departe pentru a putea fi întrebuințat, rare-ori vr'un drumeț bea din el.

Astăzi numai bărcile pescarilor trec prin apele joase ale *Déroute*-ei, dar Parisienii, căutând regiunile cele mai pitorești și tot de o dată vesele și sëlbatice, încep a frecventa satul Carteret, în care vilele încep a se încheși. E mai bine ast-fel pentru locuitorii, cărora li s'a făcut și drum de fer, dar e mai rău pentru iubitorii de locuri pitorești. Ast-fel se gonește vechia poezie a lucrurilor, mănăta de progres, căci ea nu fuge în nici o altă parte.

Invazia civilizației o omoară pentru tot-d'a una și copiii noștri nu o vor mai găsi, cu toate că nu vor avea nici un pic de regret, pentru că nu au cunoscut-o. Ast fel, cu premeditație mai mult, m'am simțit tărit de amintirile mele particulare și prin tradiția transmisă, altă dată destul de vie în acele localități, dar care dispăre, se șterge, se stinge, grație drumurilor de fer și diferitelor mijloace de locomoțiune. Acei care au oare-care poezie în inimă, măi vor înțelege perfect de bine, dacă, pe o frumoasă seară de vară, vor sta visând, pe capul cel singuratic, care este scaldat vecnic de mare, în mijlocul tăcerii nocturne, așa de plină de farmec și de elocință, acolo unde atâtea lucruri minunate, teribile sau ireparabile, se întrunesc, în cursul secolelor, care trec ca anii

Charles Canivet

Numărul 10 din «Ziarul Călătoriilor» va apărea Vineri, 12 Decembrie curent.

EPISOADE DIN CĂLETORIA MEA

LA

POLUL NORD

II

Miercuri, 6 Decembrie. — Azi după amiază s'a spart ghița în partea de la cârmă a vaporului și spre seară ved că spărtura se deschide. Putem să ne așteptăm la presiunea ghițurilor, de oare-ce azi să măine vom avea lună nouă.

Joi, 7 Decembrie. — Dimineata pe la 5 ore ghieturile au inceput a se grămădi, timp ca vr'o oră. Stam în cabina mea și ascultam cum pîrîia și se sfărâma și urla. După amiază am avut iar o mică presiune, dar în totul neînsemnată. Înainte de amiază gheața nu s'a desfăcut de loc.

Vineri, 8 Decembrie. — Presiune azi dimineată de la 7 până 8 ore. După amiază, pe când stam și desenam în cabina mea, am fost speriat fără veste de un sgomot său pîrîit puternic. Venea par'că de d'asupra capului meu și ca când blocuri mari de gheață ar fi căzut pe punte peste cabină. Toți sar în sus și-și aruncă câte o blană sau ceva pe umeri; cei cari se întinseseră la un somn de după amiază, aleargă în salon întrebând uimiți ce s'a întâmplat. Petterson aleargă atât de grăbit pe treptele cabinei, în cât deschizînd ușa cu violență lovește pe pilot în față; acesta era acolo silinduse să oprească pe căteaua *Vivik* care, de spaimă, sărise și ea din culcușul ei, în odaia de jos, unde-și așteaptă fatatul.

Ajunși pe punte, nu văzurăm nimic alt ceva de cât că ghieturile erau în mișcare și păreau a se cufunda încet și a se depărta de la vapor. Azi dimineată și erî se adunaseră grămezi mari de gheață într'o parte a vaporului. Explozia se produsese probabil printr'o presiune violentă care spărsese ghieturile acestea, fapt ce pricinuisse o aplecare fără veste a lor în partea apusă. Pîrîit de lemn nu auzisem încă, așa că, ori cum, *Fram* nu suferise de sigur nimic. Dar era foarte frig și ne grăbim să să ne întoarcem jos.

Pe la 6 ore, când stam la masă, presiunea ghieturilor începu deodată. Gheața pîrîia și mugea aci aproape, de-alungul coastelor vaporului, și atât de tare în cât nu ne mai auzeam vorba; trebuia să strigăm și cu toți furăm de părerea lui Nordahl când făcu judicioasa observație, că ar fi fost mai plăcut ca presiunea ghieturilor să-și exercite activitatea ceva mai departe de noi. În mijlocul zgomotului abia auzeam când și când câte un acord al armoniei, care ne cânta tocmai melodia lui Kierulf: «Cîntecul privighetorii nu mă lasă să dorm». Vr'o douăzeci de minute ținu zgomotul acesta, apoi totul se liniști iarăși.

În cursul serii, Scott-Hansen se coborî să anunțe o apariție cu adevărat vrednică de văzut a luminei boreale.

Puntea era viu luminată și reflectul juca pretutindenî pe gheață. Întreg cerul era în foc, mai ales însă spre sud, unde flăcări enorme se ridicau în vîlvătăi neastîmpărate. Mai târziu Scott-Hansen veni iar să a-

nunțe că lumina boreală era acum de o frumusețe extra-ordinară.

Nu se poate descrie cu vorbe frumusețe ce ni se înfățișă ochilor. Flăcările strălucitoare se desfăcuseră în nenumărate făși de toate culorile, ce se împleteau atât la sud cât și la nord peste tot cerul. Razele scînteiau în culorile cele mai curate și limpeză ca cristalul ale curcubeului, mai ales în roșu-violet sau carmin și în verdele cel mai deschis. Adesea razele arcului erau la sfîrșit roșii, iar mai sus, departe, se preschimbatu într'un verde scînteietor, devenind sus de tot, mai întunecate și trecînd în albastru sau violet înainte de a se pierde în albastrul cerului. Dar și razele din unul și același arc se preschimbatu din roșu deschis în verde deschis și se clătinau încoace și încolo ca mînate de furtună. Era o nesfîrșită fantasmagorie de culori scînteietoare și întrecea tot ce și-ar putea închipui cine-va.

Une ori spectacolul era așa de răpitor, în cât par'că ți se oprea respirația; îți venea să te aștepți să vezi petrecînduse ceva extra-ordinar, cel puțin cerul prăbușindu-se. Dar pe când stam încă adînc impresionat, deodată întreg fenomenul se stinge, licărește repede de câte va ori din ce în ce mai slab, și dispăre.

Totul se petrece cu o așa siguranță și regularitate, în cât par'că te afli în fața unui maestru sigur de arta lui. Cu o singură trăsătură de arcuș se înalță până la cuimea patimei, se coboară ușor și elegant la arii liniștite, obișnuite, pentru ca din câte-va trăsături, să se ridice iar până la patimă.

Și se părea că-și face o plăcere să ne tot păcălească. În momentul când, mînați de un frig de 35°C., ne hotărîm să ne coborîm în cabine, deodată se ridică iar un spectacol atât de minunat, încît ne țin tînuște pe loc până ce ne îngheață și nasul și urechile.

Drept finală avem o desfășurare sălbatică de foc de artificii în toate nuanțele de culori, un foc ce joacă pretutindenî, așa în cât în tot momentul te aștepți să tabărăscă pe gheață, nemaî avînd loc pe cer.

Dar nu mai pot să stau. Imbrăcat subțire, fără căciulă destul de călduroasă și fără mînuși, nu-mai simt corpul și membrele și mă târăsc înapoi în cabină.

Duminică, 10 Decembrie. — Iar o pacinică duminică. Pe fila calendarului, american avem azi următorul motto: «Acela e fericit, ale căruî împrejurări se potrivesc cu caracterul său: dar și mai mult se distinge acela, care știe să-și acomodeze caracterul ori-cărei împrejurări». (Hume). Foarte adevărat, și întocmai filosofia pe care o urmează eu în aceste momente. Stau întins, la lumina lămpii electrice, pe

pat, mînînc cîzonaci și beau bere, îmi scriu memoriile, apoi iau o carte citesc și în sfîrșit adorm.

Lampa cea mare a strălucit azi ca un soare de-asupra unei societăți vesele. Nu trebuie să ne mai căzîm așa de mult să deosebim pe cărțile noastre de joc murdare cupe de *carreau*. Minunat lucrul ce efect are lumina! Mă tem că cu vremea o să intru în tagma închinătorilor la foc; și mi se pare cu adevărat ciudat că în țările polare nu există religia aceasta.

Apare acum și o gazetă; titlul ei e *Framsjaa* (Revista lui *Fram*). Redactor responsabil e doctorul nostru.

Primul număr s'a citit astă-seară cu voce în tare și a pricinuit mare veselie. Iată câte ceva din cuprinsul gazetei:

Larna în ghieturi¹⁾

(colaborare la juna revistă *Framsjaa*)

«Depart, în nordul înghețat, zace o corabie, băeți, — aproape toată e acoperită de gheață, băeți; dar de te apropii de ea, atunci auzi că mai e viață și veselie pe bord, băeți. Cine să fie cei cari petrec acolo? E Fridjof Nansen și cu bravi lui oameni, băeți!

«Seara nu se aude nimic alt-ceva de cât zîngănitul vesel de pahare, băeți; cu cărțile unsuroase trece vremea repede, băeți. Când nu vrea să «forțeze», Nordahl spune lui Bentsen în față că e prost ca o vită, băeți. Dar Bentsen nu-și ține nici el gura în pod și răspunde repede lui Nordahl cu același cuvînt, băeți.

«Printre cei zeloși la joc, băeți, e și *Heika* (supranumele lui Peder Hendriksen), care s'a distins în tot d'una prin mărime, băeți; el și prietenul său Lars ar juca par'că și pe viață, dacă viața n'ar fi așa frumoasă, băeți. Amurdsen însă, care n'a jucat nici o dată cărți, se uită cu milă la dînsii, și pe urmă se duce de se culcă, băeți.

(Aluzie la faptul că Amundsen ura jocul de cărți cu înversunare; pentru el, un pachet de cărți era o «carte de rugăciune a diavolului»).

«Sverdup, Blessing, Hansen și bunul Mohn (porecla meteorologului nostru Iohansen; Mohn este unul din cei mai distinși meteorologi norvegiani), joacă *mariage* (un joc de cărți), deja din prima zi, băeți; și vremea le trece foarte curînd până când Hansen zice: «Ei, Mohn, acu poftim cu mine», băeți, căci lumina boreală nu așteaptă și noi mai avem de lucru afară, băeți.

«Avem și un doctor pe bordul nostru «*Fram*», băeți; un doctor la a căruî artă nimeni n'a făcut încă apel, băeți; el n'are nimic de făcut

¹⁾ În original este un cuplet (versuri); noi îl traducem în proză.

de cât să se odihnească toată ziua, căci toți sunt teferi și sănătoși, bă eți; «Și dacă n'am nimic de lucru» — zise el, — m'am făcut acu redactorul gazetei, «băeți».

Urmași și alte glume cari ne-au procurat câte-va ore de veselă petrecere.

După observațiile de ieri, ajunserăm la 79° latitudine nordică și 139° longitudine de est. În sfârșit suntem iar atât de departe la nord cum eram la sfârșitul lunii Septembrie. Mersul spre nord pare a fi acum constant, zece minute în patru zile.

Luni 11 Decembrie. — Azi dimineață am făcut o excursiune depărtată spre apus. Cățărutul pe ghețurile grămadite e dificil pe întuneric. Odată am făcut un pas greșit, am căzut și m'am rănit la genunchiul drept.

Timpul e moale; abia 23° C.

Astă-seară lumina boreală a fost ciudată; erau ca niște nori albi strălucitori, ce credeam la început că trebuiau să fie luminați de lună; dar lună n'aveam încă. Cu încetul acești nori se resfirară peste tot cerul.

Am stat și am privit până am putut răbda în hainele subțiri în cari eram îmbrăcat; nu era nici o scânteiare, nici un joc de flăcări; norii de lumină boreală pluteau liniștiți. Lumina părea mai vie la sud-est, unde erau și nori mai întunecoși.

Hansen mi-a spus apoi că mai târziu norii s'au mișcat iar spre nordul cerului; pluteau albi strălucitori, — ca niște mieluse, cum se exprima Hansen, — dar lumina boreală nu s'a mai arătat ca în zilele trecute.

Marti, 12 Decembrie. — Azi dimineață am făcut o plimbare lungă spre sud-est.

Ghiața în partea asta e cam tot așa ca și la apus, strinsă și grămadită în mici coline.

Seara, pe când toți eram ocupați cu jocul de cărți, unii jucând whist, alții marriage, deodată câinii de pe luntre începură să latre cu furie. Eu n'aveam încălțăminte în picioare și de aceea ordonai să iasă altul să vadă ce era. Se duse Mostad. Lătratul devenia din ce în ce mai furios. Mostad se întoarse numai decât, spunând că toți câinii erau îndreptați, cât îi lăsa lanțurile, spre nord, și lătrau în întuneric. Era sigur că trebuia să se fi apropiat din partea aceea vr'un urs, sau poate numai o vulpe; — lui Mostad îi se păruse adică a fi auzit un lătrăt de vulpe în depărtare, spre nord, — sigur însă nu era. Ori-cum însă, a dracului vulpe trebuia să fie, care să irite pân'într'atâta pe toți câinii!

Văzând că lătratul nu mai încețază, în cele din urmă mă dusei eu urmat de Iohansen. Ne uitarăm din diferite puncte lung prin întuneric, în direcțiunea în care lătrau câinii, dar

nu puturăm observa nimic ce s'ar fi mișcat. Și cu toate astea trebuia să fie ceva; eu nu mă îndoiam că era un urs, de oare-ce câinii erau ca și ieșiți din fire. Pan, unul dintre câini, se opri un moment privindu-mă în față ca și când ar fi avut să mi comunice ceva foarte important — apoi se repezi iar lătrând în aceeași direcțiune, spre nord.

Iritația aceasta a câinilor era extraordinară; nici atunci când ursul înaintase până aproape de vapor, n'au fost așa de excitați. Imi zisei însă că în zadar am încerca să pornim acum cu câii-va câinii pe ghiață; ticăloșii ăștia de câini nu cutează să atace ursul, și afară de asta e atât de întuneric în cât noi nu l'am putea zări. Dar dacă e un urs, trebuie să se întoarcă; dacă e flămând, ca de obicei ursii în acest anotimp, nu se va depărta el prea mult de bordul vaporului, unde a mirosit atâta hrană imbelșugată.

Mă bătuî de câte-va ori cu brațele peste umere ca să mă încălzesc nițel și pe urmă mă coborî să mă cule, pe când câinii urmau să latre înaintea, une-ori chiar mai tare de cât până acum.

Nordahl, care era de pază, s'a mai urcat de câte-va ori pe punte, dar n'a putut descoperi cauza acestor lătrături furioase. Pe când citeam încă încă în pat, auzii de odată un zgomot neobișnuit; era ca și când cine-va ar fi trîntit niște lăzi pe punte, apoi auzii ceva ca un răcîit de câine la o ușă. Imi adusei aminte de Vivik, care era închisă în camera de jos. Chemaî încă odată pe Nordahl în salon și-l trimisei să vadă încă o dată ce însemna zgomotul ce auzisem. Se duse, dar se întoarse cu știrea că tot nu se vede nimic.

Cu greți adormii; multă vreme m'am frământat cu gândurile. Când veni rîndul lui Pedo de pază, îi ordonai să se urce sus pe punte și să îndrepteze ventilatorul după direcția vîntului.

Fridtjof Nansen

(Urmare în numărul viitor)

JULES VERNE

Castelul Carpaților

— Da, domnule conte, de abia m'am atins de dînsul, că am rămas ca paralizat. Din fericire cea-l'altă mână, care ținea lanțul, nu s'a desfăcut, și am lunecat până în fundul prăpăstiei, de unde doctorul m'a ridicat, fără de cunoștință.

Francisc da din cap, ca un om pe care aceste explicațiuni, îl lăsa foarte neîncrezător.

— Zeu, d-le conte, ceea ce ți-am spus aici, nu am visat, și dacă timp

de opt zile am stat lungit în pat, ne avînd nici puterea de a mă servi de brațe și de picioare, nu 'i drept să spu că mi am închipuit toate astea.

— De aceea nici nu spun alt-fel; e foarte vedit că ai primit o comotune puternică.

— Puternică și drăcească!

— Nu, și în asta nu ne înțelegem, Nicule, răspunse tînerul conte. Crezi că ai fost lovit de o ființă supranaturală, și eu nu cred asta, pentru motivul că nu există ființe supranaturale, nici rău făcătoare, nici binefăcătoare.

— Ai putea dar să mi dai o explicațiune asupra celor ce mi s'au întîmplat?

— Nu pot încă, Nicule, dar fî sigur că totul se va explica în modul cel mai simplu.

— Să dea D-zeu! răspunse pădurarul.

— Ia spune mi, zise Francisc, acest castel a fost tot-d'a-una al familiei Gorț?

— Da, domnule Conte, și 'i și acum al lui, cu toate că cel din urmă dintre Gorț, baronul Radu, a dispărut de mult și nu i se mai știe de urmă.

— Și de cîtă vreme a plecat el de aici?

— De douăzeci de ani.

— De douăzeci de ani?

— Da, cel din urmă servitor a murit după câte-va luni de la plecarea lui.

— Și de atunci nimeni n'a pus piciorul la castel?

— Nimeni.

— Și ce se crede de ăsta, pe aici?

— Se crede că puțin timp după plecarea lui de aici a murit în străinătate.

— Nu 'i adevărat, Nicu Dek; acum cinci ani baronul trăia încă.

— Trăia, domnule Conte?

— Da... în Italia... la Neapole.

— L'ai văzut?

— L'am văzut.

— Și de cinci ani?...

— N'am mai auzit vorbindu-se de dînsul.

Nicu Dek rămase pe gânduri.

Îi venise o idee, pe care nu îndrăsnia s'o spuie. În sfârșit se hotărî și ridicînd capul, cu sprîncenele încruntate:

— Nu se poate bănuî, d-le conte, că baronul Radu s'a întors în țară cu gând să se închidă în fundul castelului.

— Nu, nu 'i de bănuî, Nicule.

— Ce interes ar avea el să se ascundă... să nu iase pe nimeni să prîndă până la dînsul?...

— Nici un interes, răspunse Francisc de Telek.

Și cu toate acestea era un gând care începea să incolțească în mintea tînerului conte. Nu era oare cu putință că acea ființă atât de enig-

matică, să fi venit să se închidă la castel, după plecarea de la Neapole? Acolo, folosindu-se de credințele superstițioase ale locuitorilor, pe care el le cunoștea, întreținându-le cu dibăcie, se ferea de vizitele lor neplăcute, ca să trăiască într-o desăvîrșită singurătate?

Cu toate acestea Francisc socoti că nu-i de nevoie să arate această ipoteză celor din Werst. Ar fi trebuit să-l pue în curent cu fapte care-l erau pur personale. De altminterlea n'ar fi convins pe nimeni, și înțelese asta când Nicu Dek îi spuse: «Dacă baronul Radu e la castel, apoi el e dracul, căci numai dracul poate să se poarte în modul acesta.»

Francisc schimbă vorba. După ce întrebuiță toate mijloacele ca să convingă pe pădurar că se va tămaui pe deplin, îi spuse să nu mai facă o a doua încercare.

Nu era treaba lui, era a autorităților și agenții poliției din Karlsburg știu cum să pătrundă în tainicul castel din Carpați.

Tinărul conte își luă atunci rămas bun de la Nicu Dek, urându-i o înșănătoșire grabnică, ca să nu întîrzieze căsătoria sa cu frumușica Miorița, la care făgăduise să asiste.

Cuprins de gânduri, Francisc se întoarse la *Regele Matei*, de unde nu mai eși toată ziua.

La șase ore Ionas îi servi mâncarea în sala cea mare, unde, dintr-o delicatete laudabilă pentru ei, nici judecătorul Kolt, nici nimeni din sat nu veni să-l turbure singurătatea.

Pe la opt ore, Roțco spuse tinărului conte:

— Nu mai ai nevoie de mine stăpâne?

— Nu, Roțco.

— Atunci mă duc să-mi fumez luleaua pe terasă.

— Du-te, Roțco, du-te.

Tolănit într-un jet, Francisc începu a-și aduna din noti amintirile din trecut. Era la Neapole la cea din urmă reprezentație la teatrul San-Carlo... Revedea pe baronul de Gorț în clipa când acest om i se arătase, cu capul scos din lojă, cu privirile ținute cu infocare asupra artistei, ca și cum ar fi vrut s'o fascineze.

Apoi, gândul tinărului conte se întoarse la scrisoarea aceea semnată de ciudatul om, care îl învinovăția pe el, Francisc de Telek, că a omorât pe Stilla.

Perzându-se ast fel în amintiri, Francisc simți că l'apucă somnul. Dar era în starea aceea nehotărâtă când se poate simți cel mai mic sgomot, când se produse un fenomen surprinzător.

Se păru că o voce dulce și undulată trece prin sala aceea unde Francisc e singur, foarte singur cu toate acestea.

Fără să se întrebe dacă visează sau ba, Francisc se deșteaptă și ascultă.

Da! s'ar zice că o gură e aproape de urechia sa, și că niște buze nevăzute s'au apropiat de urechia lui, și aceste buze nevăzute lăsa să se audă expresiva melodie de Stefano, inspirată de aceste cuvinte:

Nel giardino de mille fiori
Andiamo, mio cuore¹⁾

Romanța aceea Francisc o cunoaște... Romanța aceea, de o suavitate neștearsă, Stilla a cântat-o în concertul pe care l'a dat la teatrul San-Carlo, înainte de reprezentația de adio.

Ca legănat, fără a-și da seamă, Francisc se lasă farmecului de a o auzi încodată...

Apoi se isprăvește fraza și vocea, care scade puțin câte puțin, se stinge cu vibrațiunii moii în aer. Dar Francisc caută să se deștepte bine... Se scoală în sus de o dată... Își ține răsufarea, caută să apuce vre'un ecou din depărtare din vocea aceea, care i merge la inimă... Totul e tăcere înăuntru și afară.

— Vocea ei!.. șoptește el... Da... e vocea ei... vocea ei, pe care am iubit-o atât!...

Apoi, revenind la sentimentul realității:

«Dormiam... și am visat! zise el.

XI

A doua zi tinărul conte se deșteptă în zori, cu spiritul turburat încă de vedeniile de noapte.

Era în dimineața când trebuia să plece din satul Werst, ca să ia drumul spre Koloșvar.

După ce va vizita orașelele industriale din Petrosani și Livețel, dorința lui Francisc era de a se opri încă o zi la Karlsburg, înainte de a se duce să stea în capitala Transilvaniei. Din aceea clipă drumul de fier îl va conduce la provinciile Ungariei centrale, cel din urmă popas al călătoriei sale.

Francisc părăsise hanul, și preumblându-se pe terasă, cu ochianul la ochi, se uita cu o adâncă emoțiune la conturile castelului, pe care soarele ce răsăria îl scotea la iveală destul de deslușit pe platoul Orgalului.

Și reflexiunile lui se rezumau asupra acestui punct: ajuns la Karlsburg se va ține oare de făgăduința dată oamenilor din Werst? Va da el de veste poliției de ceea ce se petrece la castelul din Carpați?

Când tinărul conte propusese a aduce liniștea în sat, era cu intima convingere că cetățuia slujea de adăpost rău-făcătorilor, sau cel puțin unor oameni suspecti, cari, având interesa nu fi știuți, le dăduseră în minte a opri ori-ce apropiere.

¹⁾ În grădina cu miile de flori
Să mergem sufletul meu!...

Dar, în timpul nopții, Francisc se gândise. Se făcuse o îndoială în ideile sale, și se codea acum.

Intr'adevăr, de cinci ani, cel din urmă urmaș al familiei Gorț, baronul Radu de Gorț, dispăruse, și de atunci nu se mai știa nimic despre dînsul. Negreșit se răspândise șovul că murise, după ce se făcuse nevăzut din Neapole. Dar era oare adevărat? Ce probă avea de această moarte? Poate că baronul de Gorț trăia, și dacă trăia de ce nu s'ar fi întors la castelul strămoșilor săi? De ce Orfanik, singurul care îl întovărășia, nu ar fi venit cu el aici, și de ce acel ciudat fizician n'ar fi autorul și producătorul acelor fenomene, cari nu încetau de a întreține groaza în ținut? La asta se gândea Francisc.

Se înțelege că această ipoteză era foarte probabilă, și dacă baronul de Gorț și Orfanik căutaseră refugiu în castel, era foarte vedit că vor să-l facă neapropiat, ca să poată trăi în izolarea aceea plăcută caracterelor lor.

Deci, dacă era ast-tel, ce purtare trebuia să aibă tinărul conte? Era nevoie să intervină în afacerile baronului de Gorț? Asta se întreba el neștiind ce să hotărască, pe când Roțco veni la dînsul pe terasă.

Crezu că e vremea să 'și spuie părerile privitoare la acest lucru: «Stăpâne, răspuse Roțco, e cu puțință ca să fie baronul de Gorț, care să se dedea la ast fel de chipuri drăcești. Ei bine, eu cred că e mai bine să nu ne amestecăm. Fricoșii din Werst vor isprăvi-o cum vor ști; e treaba lor și n'avem a ne îngriji de a liniști satul acesta.

— Fie, răspuse Francisc, și din toate punctele de vedere cred că ai dreptate, dragă Roțco.

— Așa cred și eu, răspuse soldatul.

— Cât despre jupin Kolt și ceilalți știu ce să facă acum, ca să sfîrșească odată cu preținsii strigoi din castel.

— Intr'adevăr, stăpâne, n'au de cât să dea de veste poliției din Karlsburg.

— O să plecăm după masă, Roțco.

— Totul va fi gata

— Dar înainte de a scobori valea Silului, să facem un ocol spre Pleșa.

— De ce, stăpâne?

— Aș vrea să văd și eu mai de aproape vestitul castel din Carpați.

— Dar de ce?

— O plăcere a mea Roțco, o plăcere care nu ne va întârzia mai mult de o jumătate de zi.

Roțco fu foarte supărat de această hotărîre, care i părea cu totul nefolositoare. Tot ce ar fi adus aminte contelui de lucrurile trecute, ar fi vrut să le îndepărteze. Totul însă

fu în zadar, căci contele se lupta cu o hotărîre neîmbrătată.

Francisc ca și cum ar fi fost supus unei înfrîmări neînvînșe, se simțea atras spre castel. Fără să-și dea seama, poate această atracțiune venea de la visul acela, în care auzise vocea Stillei șoptind jalnică melodie a lui Ștefano.

Dar visase oare?... Da! iată ceea ce se întreba, aducându-și aminte, că în aceeași sală de la *Regele Matei* se mai auzise o voce — așa se spunea — vocea aceea, pe care o înfruntase Nicu Dek cu atîta bărbăție. De aceea, cu dispoziția în care se găsea tînerul conte, nu ne vom mira că făcuse planul de a se îndrepta spre castelul din Carpați, de a se sui până la temelia vechilor ziduri, fără să se gîndească a pătrunde înăuntru.

Se înțelege că tînerul conte nu spusese ce avea de gând locuitorilor din Werst. Oamenii aceștia ar fi fost în stare să se unească cu Roțco, să-l convingă să nu se apropie de castel și spusese soldatului să nu pomenască nimic de acest plan. Vezîndu-l scoborînd din sat spre valea Stilei, nimănui nu i-ar fi dat în minte că nu se duce la Karlsburg. Dar, din înălțimea teraselor, băgase de seamă că un alt drum mergea de a lungul poalelor Retezatului până la trecătoarea Vulcan. Ar fi fost dar cu puțință să ia pe coastele Pleșei fără să mai treacă prin sat, și prin urmare să nu fie văzut de judecător și de ceilalți.

Pe la amiază, după ce a plătit fără multă vorbă socoteala cam sărată a lui Ionas, însoțită de cel mai grațios suris al lui, Francisc se pregătia să plece.

Judecătorul Kolț, frumoasa Miorița, dascălul Hermod, doctorul Patak, păstorul Frik și un număr mare de locuitori, veniseră să-și ia rămas bun de la dînsul.

Chiar și tînerul pădurar eșise din casă, și se vedea că peste puțin are să se facă bine, lucru de care se îngâmfa fostul infirmier.

— Toate urările cu puțință, Nicu Dek, precum și tinerețea d-tale logodnice.

— Le primim cu recunoștință, răspunse fata, ne mai putînd de bucurie.

— Drum bun, adăogă pădurarul.

— Da... să dea Dumnezeu! răspunse Francisc, a cărui frunte se cam întunecase.

— Domnule conte, zise atunci judecătorul, vă ragăm să nu uitați ceea ce ne-ați promis privitor la castel.

— Nu voiți uita, răspunse Francisc. Dar în caz când nu voiți putea, cunoașteți ușorul mijloc de a scăpa de această vecinătate îngrijitoare și pe urmă castelul nu va însufia nici

o teamă populațiunii din Werst.

— Asta e ușor de spus, răspunse dascălul.

— Și ușor de făcut, răspunse Francisc. Înainte de patru-zece și opt de ceasuri, dacă cereți, jandarmii vor pune la regulă pe ființele acelea cari umblă prin castel...

— Afară numai dacă n'or fi strigoii, răspunse păstorul Frik.

— Chiar și în cazul acela, afirmă Francisc dînd din umeri.

— Domnule conte, zise Patak, dacă ai fi mers cu mine și cu Nicu Dek, n'ai vorbi ast fel.

— Asta m'ar mira, doctore, răspunse Francisc, și în tot cazul nu mi s'ar fi înleștat picioarele ca d-tale.

— Nu picioarele... cismele... afară numai, dacă nu ne-ați spune, că în starea aceea de spirit în care ne găseam, am visat...

— Nu pretind nimic, d-le, răspunse Francisc, și nu caut a vă explica, ceea ce vi se pare neînțeles. Dar fiți siguri că dacă jandarmii vor veni la castel, cismele lor, care știți de disciplină, nu se vor înleșta de pămînt.

După acestea, tînerul conte mai primi încă odată plecaciunile hangiu-lui de la *Regele Matei*, foarte onorat că a avut onoarea... ca onorabilul Francisc de Telek... etc. După ce salută pe judecătorul Kolț, Nicu Dek, logodnica și locuitorii adunați pe stradă, făcu semn lui Roțco, apoi amîndouă scoborîră dintr'un pas drumul trecătoarei.

În mai puțin de o oră, Francisc și soldatul sîu atinseră maiul drept al rîului, pe care îl suiră urmînd poala de sud a Retezatului.

Roțco se resemnase a nu mai face observații stăpînului sîu, căci și-ar fi pierdut vremea. Obişnuit să i se supue militărește, dacă tînerul conte se asvîrlea într'o întîmplare periculoasă, va ști el cum să-l scoată.

După două ore de mers, Francisc și Roțco se opriră să se odihnească o clipă.

În partea aceea, Sila muntenească, care cărmise puțin spre stînga, se apropia de drum printr'un cot foarte pronunțat. De cea-laltă parte, pe umflătura Pleșei, se rotunjea șesul Orgal, la o depărtare de o jumătate poștă. Era mai bine dar să lase Sila, fiindcă Francisc vrea să străbată trecătoarea, să ia drumul spre castel.

De sigur, ferinduse de a trece prin Werst, această ocolire lungise de două ori drumul spre castel. Cu toate acestea, are să fie încă ziua când vor ajunge lângă castel. Tînerul conte va putea dar observa cetățuia pe dinafară. Apoi va aștepta până seara ca să scoboare drumul de la Werst, și îl va fi ușor să-l urmeze cu siguranță că nu va fi văzut de nimeni. Gîndul lui Francisc era de a trece noaptea la Livațel, orașel

situat la întîlnirea celor două Sile, și de a relua drumul spre Karlsburg.

Popasul dură o jumătate de ceas.

Francisc, foarte cuprins de amintirile sale, gîndindu-se în acelaș timp că baronul de Gorț își ascunsese poate viața în acel castel, nu rosti nici o vorbă.

Și trebui ca Roțca să se stăpîneasca mult, ca să nu-i zică:

«De geaba mergi mai departe, stăpîne. Să întorcem spatele castelului acela blestemat, și aidem!»

Amîndoi o luară pe drumul de lângă vale. Trebui să apuce printr'un tufiș de copaci, care nu era străbătut de nici o cărarușă. Erau părți din pămînt brăsdate adînc, căci pe vremea ploilor, Sila se revîrșea uneori, în torente spumegoase pe aceste pămînturi, pe cari le schimba în băltoage. Asta aduse oarecare greutate la mers și prin urmare puțină întîrziere. O oră fu întrebuintată până au ajuns la drumul trecătoarei Vulcan, pe care o străbătură pe la cinci ore.

Coasta dreaptă a Pleșei nu era brăsdată de păduri ca acelea pe cari Nicu nu le-a putut străbate de cît ajutându-se cu coasa; dar avură de luptat cu greutate de alt-fel.

Erau dărămură de stînci printre care nu puteau merge fără de luare aminte, scufundături, gropi mari, bolovanii slab înrădăcinați, tot amestecul unor petre nemăsurate, pe care cutremurile le aruncase din vârful muntelui, în sfîrșit un adevărat haos în toată grozăvenia lui.

Suișul coastelor în aceste condițiuni cerea încă ore întregi de silințe obositoare. Se părea, zău, că numai printr'atîta s'ar putea apărea destul castelul din Carpați. Iar Roțco spera că se vor prezînta ast-fel de pedici, cari vor fi cu neputință, să fie învinse.

Dincolo de zona bolovanilor și a dărăpănaturilor, virful anterior al șesului Orgal fu atins cu mare greutate. Din acest punct, castelul se arăta mai deslușit în mijlocul acestui pustiu posomorât, de unde de atîtea ani groaza depărta pe locuitorii țînutului.

Ceea ce va trebui să spunem, e că Francisc și Roțco voiau să ajungă la castel prin partea stîngă, cea care era îndreptată spre Nord. Dacă Nicu Dek și doctorul Patak ajunseră în fața zidului de Est, e că luînd pe stînga Pleșei, lăsară la dreapta torentul Niadului și drumul trecătoarei. Cele două direcțiuni, într'adevăr, formează un unghi, al cărui virf e format de partea centrală a castelului. Dinspre Nord, ar fi fost cu neputință să pătrunzi înăuntru; nu era pe acolo nici porțiță în zid, nici pod umblător, dar zidul luîndu-se după neregularitățile șesului, se ridica la o înălțime destul de mare

Insă puțin îi păsa tinerului conte, că ori-ce mijloc de pătrundere era cu neputință în partea aceea; el nu avea de gând să sară zidurile castelului.

Eraș șapte ore și jumătate, când Francisc de Telek și Roșco se opriră la limita extremă a șesului Orgall. În fața lor se înălța îngrămădirea aceea sălbatică, înecată în umbră, amestecând culoarea ei cu vechea colorațiune a stâncelor Pleșei. La stînga, zidirea făcea un cot brusc, deasupra căruia era turnul de la colț. Acolo, pe pământ, deasupra parapetului dințat, se înălța ulmul, ale cărei ramuri ciuntite dovedeau vânturi puternice dinspre sud-est, la aceste înălțimi.

Intr'adevăr, păstorul Fric nu se înșelase. Dacă te luași după el, legenda nu mai dădea decât trei ani de existență castelului baronilor de Gort.

Francisc, tăcut, se uita la totalul acestor ziduri, dominate de turnul din mijloc. Acolo, negreșit, sub acea îngrămădire nedeslușită se ascundeau încă săli boltite, vaste și sonore, coridoare lungi, cămăruțe prăbușite în fundul pământului, așa cum mai au încă fortărețele vechilor maghiari. Nici o altă locuință n'ar fi convenit mai bine celui din urmă urmaș al familiei Gort, ca să se îngroape acolo, într'o uitare, al cărui secret nu l'știe nimeni. Și cu cât tinerul conte se gândea mai mult, cu atât se înrădăcina într'insul ideea că Radu de Gort, trebuie să se fi refugiat între zidurile izolate ale castelului din Carpați.

Nimic, de altmintrelea, nu arăta că ar fi locuit acest castel. Nici un fum nu eșea din coșurile acelea, nici un sgomot nu se auzea de prin ferestrele acelea închise peste tot. Nimic—nici chiar un țipăt de pasăre—nu turbura taina locuinței aceleia întunecoasă.

Timp de câte va clipe, Francisc îmbrățișă cu privirea această clădire, care altă dată se umplea de vuetul serbărilor și țîngănitul armelor. Dar tăcea, atât era de mult abătut spiritul său de gândiri triste, inima lui înduișată de amintiri.

(Va urma)

Expediția polară a lui Andrée

Mai mulți cititori ai ziarului nostru ne-au rugat să le mai comunicăm ceva despre expediția lui Andrée. Înțelegem foarte bine marele interes pe care l'au cititorii nostri, interes pe care de altmintrelea trebuie să l'aibă toată lumea pentru această expediție îndrăzneată și folositoare din toate punctele de vedere și de aceea azi, cum am putut afla ceva nou, ne și grăbim a l' comunica cititorilor noștri.

D. Carles Rabot, explorator foarte cunoscut al regiunilor septentrionale și care a luat parte la expediția trimisă pentru căutarea lui Andrée, și care expediție n'a avut nici un rezultat, iată ce amănunte interesante dă asupra călătoriei acestui îndrăzneț explorator:

«La 14 Iulie trecut, dimineața la 80° 44' latitudine de Nord, la Vestul insulei Phipps, una din cele mai septentrionale ale Spitzbergului, un vânător norvegian de foc a împușcat un porumbel călător, expedit de Andrée.

O lună mai târziu, această știre a sosit în Suedia, schimbată de povestirile pescarilor.

În realitate se anunță numai că Andrée trecuse de 82° grade latitudine, fără să arate nici o dată.

De curînd pescarul care a împușcat porumbelul s'a reîntors și s'a putut afla conținutul acelei depeși, care e următorul:

«13 Iulie, amiază 30. Latitudine 81° 2' Long. 15° 5' est. Drum bun către Est, 10° la Sud. Totul bine la bord. E al treilea porumbel expedit.—Andrée.»

Această telegramă a produs în Suedia o adîncă deziluzie și a excitat cele mai vii temeri. În momentul plecării, balonul *Vulturul* mergea spre Nord 14° la Vest, cu iuteala de 44 kilometri pe oră, după estimația marinarilor cari au fost martori la plecare. Mergînd tot cu această iuteală și tot în această direcție după 25 de ore, balonul trebuia să sosească la Pol; și ce spunea această depeșă? Că după 48 de ore de la plecare, *Vulturul* se afla numai la 220 kilometri departe de Spitzberg, adică la a cincea parte din distanța care separa polul de Spitzberg și că nu mai mergea spre Nord ci spre Est.

D. Ekholm, savantul meteorologist suedez, a stabilit călătoria balonului în timpul celor două zile după ascensiune, prin ajutorul depeșei lui Andrée completată prin informațiile pe cari i le-au dat pescarii norvegieni asupra regimului vînturilor pe coasta de Nord a Spitzbergului. Spre a se putea înțelege aceste explicații, trebuie să nu se

uite că în jurul centrului de depresiune barometrică, vîntul se mișcă în sens invers cu mersul unui ac de la ceasornic.

Astfel vîntul de Sud, care bătea în momentul plecării lui Andrée, era determinat de prezența unui ciclon sașu centru de depresiune barometrică în Vestul Spitzbergului.

Impins de acest vînt, balonul a sosit după câte-va ore în centrul ciclonului, unde, după cum se știe, domnește o zonă liniștită sașu vînturi variabile și astfel balonul a stat nemișcat timp de 24 de ore aproape.

În acest timp ciclonul, care la plecarea balonului se afla la vestul Spitzbergului se deplasă în direcția de Est a oceanului Arctic.

La 13 la amiază, centrul trebuia să fie pe la țara lui Francisc-Iosif; prin urmare, în punctul în care Andrée se afla imobil, sașu aproape nemișcat, a început să simtă un vînt de Vest, care l'a dus la Est 10° Sud, după cum anunță în depeșă lui.

Acum ce au devenit curagioșii exploratori? Ekholm crede că balonul n'a putut să iasă din zona polară și că prin urmare e imposibil de a avea știri despre ei până la vară.

După cum se știe, în momentul plecării balonului s'au rupt o parte din lungile *guide-roaps*, cu care Andrée socotea să facă balonul în cât-va dirigiabil. Din nacelă trebuie să atârne aceste *guide-roaps*, a căror frecări de suprafața nisipurilor sașu a marelui ar fi avut ca efect de a întârzia mergerea balonului. Incetineala obținută astfel ar fi permis întrebuintarea unei pânze și deci a urma direcția vîntului.

D. Ekholm confirmă pierderea acestor *guide-roaps* și arată gravitatea acestei pagube pentru succesul expediției. Lipsit de aceste *guide-roaps*, balonul e acum jucăria vînturilor și expus să stea nemișcat mai mult timp.

Dacă porumbeii călători lăsați de Andrée n'au ajuns la destinație, e că ei au fost speriați de vederea pămînturilor acoperite de zăpadă ale Spitzbergului. Pe aceste zăpezi negăsind nimic de mîncare și neputîndu se odihni, paserile în loc să șî urmeze drumul spre Sud, s'au întors din contră spre Nord, către oceanul Inghetăt, unde și-au găsit moartea. Aceasta e cel puțin calea urmată de porumbelul care a fost împușcat.

Dacă porumbelul acesta n'ar fi întâlnit un vas și n'ar fi fost omorît, n'am fi avut nici până azi vr'o știre despre Andrée.

Maîne, Miercuri, 10 Decembrie, va apare No. 5 din ziarul «Universul Amuzant», care se vinde cu 5 bani în toată țara.

Joi 11 Decembrie 1897

Va apare No. 8

Din ziarul ilustrat săptămănal

Teatru, Muzică și Modă

De necrezut Obiecte și 3 Calendare gratis

Cine se va abona, cu începere de la 15 Decembrie 1897, la ziarul «Universul» politic, care apare în fie-care zi dimineața, va primi următoarele premii:

Pentru 3 luni lei 4.80 în toată țara

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit ilustrat al «Universului» pe anul 1898, care coprinde 100 pagini text și 13 portrete ale oamenilor însemnați din România, încetați din viață în anul curent, un roman ilustrat de 1 volum, calendarul portativ pe anul 1898 și ziarul «Universul» literar, colorat, pe timp de 3 luni.

Pentru 6 luni lei 9.30 în toată țara

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit al «Universului» pe anul 1898.—Calendarul portativ.—Calendarul american (cu foi zilnice).—Un roman de 2 volume, ilustrat, și ziarul «Universul» literar colorat, timp de 6 luni.

Pentru un an lei 19.50 în toată țara

PREMII GRATUITE

Toate calendarele de mai sus.—Un roman ilustrat de 4 volume.—«Universul» literar colorat timp de 1 an, o frumoasă fructieră cu piciorul de metal nichelat și un port-ceasornic de metal.

Pentru portul premiilor:

Abonații din provincie pentru 3 luni vor trimite 20 bani mai mult pentru portul premiilor, abonații pentru 6 luni vor trimite 30 bani mai mult și abonații pentru un an 1 leu mai mult.

La Viena și la Veneția gratis

Toți abonații vor mai concura prin tragere la sorți la două bilete de dus și întors la Viena sau la Veneția.

VINDECAREA Boalelor de ficat, stomac și inimă Curățirea sângelui stricat

HAPURILE VEGETALE INDIANE presun și **AMAR INDIAN** ale d-ului W. SIMON, vindecă în mod sigur și în scurt timp toate boalele de Ficat, Stomac și Inimă, în ori-ce formă se vor prezenta. Hapurile vegetale indiane și amarul indian, sunt **cei mai buni curățitori ai sângelui stricat**, în urma boalelor ficatului sau ale efectelor de microbi și miasme palustre (băltoase).—Hapurile Vegetale Indiane costă lei 2.80 flaconul. Amarul Indian costă lei 3 flaconul.

—Refuzați ca falsificate toate flacoanele sau borcanele care nu vor purta pe din afară pecetia ziarului «Universul» și pe dinăuntru o instrucție în limba română tot cu pecetia ziarului «Universul».

Se găsește de vânzare în București la drogheria centrală a d-ului M. Stoenescu, strada Academiei; la farmacia «Ochiul lui Dumnezeu», V. Thüringer, calea Victoriei No. 154; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academiei No. 2; la drogheria Păcățianu, calea Victoriei No. 17 (hotel de France), precum și la toate farmaciile din țară.

Orî-ce tuse vindecată

Cine vrea să se vindece sigur și în scurt timp de ori-ce tuse, să cumpere numai hapurile de catramină ale celebrului chimist dr. Bertelli din Milan, aprobate de consiliile sanitare superioare din Italia și România.

O cutie costă numai lei 2.95; patru cutii lei 10.95.

De vânzare în provincie la toate farmaciile și în București la drogheria centrală Mihail Stoenescu, str. Academiei No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, str. Academiei No. 4 și la drogheria «Căinele Negru», Ion Țetzu, strada Lipscani, București.

Toate cutiile care nu vor avea în interiorul lor o instrucție în limba română cu stampila administrației ziarului «Universul» str. Brezoianu No. 11, București, se vor considera ca falsificate.

In contra tifosului

Orî-ce familie trebe să adopte pentru desinfecție o-dăilor, privaților, etc., preparatul NAVA mai cu seamă pe timpul de față, când toate epidemiile ca Febra-tifoidă, Anghina-difterică, fac ravagii mari.

Desinfecantul NAVA are o putere de 20 de ori mai mare de cât acidul fenic.

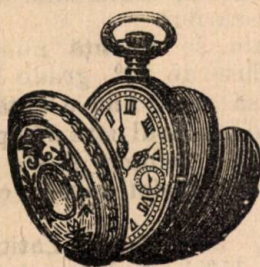
— Se vinde numai la administrația ziarului «Universul», strada Brezoianu No. 11 București, cu următoarele prețuri:

1 Tinichea de 1 kilogram . . lei 3.50
1 » » o jum. kgr. . . » 2.—
1 Sticlă » 0.90

— Rabat la revinzători —

5 BANI în toată țara

În toate dimineațele apare «Universul» politic, care se vinde 5 bani în toată țara. Conține ilustrațiile cele mai frumoase, știrile și telegramele cele mai importante din țară și străinătate. Publică zilnic un foarte interesant roman și importanta operă: «Note asupra vieții regelui Carol în rezboul de la 1877—78».

CEL MAI MARE DEPOZIT DE

Ceasornice

se află la administrația ziarului UNIVERSUL, Strada Brezoianu No. 11, București.

Ceasornice de nikel de la lei 4.90 până la lei 8.50.
Ceasornice de metal soarel, care n'au nici o deosebire de un ceasornic de aur adevărat, cu lei 9.90, lei 10.90 și 13.50.

Domni doritori vor găsi la depozitul ziarului nostru cel mai bogat asortiment de ceasornice de tot felul, de metal alb sau aurit și oxidat, de argint și de aur, pentru dame și bărbați, care se vind cu 30 la sută mai ieftin de cât ori unde.

Bogat asortiment de ceasornice de masă cu deșteptător, de metal sau de lemn artistic sculptat.—Lei 4.50, Lei 8.50, etc. etc.

Pendule de bronz mic de masă, foarte elegante, numai cu lei 5.50 bucata.

Pendule mari de bronz, pentru masă, de o rară frumusețe, acoperite cu un glob de sticlă albă.—Prețuri de ocaziune.

Pendule de perete, de lemn frumos sculptat, cu muzică, care cântă un frumos cântec la fie-care ceas.—Lei 22 și lei 24 bucata.

Ceasornic de aur *patent Traian*, sistem Roskopf perfecționat, premiat cu cea mai înaltă distincțiune la cea din urmă expoziție specială de ceasornice din Geneva (Elveția). — Bucata lei 170 pe comptant. — Nică cu 300 de lei nu se găsește un asemenea ceasornic, fiind de aurul cel mai fin și solid și de un mers cel mai regulat, garantat. — Același ceasornic de metal nichelat Lei 17.50 și de metal oxidat lei 19.50

LANTURI de tot felul

fantazie, de metal aurit sau oxidat și de aur, pentru dame și bărbați, cu prețuri ne mai pomenit de ieftine.

Reparații de ceasornice

se efectuează în modul cel mai perfect și durabil, la atelierul înființat de administrația ziarului UNIVERSUL, care a adus expres din Elveția doi lucrători din cei mai experți.—Reparațiile se garantează pe timp de un an.

Intre orele 12—1, atelierul de reparațiuni este închis

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNȚEPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
Lei 4.50 pe an în toată țara
" 2.50 " 1/2 " " "
Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația :
No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
apare de 2 ori pe săptămână
MARȚEA ȘI VINEREA

Buddha vecinic viu

Chinezii, au dat numele de *Buddha vecinic viu*, la toți lama cari guvernează pe lamasiienii din Asia și chiar statele unde domnește, ca religie, lamaismul. Le zice *buddha vecinic viu*, pentru că sufletul lor trece neîncetat în alte corpuri umane, — și aceasta de timp de secole.

Iar buddhiștii, cari și au toată credința în transmigratia sufletelor, privesc acest privilegiu ca expresia cea mai palpitantă a unei credințe care le este scumpă.

În Lhasa, capitala Tibetului, este reședința marelui Lama—Dalai Lama—preotul suprem, care-și învinde autoritatea sa efectivă sau nominală asupra unei mari părți din Asia.

Marele Lama, grație imortalității sale pe acest pământ, sau ca să fim mai exacti, grație facultății sale de transmigrare, și, am putea zice, putinței sale de a și schimba pelea, este un personaj socotit divin. El primește zilnic închinăciunile și dururile unui mare număr de pelerini credincioși, veniți a se prosterna la picioarele sale, din toate punctele Tartariei, Chinei și Tibetului.

Acești pelerini vin din depărtare, în caravane mici, unii călări pe cai, alții în căruțe trase de boi cu perlung.

Pe măsură ce te apropii de Lhasa, caracterul pur nomad al poporului Tibetan dispăre din ce în ce: case de pământ înlocuiesc corturile cele negre, pământurile sunt cultivate. La un sfert de oră departe de oraș se ridică un munte cu trei virfuri. Pe virful din mijloc este o grămadă de construcțiuni, în mijlocul cărora este un templu sau un palat cu patru etaje, având d'asupra o cupolă aurită, și care bate la ochi de departe.

Acolo locuiește cel mai mare demnitar al buddhismului lamaic, înconjurat de o droaie de călugări.

La o depărtare de 10 sau 12 zile de Lhasa, este reședința celui de al doilea preot lamaic, care poartă numele de «Mărgăritarul savanților». Acest preot, este inferior marelui Lama.

«Mărgăritarul învingătorilor» sau «al regilor» este semnificația numelui «marele Lama». El este protectorul Tibetului, păzitorul religiei, pe când al doilea preot este venerat de învâțați, al caror păzitor este.

Mongolii, cu toată fidelitatea care o au pentru poteficii tibetani, considerându-i prea depărtați de țara lor, și au luat alții naționali, cari au privilegii ca ei în tot de-auna aceiași, adică cu a elăși suflet, căci spiritul lor trece după moarte într'un alt corp.

Când unul din acești Buddha vecinic viu, este aproape să-și dea obștescul sfârșit, budhiștii se pun în căutarea unui copil, în care să treacă sufletul, voința, puterea transmisibilă a vechiului preot.

O dată copilul găsit, regentul, însoțit de o escortă de ofițeri, de deputați tibetani și mongoli și de un detașament de trupe chinezești din Lhasa, merge în localitatea unde s'a născut copilul, și-l aduce în sunetul trompetelor și a tuturor instrumentelor muzicale.

Un ambasador trimis de împăratul Chinei împreună cu generalul chinez din Lhasa, asistă la ceremonia intronării copilului preot.

Indată ce copilul este așezat pe tron, încep sărbătorile și veselile, cari durează 40 de zile.

Moartea vechiului Buddha este mai mult o dramă. Bietul Buddha, — după cum se vede din ilustrație, — se așază înaintea unei mese, acoperită cu o fața de mătase roșie și făcând în formă de altar. Bețișoare mircitoare ard înaintea lui. Fața sa are o expresie fericită și plictisită. El soarbe dintr-un păhăruț, niște rachiu cald.

Împrejur, miniștrii lui, îmbrăcați în haine lungi roșii și încălțați cu cisme mari, șoptesc și-și fac semne.

O perdea se ridică, o mână apare și face un semn: ceasul lui Dumnezeu a sunat. O sfoară de mătase i se aruncă în jurul gâtului, și Buddha moare strangulat de unul din favoriții săi.

După cum am spus, Mongolii au cea mai mare venerație pentru Dalai Lama din Tibet, ponteficele lor suprem. Dar tot așa de mult prețuiesc și pe bogda-Lama care locuiește în mănăstirea lor de la Djachilumbo.

Locuitorii Mongoliei, cari nu pot eși din țara lor, se prosternă cu mare evlavie înaintea lui Kutukta, sau vicarul lui Dalai—Lama din Tibet.

Când Kutukta moare, pentru el nu e zi de doliu: nici o dată animația nu este așa de mare ca în acel timp: se consultă divinitățile, se studiază direcția curcubeului, se fac rugăciuni pentru a afla unde se află Buddha vecinic viu, în care a trecut, sau va trece, sufletul celui vechi.

Găsind acest lucru, se pregătesc de drum, — de un foarte lung drum, — căci, aproape în tot d'acum, trebuie să merge în Tibet ca să-l ia.

Toată lumea contribuie la organizarea călătoriei; dacă prințul nu merge el în persoană, trimete pe fiul său sau, pe unul din membrii familiei sale.

De multe ori, acești Mongoli cad în mâinile briganzilor cari îi despoaie de tot ce au. Dar ei nu se descurăgiază, se întorc înapoi și pleacă din nou, după ce au pierdut tot ce aveau cu ei.

Ajunși la locul hotărât, iați pe co-

pil cu multă pompă și-l duc în scaunul pontifical din Djachilumbo, unde împăratul Chinei îl confirmă.

Constant Améro.

Numărul 11 din «Ziarul Călătoriilor» va apare Marți, 16 Decembrie curent.

EPISOADE DIN CĂLĂTORIA MEA

LA

POLUL NORD

II

A stat și el mai multă vreme pe punte, dar n'a putut să descopere cauza neliniștei ce arăta câinii. Ducându-se însă printre ei și numărându-i, a constatat că lipseau trei. Se coborî și mi se dete de veste. Rămăseam amândoi de acord, că aceasta era de sigur toată pricina gălagiei. Totuși, până atunci nu observasem nici o dată atâta iritație la câini, când se mai întâmplase ca unul sau altul diatr'înșii s'o ia la sănătoasă.

În cele din urmă adormii; în somn însă mai auzii multă vreme lătratul câinilor.

Miercuri, 13 Decembrie. — Înainte de a mă deștepta bine de dimineață, auzii iar câinii lătrând; lătratul continuă toată vremea cât staturam la dejun. Desigur că gălăgia nu contenise toată noaptea.

După dejun, Mogstad și Peder se urcară pe punte să dea de mâncare bestiiilor și să le lase pe ghiată. Cei trei tot mai lipseau încă. Peder se întoarse să ia un felinar ca să se uite o dată bine dacă erau sau nu ceva urme. Iacobsen strigă după dînsul să ia ș'o pușcă. Peder însă crezu că nu era nevoie.

Ceva mai tirziu, pe când eram foarte ocupat cu socoteala petroleului pe care l'arasesem și socoteam ce puțin ne mai ajungea povizia, dacă am fi continuat să ardăm tot așa ca până acu, auzii d'odată un strigăt d'altă: «veniți c'o pușcă!»

Imediat alergai în salon, unde văzui pe Peder navalind înăuntru și strigând grabit: «o pușcă, o pușcă!» Urul îl mușase dintr'o parte.

Mulțumii lui Dumnezeu că nu se întâmplase mai rău. Pusai mâna pe o pușcă, el pe alta, și alergam amândoi sus, urmați de pilot și alți câți va.

Nu era greu să ne hotărâm în care parte trebuia să ne îndreptăm, căci auzeam foarte bine zgomotul de voci omenestii, și jos pe ghiată gălăgia turbată a câinilor. Scosei dopul de la pușcă și virai un cartuș; trebuia să ne grăbim. Dar la dracu! De cealaltă parte a țefei mai era un dop.

Trăseși, trăseși, dar nu voia să cedeze. Peder îmi strigă: «Trage, trage, pușca mea nu i a foc».

El trăgea, dar pușca lui fiind iar plină de vasilină înghețată, scăpa mereu cocoșul, pe când ursul era aci lângă vapor, și rodea la un câine. Alături de mine era pilotul, care de asemenea trăgea de dopul din țevă. Mănios aruncă pușca, căutând o lance cu care să străpungă ursul.

Cel-l'alt care mai era cu noi, Mogstad, își trăsese toate cartușele și agita pușca goală în aer strigând să impușcăm care-va ursul.

Eram patru oameni acolo, și nici unul nu putea să tragă un foc, deși am fi putut să ajungem ursul cu țevile puștilor. Sott-Hansen alergase după cartușe, dar nu putea să deschiză ușa camerei încuiate, din cauză că zăcea acolo cățeaua Kvik.

În sfârșit veni Iohansen și trimise ursului un glonț în blană. Fiara lasă câinele și mări odată. Un al doilea foc îl lovi în același loc, apoi un al treilea. Văzurăm atunci câinele pe care ursul îl avusese în ghiare, sărind în sus și fugind, pe când cel-l'alt se adunaseră împrejurul ursului lătrând. Un al patrulea foc îl lovi; dar tot se mai mișcă.

În a-est moment isbuti să scot și eu dopul din țevă și trimisei ursului un ultim glonț în cap. Câtă vreme el se mișcase, câinii lătrau în jurul lui; acum când era mort, nemișcat, se retraseră toți plini de frică. Probabil se temeau de o cursă din partea dușmanului lor. Era un urs mic, ca de vr'un an, acesta pricinuiuse toată gălăgia infernală.

Pe când unii jupuiău ursul, eu mă îndreptai spre nord-vest ca să caut câinii ce tot mai lipseau. Nu făcui de cât vre-o câți-va pași, când observai că câinii cari mă urmaseră miroseau o urmă spre nord. Le era însă par'că frică să meargă înainte, se țineau în jurul meu, satu după mine.

Înainteai în patru labe peste grămezile de ghiță ținând pușca gata. Prin întineric însă nu puteam să vaz departe.

Câinii nu-î vedeam de cât ca niște umbre negre și în fie-care moment mă așteptam să ved înălțându se din tre grămezile de ghiță, fiara, și repezindu-se spre mine. Câinii deveneau din ce în ce mai fri oși. Unii se opreau, se așezau jos, dar iar se ridicau și mă urmau ca și când le ar fi fost rușine să mă lase singur.

Drumul era greu din cale afară, dar totuși par'că eram mai sigur așa în patru labe, era o poziție mai potrivită de a trage cu pușca în caz când s'ar fi arătat vre-un urs. Dar tot nu se vedea încă nimic.

Trecurăm de grămezile de ghiță, și 'mî continuaî drumul în picioare. La o depărtare oare-care văzui a-

tunci un obiect ce putea să fie prea bine un animal. Înainteai cu precauție, și mă plecat; era unul din cîinii noștri, «prietenuî lui Iohansen», un câine negru, bălțat, era înghețat cu desăvîrșire. Alături de dînsul era un al doilea câine, aproape neatins încă, numai la cap mușcat, dar de asemenea înghețat tun; jur-împrejur păreau a fi pete de sinpe.

Mă uitai în toate părțile dar nu mai putui zări nimic. Cîinii stăteau la o depărtare respectuoasă, mirosind în direcți unde se aflau cadavrele nenorociților lor tovarăși. Câți-va oameni veniră și ridicară cadavrele cîinilor. Luaseră și un felinar ca să putem cerceta mai bine după urma ursului ce presupunem că trebuie să însoțească pe ursul cel mic.

Eu mergeam înainte. De o dată chemai pe Bentsen strigând:

«Vino cu felinarul. Mî se pare că i-am dat de urmă».

Bentsen veni și amîndoi constatarăm în adevăr niște urme de urs; erau însă probabil tot urmele ursului celui mic.

Ceva mai departe, văzurăm că ursul de sigur tirise p'acîi unul din cîinii. Erau urme de sinpe, pe cari le urmarăm până la o depărtare oare-care până unde în adevăr găsirăm și cadavrul cîinelui. Nu erau însă alte urme de cât tot acelea pe cari noi le credeam ale ursului celui mic.

«Prietenuî lui Iohansen» era mâncat mai rău de cât toți; abia mai rămăseseră dintr'însul pieptul și șira spinărei cu câte-va coaste. Era o jale să vezi ce mai rămăsese din acest câine puternic și frumos. Avea numai un defect, că era cam rău. Mai ales pe Iohansen îl lătra în tot-d'auna și îi arăta colții cum îl zărea. Lui Iohansen îi plăcea să stea lângă dînsul, fumînd din pipă, până când câinele, ajungea la un paroxism de urlete împotriva lui.

Iohansen lasă felinarul jos, uitându se la resturile cîinilor.

— Te bucurî Iohansen, că ți-a perit dușmanul?

— Nu îmi pare rău.

— Pentru ce?

— Fiind-că nu ne-am împăcat mai întei.

Orî-cât am mai căutat după urme de urs, n'am mai găsit nimic; ridi caram deci câinii și ne întoarseram spre casă.

Pe drum întrebai pe Peder să-mi povestească ce pătise.

«Uite cum a fost, 'mî spuse; cum m'am coborît cu felinarul, am observat pe ghiță niște picături de sinpe cari însă puteau să fie de la vre-un câine rănit. Mai departe am zărit urme de urs, și luându ne după ele, am luat direcția spre vest; toți cîinii ne au urmat, unii chiar alergară în nainte.

«La o depărtare oare-care de vapor, dădurăm peste un spectacol îngrozitor. Un urs enorm venea spre noi, împresurat de o parte din cîinii. Cum deterăm cu ochii de el, făcurăm stînga 'mprejur și o luarăm la fugă spre vapor.

«Mogstad avea încălțăminte mai bună, și cunoștea și drumul mai bine, a.a că ajunse înaintea mea la vapor. Eu, cu încălțăminte mea de lemn, nu puteam să alerg așa repede și în zăpăceală dădui tocmă peste grămada de ghiță din partea de vest a corăbiei. Acolo mă întorsei și îndreptai felinarul în urma mea să văd dacă mai venea ursul. Nu văzui însă nimic. Pornii înainte și în momentul următor mă pomenii pe spate. Alunecasem. Mă ridicai cât putui mai repede, dar când ajunsei până aproape de vapor, văzui d'odată venind spre mine ceva din spre dreapta. Mai întei credeam că-i un câine. Să-mî mai schimb gândul n'am avut vreme căci fiara mă și ajunse și mă mușcă de coapsă. Ursul mormăia spre mine voină să mă apuce încă odată.»

— Ce te gîndeai atunci?

— Gîndeam că s'a isprăvit cu mine. Ce era să fac? N'aveam nici armă nici v'un cuțit măcar. Am ridicat felinarul și i am tras una în cap de s'a făcut țandări (felinarul bine-înțeleș).

«În același moment ursul să așeză jos uitându-se curios la mine. Când se ridică iar, eu o tulisem; nu știu dacă mai avea de gând să mă mai atace, dar am văzut că imediat s'a luat după un câine care în intervalul acesta se apropiase de noi, pe când eu am ajuns cu bine pe bord».

Și n'ai strigat, Peder?

Cum n'am strigat? Din toate puterile!

De sigur așa trebuia să fie de oare-ce bietul om era rău răgușit.

— Dar în vremea asta Mogstad ce făcea?

— «El, cum a ajuns la vapor, s'a repezit să-și ia pușca, crezînd că numai era nevoie să dea alarmă, și că putea să isprăvească treaba singur. Dar pușca n'a vrut să-și ia foc, așa că era cât p'aci să mă mănânce ursul la nasul lui».

Ajunseserăm la vapor și Mogstad de pe punte auzise partea din urmă a convorbirii. O complectă spunându ne că în graba lui, căzuse de vr'o trei ori înainte de a putea ajunge pe bord să-și ia pușca și să vină în ajutorul lui Peder.

Când ursul să întorsese de la Peder și să îndreptase spre cîinii, aceștia să grămădiseră cu toții în jurul lui. Făcînd o săritură ursul doborî pe unul, pe când cel-l'alt îi se repezîră cu toții în spate, așa că trebuî să se întoarcă iar. Atacă apoi iar alt câine și tot așa se urmă hărțuiala asta

până când ajunseră iar cu toții în apropierea vaporului. Aci ursul dete peste un câine răzlețit de ceată, și se repezi asupra lui. În acest moment l'a ajuns pedeapsa.

Intimplarea asta ne-a costat mult. Mai întâi gândul că un urs să urcase până pe vapor, căci era sigur că pe două din cei trei câini îi smulsese din lanț. Apoi pierdură trei câini dintr-o dată. Nu mai aveam acum de cât 26.

A fost un urs de o rară violență, cu toate că era așa mic. Se cățărăse dintr-o parte a vaporului, dăduse în latură o ladă din drum, pusese laba pe unul din câini, și plecase cu dînsul. După ce și a potolit prima foame s'a întors și și-a mai luat unul.

Dacă nu l'am fi împiedicat, ar fi urmat tot așa până când ar fi curățit toată putea de câini. Poate că pe urmă ar fi venit să bată și la ușa bucătăriei.

Când după această intimplare cu ursul m'am coborît jos, Juell din ușa bucătăriei îmi zise:

«Să vezi că astăzi o să fete *Kvik*, un eveniment nu vine nici o dată singur pe bordul lui *Fram*.»

Și într'adevăr seara, cum stam în salon Mogstad venise să ne anunțe și acest eveniment îmbucurător.

Sperăm că puțin vor trăi cu toate că astăzi avem o temperatură de — 48°.

În seara asta, nimeni dintre noi n'a mai cutezat să se aventureze nearmat pe gheață. Trebuie să mărturisesc că nu mă așteptam să dăm peste urși în mijlocul ernei la o latitudine atât de mare. Adesea deja făcusem lungi plimbări pe gheață, fără să fi luat cu mine nici un cuțitaș de buzunar, căci nici odată nu mi trecuse prin gând posibilitatea de a mai întâlni vreun urs. După pățania lui Peder, însă, îmi zice că în tot cazul e bine ca să ia măcar un felinar ca să am cu ce da în capul ursului la ocazie. Său și mai bine, un pumnal solid, dacă nu chiar o pușcă încărcată.

Fridtjof Nansen

(Urmare în numărul viitor)

4 CALENDARE Cu 1 Leu

Trimitând la administrația ziarului nostru 1 leu se va primi frumosul calendar american cu foi zilnice, calendarul de citit, cuprinzând 100 pagini și 13 ilustrații, calendarul de perete colorat, precum și calendarul de buzunar, pe anul 1898.

Cititorii din provincie vor trimite 30 bani mai mult pentru porto.

JULES VERNE

Castelul Carpaților

Roțco, care vroia să lase gândurilor sale pe tînerul conte, ședea la o parte. Nu și ar fi permis să-l întrerupă printr-o singură observație. Dar când soarele apunând în dosul trunchiului Pleșei, și valea celor două Sile începu a se umple de umbră, nu se mai codi.

— Stăpâne, zise el, a venit seara.

Acuș bate opt ceasuri.

Francisc păru că nu-l auzi.

— E vremea să plecăm, reluă Roțco, dacă e vorba să ajungem la Livățel înainte de a se închide hanurile.

— Roțco... acuș... da... acuș... te voi asculta răspuns Francisc.

— Ne va trebui o oră întreagă, stăpâne, ca să luăm drumul trecătoare, și cum noaptea va fi în toiul ei, nu ne va vedea nimeni când vom trece.

— Câte va minute încă, răspuns Francisc, și ne vom scobori spre sat.

Tînerul conte nu se mișcase din locul unde se opri se ajungând pe șesul Orgalului.

— Nu uita, stăpâne, răspuns Roțco, că noaptea va fi greu să trecem prin stînci. De abia am ajuns aici, când era ziuă. Să mă ierți dacă stăresc...

— Da, să plecăm Roțco, te urmez.

Și părea că Francisc fu reținut în neștiire în fața castelului, poate prin aceea presimțire secretă, de care inima nu e în stare a-și da seamă. Era oare înălțuit de pământ, cum fusese doctorul Patak în prăpastie, la piciorul zidului? Nu! picioarele îi erau slobode, de ori-ce legătură. Putea să se ducă încoace încolo și dacă ar fi vrut, nimic nu l'ar fi împiedecat de a face jurul clădirei, luând-o pe marginea prăpastiei.

Chiar la asta se gândea Roțco, care se hotărî a spune pentru cea din urmă dată:

— Dar vii stăpâne?

— Da... da... răspuns Francisc.

Și sta nemișcat.

Șesul Orgalului era deja întunecat. Umbra largă a trunchiului, înălțându-se spre sud, ascundea totul zidurilor, a căror contur nu se prezenta de cât ca o umbră nesigură. Peste puțin nimic nu s'ar mai fi văzut dacă nici o lumină nu va izbucni din strîmtele ferești ale cetății.

— Stăpâne, vino odată! repetă Roțco.

Și Francisc era să-l urmeze în sfîrșit, când pe acoperișul turnului, lângă care se înălța ulmul legendar, se ivi o formă nehotărîtă.

Francisc se opri, uitându-se la forma aceea, al cărui profil se pronunța din ce în ce...

Era o femeie, cu părul desfăcut, mâinele întinse, învelită într-o haină albă.

Dar costumul acesta, nu era oare acela pe care l'purta Stilla în scena finală din Orlando, când Francisc de Telek o văzuse pentru cea din urmă dată?

Da! Stilla era nemișcată, cu brațele îndreptate spre tînerul conte, cu privirea ei așa de pătrunzătoare ațintită asupra lui...

Ea!... Ea!... strigă el.

Și, aruncându-se spre dînsa, s'ar fi rostogolit până la temelia zidului, dacă Roțco nu l'ar fi oprit...

Vedenia se șterse de odată. De abia dacă Stilla se arătase o clipă...

Puțin îi păsa! O secundă era de ajuns s'o recunoască, și fără de voce strigă aceste cuvinte:

-- Ea... Ea... trăește!

XII

Era cu puțință? Stilla pe care Francisc de Telek credea că nu o va mai vedea nici odată i se arătase pe virful Turnului! Nu fusese jucăria unei iluzii, și Roțco o văzuse ca și dînsul!...

Era artista cea mare, îmbrăcată cu costumul Angelicei, așa cum se arătase publicului de la San-Carlo!

Groznicul adevăr sări în ochii tînerului conte. Așa dar, femeia asta adorată, aceea care era să ajungă contesa de Telek, era închisă de cinci ani în munții Transilvaniei! Așa dar, aceea pe care Francisc o văzuse căzând pe scenă, moartă, trăia! Așa dar, pe când îl duceau pe el acasă mai mult mort, baronul Radu putuse pătrunde la Stilla, a o lua cu dînsul, a o duce în castelul din Carpați, pe când populațiunea urma un sîcîrî gol la *Santo Campo Nuovo* din Neapole!

Toate astea i se păreau de necrezut, neadmisibil, respingător bunului simț. Parecă ar fi fost o minune, ceva neadevărat, și Francisc ar fi putut să repete până la îndărătnicie... da!... Dar un fapt era mai pre sus de orice: Stilla fusese răpită de baronul de Gorț, fiindcă ea era în casel!...

Trăia, fiindcă o văzuse deasupra acestui zid...

Tînerul conte cercă a-și aduna mințile neorînduite de atâtea emoțiuni, ca să hotărască într'un fel: să-i smulgă lui Radu de Gorț, pe Stilla, de cinci ani prizonieră în castelul din Carpați.

— Roțco, zise Francisc cu un glas găfăitor, ascultă-mă... înțelege-mă mai cu seamă... căci mi se pare că mi perd mintea.

— Stăpâne... dragă stăpâne!

— Cu ori-ce preț, trebuie să ajung până la ea, chiar astăzi seară.

— Nu... mâine...

— Ba astăzi seară, îți spun!...

Ea e colo... M'a văzut, cum o vedeam și eu... Mă așteaptă.

— Ei bine... atunci te urmez.

— Nu, mă duc singur.

— Singur?

— Da.

— Dar cum vei putea străbate în castel, fiindcă Nicu Dek n'a putut?

— Am să intru. Îți spun.

— Portița e închisă.

— N'are să fie pentru mine... Voiți căuta... voiți găsi o spărtură... voiți trece printr'însa...

— Nu vrei să te însoțesc stăpâne, nu vrei?

— Nu, avem să ne despărțim, și numai despărțindu-ne ai putea să mă servești...

— Să te aștept dar aci?

— Nu, Roțco.

— Unde mă voiți duce dar?

— La Werst, său mai bine... nu... nu la Werst... răspuse Francisc. De geaba ar ști și oamenii aceia... Scoabă-te la satul Vulcan, unde vei sta noaptea asta... Dacă nu mă vezi mâine, părăsește Vulcanul de dimineață... adică nu... mai așteaptă încă vr'o câte-va ceasuri... Apoi du-te la Carlsburg... Acolo vei înștiința șeful poliției... Îi vei povesti tot... În sfârșit, întoarce-te cu agenți... Dacă trebuie, să se dea asalt castelului!... Sca-p'o... Ah! Doamne... ea... trăește... în puterea lui Radu de Gorț.

Și, pe când aceste fraze întretăiate erau spuse de tinărul conte, Roțco văzând surescitarea stăpânului său mărindu-se și arătându-se prin apucăturile unui om, care nu mai știe ce face.

— Du-te Roțco! strigă el pentru cea din urmă dată.

— Vrei?

— Vroiu!

Față de această poruncă formală, lui Roțco nu'i mai rămânea de cât să asculte. De almintrelea Francisc se depărtase, și deja umbra îl ferea de privirile soldatului.

Roțco rămase multă vreme în loc, neștiind ce trebuie să facă. Atunci îi trecu prin gând că Francisc nu va putea trece zidul, și va fi nevoit să se întoarcă la Vulcan... poate a doua zi... poate chiar în noaptea aceia... Amândoi vor merge la Carlsburg, și cea ce nici Francisc nici pădurarul nu putuse să facă, se va face cu agenții autorității... aceștia vor învinge pe Radu de Gorț... îi vor smulge pe nenorocita Stilla... vor răscoli castelul din Carpați... nu i se va lăsa nici o piatră la nevoie... chiar când toți dracii din iad s'ar aduna să'l apere!

Și Roțco coborî coastele șesului Orgalului, ca să apuce drumul de pe trecătoarea Vulcan.

Între acestea, urmând marginea prăpastiei, Francisc înconjurase deja turnul din colțul de la stânga.

Mil de gânduri se ciocneau în cre-

ierul său. Nu mai era nici o bănuială acum asupra prezenței baronului de Gorț în castel, fiindcă Stilla era sechestrată acolo... Numai el putea fi acolo... Stilla trăind!... Dar cum va putea Francisc să ajungă până la dînsa... Cum va face să o scoată afară din castel?...

Nu știa cum, dar trebuia... și va face... Piedicile pe care Nicu Dek nu le învinse... el le va învinge... Nu curiozitatea îl împinge să pătrundă în aceste ruine, dar patima, dragostea lui pentru femeia aceea, pe care o regăsea trăind, da! trăind, după ce a crezut că a murit, și o va răpi lui Radu de Gorț.

Intr'adevăr, Francisc nu putea pătrunde de cât prin partea despre Sud, unde se deschidea portița, la care ducea podul umblător. De aceea, înțelegând că nu era mijloc de a încerca să sară aceste ziduri, o luă cu băgare de seamă pe lângă creasta șesului, de cum trecu colțul turnului.

Ziua n'ar fi avut atâtea greutateți. Noaptea însă — luna nefiind răsărită încă — o noapte cețoasă de negurile care se strâng între munți — era foarte periculos. La pericolul pașilor greșiți, a unei căderi până în fundul prăpastiei, se mai adăoga și acela de a se isbi de stânci, și de a le produce dărîmarea.

Francisc se ducea înainte, cu toate acestea, urmând cât se poate de aproape zigzagul prăpastiei, pipăind cu mâna și piciorul, să se asigure că nu se depărtează. Sprijinit de o putere supraomenească, se simțea călăuzit de un instinct extraordinar care nu putea să'l înșele.

Dincolo de turnuri se desfășura zidul dinspre sud, acela cu care podul umblător stabilea o comunicație, când nu era ridicat și sprijinit de portiță.

De la turnul acela, piedicile păreau că se măresc între stâncile ascuțite cari brăzdaș șesul, ca să urmeze prăpastia, nu mai era cu puțință de umblat și trebuia să se depărteze. Nici un punct după care să se îndrepteze, nici o lumină în noaptea întunecoasă, care acoperea până în vîrf turnul central!

Francisc mergea înainte, suindu-se când pe vr'un bolovan mare, care 'i închidea drumul, când tirindu-se printre stânci, sfîșindu'si mâinile de ghimpi și de mărăcin, simțind cum pe d'asupra capului său zboară atingându'l, perechi de cucuvele speriate din cuibul lor.

Ah! de ce oare clopotul de la capelă nu suna atunci cum sunase pentru Nicu Dek și doctorul? De ce lumina aceea răspândită care îi urmăse, nu se aprindea pe d'asupra turnulețelor cetățuiei? Ar fi mers spre sunetul acela, spre lumina aceea, ca marinarul după șuerăturile unei sirene de alarmă său străluci-

rea farului!

Nu!... Nimic de cât adăncă noapte mărginindu'i vederea la câți va pași.

Asta ținu vr'o oră. După povernirea pământului care se pronunța în spre stînga, Francisc simți că se rătăcește. Ori că scoborise mai jos de cât portița? Poate trecuse dincolo de podul umblător?

Se opri, batînd din picior, frămîtîndu'si mâinile. În ce parte trebuia să se îndrepteze? Ce ciudă îl apucă la gândul că va fi silit să aștepte ziua!... Dar atunci va fi văzut de oamenii castelului... nu va putea să 'i prindă... Radu de Gorț va fi gata de luptă...

Noaptea, chiar în noaptea aceea trebuia să pîtrundă în castel, și Francisc nu mai putea să se îndrepteze în mijlocul acestor întunecimi.

Un țipăt isbucni, un țipăt de disperare:

— Stilla... striga el. Stilla mea!

Se gîndea oare că prizoniera poate să'l audă, să'l răspundă?

Și cu toate acestea, de vr'o douăzeci de ori, aruncă acest nume în văzduh, iar ecourile îl repetară.

Deodată ochii lui Francisc fură impresionați. O lumină luneca prin umbră — o lumină destul de puternică, a cărui focar trebuie să fi fost pus la o oare-care înălțime.

«Acolo e castelul... acolo! își zise el.

Și, într'adevăr, prin pozițiunea care o avea, lumina aceasta nu putea veni decât de la turnul central.

Avînd în vedere surescitarea lui, Francisc nu se îndoi a crede că Stilla, îi trimetea acel ajutor.

Nici o îndoială, îl recunoscuse, în clipa când el o zărise pe coperișul turnului. Și acum, ea îi adresa acel semnal, ea 'i arăta drumul de urmat ca să ajungă până la portiță...

Francisc se îndreptă spre lumina aceea, a cărei strălucire creștea cu cât el se apropia mai mult. Cum apucase prea mult la stînga pe pia-toul Orgalului, fu nevoit să se suie cu vr'o douăzeci de pași la dreapta, și după multe pipăituri, găsi iar marginea cărărușei.

Lumina strălucea în fața lui, și înălțimea ei arăta îndestul că venea de la una din ferestrele cetățuiei.

Francisc avea să se găsească astfel, în fața celor din urmă piedici, — neînvinse poate!

Intr'adevăr, pentru că ușcloara era închisă, podul umblător ridicat, va trebui să se lase să alunece până la piciorul zidului...

Apoi, ce va face el în fața acestui zid, care se va înălța la cincizeci pași d'asupra lui?...

Francisc înainta spre locul de care se sprijinea podul umblător, când văzu portița deschisă...

Podul umblător se plecase.

Fără să stea măcar la gânduri,

Francisc trecu podul și puse mâna pe ușă.

Ușa aceea se deschise.

Francisc se aruncă sub bolte întunecoase. Dar de abia făcuse câțiva pași, că podul umblător se ridică zgomotos, și se rezimă de porțiță...

Contele Francisc de Telek era prizonier la castelul din Carpați.

XIII

Oamenii din ținuturile Transilvănene și călătorii care suiau ori scoborau trecătoarea Vulcanului nu cunosc castelul din Carpați, decât după înfățișarea sa exterioară. La depărtarea respectabilă unde teama oprea pe cei mai curajoși din satul Werst și din împrejur, nu arată privirilor decât îngrămădirea nemăsurată a pietrelor unui castel în ruine.

Dar, înăuntrul clădirii, era oare castelul așa de dărăpănat precum se crede? Nu. La adăpostul zidurilor sale solide, clădirea vechei fortărețe feudale rămase neatinse, ar fi putut cuprinde într'însele o garnizoană întreagă.

Săli mari boltite, pînă în adînci, cursuri a căror boltiri dispăreau sub buruieni, cămăruțe subterane unde nu mai ajungea lumina zilei, scări ascunse în ziduri, poduri neluminate decât de niște ferestreuici în zid, turnul central cu trei caturi, cu apartamente ușor de locuit, încununate de o platformă dintată, între diferitele construcții ale clădirii, săli nesfîrșite capricios formate, suind până la coperișul turnului, scoborînd până în fundul pămîntului, și acolo câte-va peșteri, în care se îngrămădeau apele de ploaie iar cele ce nu mai încăpeau se scurgea în torrentul Niadului; în sfîrșit tuneluri lungi, neastupate cum se credeau, și care dădeau în drumul trecătoarei Vulcan, astfel era castelul din Carpați, al cărui plan era tot așa de complicat ca al labirintelor lui Porsenna, din Lemnos sau din Creta. Ca și Theseu, ca să cucerească pe fata lui Minos, tot așa era împins de o simțire neînvinsă, ce să intre prin nesfîrșitele întortocherii ale acestui castel. Va găsi el oare acolo firul Arianei, care servise a călăuzi pe eroul grec?

Francisc n'avusese decât un gând, să pătrundă în casa aceea, și isbutise. Poate trebuia să-și facă următoarea judecată: cum podul umblător ridicat până atunși, părea că într'adins se întinsese pentru dînsul ca să aibă pe unde trece!...

Poate ar fi trebuit să se îngrijească de faptul că porțița se închisese degrabă în urma lui!... Dar nici nuse gândia. Era în sfîrșit în castelul acela, unde Radu de Gorț ținea pe Stilla, și el își va jertfi viața să ajungă până la dînsul.

Galeria, în care Francisc pătrun-

sese, largă, înaltă, cu bolta joasă, era cufundată în cea mai desăvîrșită întunecime, și lespezile cioplite împiedicau mersul.

Francisc se apropiă de perețele stîng, și-l urmă rezimîndu-se de o poliță de piatră, a cărui suprafață tencuită, se fărîma sub mîna lui. Nu auzia alt sgomot decât al pașilor săi, care răsuna prelung în peșteră. Un curent cald, îl împingea de la spate, ca și cum aerul s'ar fi primit la cealaltă parte a galeriei.

După ce trecu de un stîlp de piatră care făcea cel din urmă unghiul la stînga, Francisc trecu la intrarea unei tinde mai strîmte. Numai cît întindea brațele, și îl atingeau pereții deoparte și de alta.

Înaintînd astfel, cu trupul plecat, pipăind cu mîna și picioarele, Francisc se încerca a recunoaște dacă această tindă are o direcțiune dreaptă.

La două sute pași de la stîlpul din colț, băgă de seamă că apucă spre stînga ca după cincizeci de pași mai încolo, să ia un mers cu totul deosebit. Tinda asta ducea oare la piciorul zidului său la temelia cetății?

Francisc încercă de a-și iuți mersul; dar la fie-care pas, era oprit de o ridicătură de pămînt de care se isbea, sau de vr'un colț neașteptat, care-l schimba direcțiunea. Din când în când întâlnea vr'o deschizătură, gaură în perețele care avea ramificații laterale. Dar peste tot era întuneric de nepătruns, și de geaba căuta să se îndrepteze în sînul acestui labirint, adevărată lucrare a cîrțiților.

Francisc trebui să se întoarcă din cale de mai multe ori, băgînd de seamă că intra în locuri de unde nu mai poate eși. Îi era teamă numai că vr'un oblon rău închis, se va desface sub dînsul, și va cădea în vr'o gaură de unde să nu mai poată eși. De aceea, cînd da de vr'o lespede sunînd a gol, avea grijă de a se agăța de ziduri, dar înaintînd totuși cu o înflăcărare, care nu-l da timp să stea la gânduri.

Cu toate acestea, fiindcă Francisc n'avusese nevoie să se sue sau să se scoboare, era de crezut că tinda asta era la nivelul curții castelului, și va duce poate până la o scară a turnului central.

De sigur că trebuie să existe un mijloc de comunicare mai direct între porțiță și clădirile de prin împrejur. Da, și pe vremea cînd locuia acolo familia de Gorț, nu era nevoie să se apuce prin trecătorile acelea nesfîrșite. O a doua ușă, care venea în fața porții, opusă celei dintr-o galerie, se deschidea într-o sală de arme, în mijlocul căreia se înălța turnul central; dar ușa era zidită de mult și Francisc nu văzu nici urmă din ea.

Trecuse o oră de cînd tînărul contele mergea la întîmplare prin acele pustietăți, ascultînd dacă nu se aude vr'un sgomot de departe, neîndrăsnind a rosti numele Stillei, pe care ecourile l'ar fi repetat până la caturile turnului. Nu se descuraja însă, și va merge înainte atît cît îl ținea puterile, până cînd o pedească neînvinsă, îl va sili să se oprească.

Cu toate acestea, fără să-și dea seamă, Francisc era deja prăpădit de oboseală. De la plecarea lui din Werst, nu mîncase nimic. Suferea de foame și de sete. Pasul nu-l era sigur, picioarele îi tremurau. În mijlocul acestui aer cald și umez care îl învăluia, respirația lui ajunsese gâfâitoare, inima îi bătea cu putere.

Trebuie să fi fost nouă ore, cînd Francisc, cercînd cu piciorul stîng înainte, nu mai întîlni pămînt.

Se plecă și mîna lui atinse o treaptă și apoi alta.

Era o scară.

Scara asta se infunda în temeliiile castelului și poate nu mai avea nici o eșire.

Francisc nu se codi a apuca pe dînsa, și-l număra treptele, cari mergeau pieziș, în raport cu tinda.

Șaptezeci și șapte de trepte fură scoborîte, ca să dea de o altă tindă întunecoasă, care se pierdea într-o mulțime de întorsături întunecoase.

Francisc merse astfel vre-o jumătate de oră, și zdrobit de oboseală, se opri, zărind un punct luminos ivit la vre-o două trei sute de pași înainte.

De unde venea lumina aceea?

Era oare vre un fenomen natural, hidrogenul vr'unui foc trecător, care să se fi inflammat la această adîncime? Oare nu era un felinar purtat de cineva din castel?

— Oare nu-l ea?... șopti Francisc.

Și-l veni în gând că deja se mai ivise o lumină, ca să-l arate intrarea la castel, cînd se rătăcise prin șesurile Orgalului.

Dacă Stilla îi arătase această lumină la ferestrele cetății, nu tot ea trebuie să caute să-l călăuzească printre întortoacherile acestor peșteri?

De abia stăpînindu-se, Francisc se plecă și se uită, fără de a face o singură mișcare.

(Va urma)

ERI, JOU, 11 DECEMBRIE 1897

A aparut No. 8

din ziarul ilustrat săptămînal

Teatru, Muzică și Modă

care conține

17 figuri de modă.—Un mare portret al tenorului Francesco Tamagno.—Materia cea mai variată, între care și senzaționalul roman «Lupta pentru amor».

10 Bani în toată țara

Despre călătoria lui Andrée la Polul Nord

La 11 Iulie 1897 s. n. la 2 ore și jumătate după amiază, balonul *Vulturul*, se ridică din insulele Daneze de la Spitzberg, ducând cu sine pe Andrée și cei doi tovarăși ai lui, spre necunoscutul Pol.

De atunci și până astăzi numai o singură știre autentică ne-a venit printr'un porumbel călător.

Natural că, această lipsă de nouătat, a dat naștere la o grijă foarte motivată, și toată lumea se întreaba cu neliniște, ce s'au făcut acești în drăzneți exploratori? Căzut-au ei în nordul Americii după ce au trecut peste punctul Polului sau au fost împinși spre sud-est și au ajuns în Siberia septentrională? Sau poate au descins pe ban hizele din Groenlanda, și stau împresurați de gheață, ca *Fram* a lui Nansen? În fața interesului general ce prezintă această călătorie, ne pare folositor a face cunoșcut cititorilor noștri, itinerariul, probabil, al lui Andrée, în timpul celor dintâi două zile.

În cursul lunii August, toate jurnalele presei europene anunță că un porumbel călător, trimis de Andrée, a fost împușcat de un pescar norvegian, la extremul nord al insulei Spitzberg. Un jurnal din Stockholm, și după el toate gazetele din Europa, au reprodus textul telegramei, găsită pe porumbel:

«Trecut 82 grade latitudine de nord. Călătoria se urmează în condiții bune. Direcția nord-est — Andrée».

Astfel fu textul transmis de pescar. În acești termeni, telegrama nu prezintă alt interes de cât anunțarea călătoriei, care se urmează în condiții bune. În momentul plecării, balonul, împins de o furtună, sbura spre nord cu o viteză de 44 kilometri pe oră. Dacă această viteză se menținea, după 23 de ore, aerostatul ar fi trebuit să ajungă la Pol și după trei zile și jumătate de la plecarea din insulele Daneze, să fie la strimtoarea de Bering, situată la cea-laltă parte a nordului. Se credea deci că Andrée trimisese telegrama anunțând trecerea celor 82° latitudine nordică, la câte va ceasuri după plecarea sa, și la 220 kilometri spre nord de insulele Daneze. Mirare a fost mare, când pescarul norvegian, întorcându-se de la afacerile lui, a comunicat textul original al depeșei, care nu se aseamănă cu cel dintâi. Iată-l: «13 Iulie, amiază și 30 minute. Latitud nord. 82°2'; longit. est, de Greenwich 15°5'. Drum bun spre est. 10° sud. Pe bord bine. Acesta e al treilea porumbel trimis. — Andrée».

Astfel, departe de a ajunge la pol în 23 de ore după cum se credea, după 46 ore de la plecarea ae-

rostatului, se găsea numai la 225 kilometri la Nord de punctul său de plecare, adică *numai la a 5-a parte a distanței care separă aceste insule de axa septentrională a sferoidului terestru*. Ceva mai mult, la această dată, *Vulturul*, era împins spre est, iar nu spre nord.

Fată cu această știre alarmantă, d-nul E. Kholm — un savant meteorolog, care s'a ocupat mult cu fenomenele meteorologice din Spitzberg — imediat s'a apucat să studieze observațiile meteorologice executate de la 11 la 13 Iulie pe coasta de nord a Spitzbergului, și a reușit a explica aceste două știți importante din depeșa lui Andrée: întârzierea mersului balonului către nord și direcțiunea urmată în ziua de 13; cu un cuvânt, d-nul Eckholm a parvenit să reconstituiească itinerariul, probabil, al balonului, în timpul primelor două zile de călătorie.

După diferite observații, d-nul Eckholm a dedus că în timpul acestor 3 zile, un ciclon a traversat oceanul Glacial de la vest la est.

La 11 Iulie, centrul de depresiune al ciclonului se afla la nord-vestul insulelor Daneze; la 12, trecu pe coasta de nord a Spitzbergului și urmânduși mersul spre est, ajunse la 13 d'asupra terenului Frantz Iosef.

Aceste zise, să examinăm faptele. La 11 Iulie, 2 ore și jum. p. m. pleacă balonul, împins de un vânt ușor care suflă din sudul insulelor Daneze. Înainte de dispariția balonului, persoanele care au fost martore la ascensiune spun că l'au văzut înclinându-se spre nord-vest.

Cât va ore dupe plecare, balonul *trebuie* să fi ajuns în centrul de minimum barometric, adică într-o zonă de calm și de vânturi variabile, unde a stat nemișcat un timp mai mult sau mai puțin lung. Până la ce punct spre nord a ajuns balonul, nu se poate ști, dar dupe 6 ore de mers, aerostatul a trebuit să ajungă între 82 și 83 grade latitudine de nord. Aci, ar fi stat nemișcat, probabil 24 ore, până ce ciclonul a trecut spre est și un vânt mic, care venea de la nord-est, a împins «*Vulturul*» către al 10-lea grad spre sud. De altminterlea, astfel anunța Andrée prin depeșa sa de la 13 Iulie.

Dupe toate probabilitățile, puțin mai târziu, tot în aceea zi, acești întrepizi exploratori *trebuie* să fi fost mână țică spre nord-est. În dupe amiază zilei de 13, și în zilele următoare, vânturi de la sud-vest au domnit pe partea nordică a Spitzbergului, de terminate de un alt ciclon, care ar fi mers tot pe drumul celui dintâi. Sub influența lor, Andrée a trebuit să fie împins mai întâi spre nord, apoi, ajungând în centrul ciclonului a rămas din nou nemișcat. Dupe spusese d-lui Eckholm, balonul *trebuie*

să fi urmat un drum în zigzag, și nu ar fi eșit din zona polară. În astfel de condiții, nu ne putem aștepta la nici o știre din partea lui Andrée, până la primăvară.

Cât despre porumbelul împușcat de pescar, el se opri la 160 kilometri de distanță, — în linie dreaptă, — de la punctul unde se afla Andrée la 13 Iulie.

Dupe spusese celor ce l'au văzut venind, porumbelul nu venea din spre nord ci din spre sud.

Dupe ce-i detersă drumul, porumbelul *trebuie* să fi mers drept spre sud, și ajungând pe Spitzberg și negăsind nimic de mâncare și loc de repaus pe această țară acoperită de gheață, și ar fi luat sborul spre nord. Dacă nu ar fi dat peste orăbia pescarilor, de sigur că ar fi murit de foame și de oboseală în largul pustii de gheață eternă. Ast-fel s'a întâmplat cu cei lanți doi porumbei trimiși înaintea acestuia.

Orî cum ar fi, pronosticurile d-lui Eckholm nu sunt asigurătoare.

Balonul nu ar fi eșit din zona polară, spune el. Ei bine, dar această zonă e imensă și aeronauții n'au luat cu ei de cât nutrimentul necesar pentru patru luni numai. Cu aceste proviziuni, vor putea ei să ajungă în Siberia septentrională, sau în nordul Americii sau poate în Archipelagul Frantz Iosef unde exploratorul Iack-on a dus un deposit de nutrimente pentru a le veni în ajutor?

Succesul reușitei va depinde numai de gradul de forță de rezistență a celor trei curagioși călători.

..

Guvernul Statelor-Unite din America, a transmis regelui Suediei știrea că Walter Vellman s'a oferit să caute pe Andrée.

O expediție va pleca din Trömsö în luna Iunie și se va îndrepta spre țara Frantz Iosef.

Un piroscaf «*Laura*», anume construit pentru a putea suporta presiunea ghețurilor, a fost deja închiriat de Vellmann și de tovarășii lui. Ei susțin că Andrée se află în acest moment în țara Frantz Iosef.

Expediția lui Vellman va trebui să sosească acolo, înainte de luna August, unde cred ei că l'vor găsi.

Azi Vineri 12 Decembrie curent, a apărut No. 6 din **Universul Amuzant**.

Pe lângă materia și ilustrațiile cele mai variate și hazlii, mai conține trei romane de mare senzație, între cari **Amantele Celebre**.

5 bani exemplarul în toată țara.

Abonamentul pe trei luni costă numai lei 1 și 80 bani.

De necrezut Obiecte și 3 Calendare gratis

Cine se va abona, cu începere de la 15 Decembrie 1897, la ziarul «Universul» politic, care apare în fie-care zi dimineața, va primi următoarele premii:

Pentru 3 luni lei 4.80 în toată țara

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit ilustrat al «Universului» pe anul 1898, care cuprinde 100 pagini text și 13 portrete ale oamenilor însemnați din România, încetați din viață în anul curent, un roman ilustrat de 1 volum, calendarul portativ pe anul 1898 și ziarul «Universul» literar, colorat, pe timp de 3 luni.

Pentru 6 luni lei 9.30 în toată țara

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit al «Universului» pe anul 1898.—Calendarul portativ.—Calendarul american (cu foi zilnice).—Un roman de 2 volume, ilustrat, și ziarul «Universul» literar colorat, timp de 6 luni.

Pentru un an lei 19.50 în toată țara

PREMII GRATUITE

Toate calendarele de mai sus.—Un roman ilustrat de 4 volume.—«Universul» literar colorat timp de 1 an, o frumoasă fructieră cu piciorul de metal nichelat și un port-ceasornic de metal.

Pentru portul premiilor:

Abonații din provincie pentru 3 luni vor trimite 20 bani mai mult pentru portul premiilor, abonații pentru 6 luni vor trimite 30 bani mai mult și abonații pentru un an 1 leu mai mult.

La Viena și la Veneția gratis

Toți abonații vor mai concura prin tragere la sorți la două bilete de dus și întors la Viena sau la Veneția.

VINDECAREA Boalelor de ficat, stomac și inimă Curățirea sângelui stricat

HAPURILE VEGETALE INDIANE pre-mi- și **AMAR INDIAN** ale d-ului W. SIMON, vindecă în mod sigur și în scurt timp toate boalele de Ficat, Stomac și Inimă, în orice formă se vor prezenta. Hapurile vegetale indiane și amarul indian, sunt **cei mai buni curățători ai sângelui stricat**, în urma boalelor ficatului sau ale efectelor de microbi și miasme paustre (băltoase).—Hapurile Vegetale Indiane costă lei 2.80 flaconul. Amarul Indian costă lei 1.3 flaconul.

—Refuzați ca falsificate toate flacoanele sau borcanele care nu vor purta pe din afară precizia ziarului «Universul» și pe dinăuntru o instrucție în limba română tot cu pecetia ziarului «Universul».

Se găsește de vânzare în București la drogheria centrală a d-ului M. Stoienescu, strada Academiei; la farmacia «Ochiul lui Dumnezeu», V. Thüringer, calea Victoriei No. 154; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academiei No. 2; la drogheria Păcățianu, calea Victoriei No. 17 (hotel de France), precum și la toate farmaciile din țară.

Ori-ce tuse vindecată In contra tifosului

Cine vrea să se vindece sigur și în scurt timp de ori-ce tuse, să cumpere numai hapurile de catramină ale celebrului chimist dr. Bertelli din Milan, aprobate de consiliile sanitare superioare din Italia și România.

O cutie costă numai lei 2.95; patru cutii lei 10.95.

De vânzare în provincie la toate farmaciile și în București la drogheria centrală Mihail Stoienescu, str. Academiei No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, str. Academiei No. 4 și la drogheria «Căinele Negru», Ion Țetzu, strada Lipscani, București.

Toate cutiile care nu vor avea în interiorul lor o instrucție în limba română cu stampila administrației ziarului «Universul» str. Brezoianu No. 11, București, se vor considera ca falsificate.

Ori-ce familie trebe să adopte pentru desinfecție o-dăilor, privăților, etc., preparatul NAVA mai cu seamă pe timpul de față, când toate epidemiile ca Febra-tifoidă, Angina-difterică, fac ravagii mari.

Desinfecțantul NAVA are o putere de 20 de ori mai mare de cât acidul fenic.

— Se vinde numai la administrația ziarului «Universul», strada Brezoianu No. 11 București, cu următoarele prețuri:

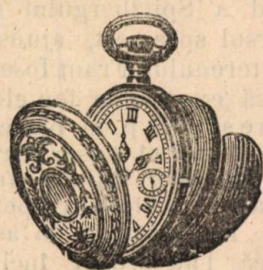
- 1 Tipichea de 1 kilogram . . . lei 3.50
- 1 » » o jum. kgr. . . » 2.—
- 1 Sticlă . . . » 0.90

— Rabat la revinzători —

Jucă ii pentru Copii

La administrația ziarului «Universul» strada Brezoianu No. 11, se află un **MARE ASORTIMENT** de jucării pentru copii.

De oare-ce depozitele «Universului» se desfac de toate mărfurile, se vind cu 20 la suta mai ieftin ca ori-unde.

CEL MAI MARE DEPOZIT DE

Ceasornice

se află la administrația ziarului UNIVERSUL, Strada Brezoianu No. 11, București.

Ceasornice de nikel de la lei 4.90 până la lei 8.50.
Ceasornice de metal soarelui, care n-au nici o deosebire de un ceasornic de aur adevărat, cu lei 9.90, lei 10.90 și 13.50.

Domnii doritori vor găsi la depozitul ziarului nostru cel mai bogat asortiment de ceasornice de tot felul, de metal alb sau aurit și oxidat de argint și de aur, pentru dame și bărbați, care se vind cu 30 la suta mai ieftin de cât ori-unde.

Bogat asortiment de ceasornice de masă cu deșteptător, de metal sau de lemn artistic sculptat.—Lei 4.50, Lei 8.50, etc. etc.

Pendule de bronz mic de masă, foarte elegante, numai cu lei 5.50 bucata.

Pendule mari de bronz, pentru masă, de o rară frumusețe, acoperite cu un glob de sticlă albă.—Prețuri de ocaziune.

Pendule de perete, de lemn frumos sculptat, cu musică, care cântă un frumos cântec la fie-care ceas.—Lei 22 și lei 24 bucata.

Ceasornic de aur patent Traian, sistem Roskopf perfecționat, premiul cu cea mai înaltă distincțiune la cea din urmă expoziție specială de ceasornice din Geneva (Elveția).—Bucata lei 170 pe comptant.—Nici cu 30 de lei nu se găsește un asemenea ceasornic, fiind de aurul cel mai fin și solid de un mers cel mai regulat, garantat.—Același ceasornic de metal nichelat Lei 17.50 și de metal oxidat lei 19.50

LANTUR de tot felul

fantazie, de metal aurit sau oxidat și de aur, pentru dame și bărbați, cu prețuri mai pomenit de ieftine.

Reparații de ceasornice

se efectuează în modul cel mai perfect și durabil, la atelierul înființat de administrația ziarului UNIVERSUL, care a adus expres din Elveția doi lucrători din cei mai experți.—Reparațiile se garantează pe timp de un an.

Intre orele 12—1½, atelierul de reparațiuni este închis

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNȚEPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:
 Lei 4.50 pe an în toată țara
 „ 2.50 „ 1/2 „ „ „
 Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația :
 No. 11,—Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
 apare de 2 ori pe săptămână
 MARȚEA ȘI VINEREA

EGUNUL ADEOYÉ.—Vezi explicația

Egunul Adeoyé

La toate popoarele negre, de la Coasta Sclavilor la Niger, Baribas, Yorubas, Egbas, Nagot, Mehis, etc., Egunii sunt foarte respectați și se bucură de o mare autoritate. Pentru că Egunii reprezintă sufletele morților, spiritele genilor superioare și ale zeilor, au o mare autoritate morală, care se manifestează printr-o mulțime de privilegii, cari, — de cele mai multe ori, — nu sunt morale.

Ast-fel, Egunul, îmbrăcat în costum și cu mască, poate să târnuiască pe ori cine îl place.

Când un om puternic are un inamic și vrea să-l dea o păruială, — ceea ce se întâmplă foarte des, — chiamă pe Egunii săi familiari. În ori și ce casă mare sunt mai mulți Eguni.

Atunci, omul cel puternic, le arată persoana asupra căreia trebuie să-și exercite dreptul lor de bătaș. El îi plătește după importanța afacerii.

Dacă e vorba de târnuiala unui pârliț, le plătește numai câți-va *cauris*; dar, dacă cel bătut este și el un puternic și dacă consecințele pentru viitor sunt îngrijitoare, atunci suma trebuie să fie mai rotundă. Egunul când operează în «costum» nu riscă nimic, el e sub protecția privilegiului religios și fără teamă, ar putea bate chiar pe rege. El este cunoscut, și ori cât s'ar sili să-și schimbe vocea, în tot-d'una se știe cine este. Atunci, nenorocire lui și omului insultat; după câte-va zile, îl găsesse zdrobit lângă țarina lui, sau poate, într-o sara, trecând printr'una din strimtele ulicioare cari sunt pe lângă casa sa, se trezește cu o săgeată sau cu o sulită în spate.

În zilele de sărbătoare, a bea sau a mânca din spinarea fidelilor săi, este încă unul din privilegiile Egunilor și este unul la care țin ei mai mult. Căci în această țară, unde totul constituie un pretext pentru sărbătoare: timpul frumos, ploaia, soarele, luna, frigul, căldura, inundațiile, seceta, morțile, nașterile, căsătoriile, divorțurile, sosirile, plecările... fără a mai pune la socoteală riturile feluriților zei, sunt sărbători aproape în fie-care zi și Egunul, are posibilitatea de a face zilnic chef. Atunci se îmbracă cu costumul său de gală care are un fel de sac lung, pus pe cap și care cade până la pământ, împodobit, cu bentițe multicolore, cu panglicuțe strălucitoare cari saltă în vânt. Când Egunul merge iute, aleargă, joacă, se învârtă, acestea îi fac un fel de aureolă colorată.

În tot-d'una își ia cu el pe discipoli, pe elevi, pe ajutoare și pe muzicanții săi. Muzicanții bat în tobe sau suflă în cornuri și trompete până

le sar ochii. Elevii cântă, adică strigă și urlă de-ți ia auzul... Aceasta, împreună cu țipetele droaiei care i urmează fac un scandal drăcesc, așa de mare, că îl crezi peste puterile omenești și te aștepti din minut în minut să-i vezi căzând de oboseală atât muzicanții cât și jucătorii.

Dar puterea artiștilor negrii este mare. Cântarea nu încetează de cât când Egunul intră la el în casă; dar dacă în calea sa dă peste vre-un bordei unde *pistu*-ul¹⁾ este bun de băut sau *calalu*-ul²⁾ gras și ardeiat, atunci se oprește în cale și nu se întoarce acasă de cât foarte târziu.

Încă nu privilegiul important al Egunilor este și următorul:

Șefii Egunilor, oameni foarte sfinți și foarte superiori, încarnează spiritele zeilor celor mai puternici, în cari s'au amestecat sufletele regilor morți.

Poate că se pare cam încurcată această definiție a marilor Eguni, cu toate acestea este simplă, într'atât cât pot fi de simple tainele la negri ca și la albi.

La zeii *yurabașilor* ca și la oamenii din *Yurabas*, este o erarhie. În vârful ei sunt trei zei principali.

Sufletul regilor morți se întoarce în acești zei, și la rindul său, sufletul treimei acesteia vine pe pământ pentru a se încarna în trei șefi de Eguni, cari ast-fel devin personaje foarte importante.

Acești trei șefi au grija execuțiilor capitale.

Când condamnatul este victimă regală, trebuie omorât cu sabia. Șeful Egun operează el în persoană și bea o parte din sînge.

E barbar, e oribil, e ceva de canibal!...

Când eram la Oyo, sfânta capitală a țerei *Yoruba*, am asistat la o execuție.

În ziua hotărâtă, la ivirea zorilor, Adeoyé, șeful Egunilor, era deja la locul execuției cu toți oamenii, muzicanții și ajutoarele sale. Toată casa sa era îmbrăcată în haine de sărbătoare.

Acea pe care trebuia să o omoare era una din femeile regelui, una din femeile din Alafi. În minutul acela, Adeoyé își aduse aminte că anul trecut el, bătrân, el, șef de Eguni, se amoretzase de o fată foarte frumoasă, Sofa, fata unui arendaș al său, dar pe care regele o luase și o dusesse în seraiul Alafi.

Nici o dată nu uitase el acea răpire și suferința încă din această cauză.

Era neliniștit, o vagă presimțire îl turbura și simțea că-l va lovi o mare durere.

1) Un fel de băutură ca berea.

2) Un fel de mâncare cu legume, cu carne sau cu pește, făcută cu ulei și cu ardei.

Murmure în mulțime... cântece... trompete... tobe... Un cortegiu se apropie... Vine condamnatul.

Mai întâi vin cântăreții din gură cari urlă blesteme infernale, pe urmă cântăreții din tam-tam și cei din cornuri, apoi o trupă de sclavi, pe urmă soldați, eunuci cari înconjoară pe victimă. Ea e acoperită cu un văl alb, merge încet, se împedică, e cu brațele legate la spate. Pe urmă vin iar sclavi amestecați cu mulțimea.

Nici un Egun nu operează așa de bine ca Adeoyé: o singură lovitură de sabie și capul zboară.

Toți Egunii inferiori trebuie să ocărăască și să blesteme pe victimă și să-l arunce pe cap o mână de pământ.

Biata femeie plânge... dar în sgomotul pe care-l face tobele și poporul, Adeoyé crezu că recunoaște un suspin, o voce care-i era și-i este dragă!...

Tremură, un fior îi trece prin corp.

«Lui Adeoyé îi e frig, strigă o voce din popor, să se grăbească!»

Adeoyé se apropie de victimă, îi smulge vălul... și rămâne trăsniț. Ar vrea să fugă, ar vrea să moară... și-a recunoscut iubita de altă dată. Ea, ea l'a cunoscut de asemenea și-l privește plângând... El nu mai știe ce să facă.

Mâna i se încheiează pe mânerul săbiei... Asistenții nu înțeleg emoția bătrânului calău... Ce e?... Încep a-l insulta, a urla... Omoară!... Omoară!

Mașinalicește, fără voință, Adeoyé ridică sabia și lovește... Capul se rostogolește pe nisipul înroșit. Tot mașinalicește, îl ia de o ureche și-l ridică pentru a-l arăta poporului... În minutul acela ar trebui să-i bea sângele care picură și-i face pe piele pete calde, arzătoare. Dar aceasta e peste puterile lui... cade leșinat în mijlocul lacului roșu... sângele iubitei lui...

«N'a băut! N'a băut! E un sacrilegiu! Să moară și el!» strigă vrășmașii lui, repezindu-se cu bastoanele ridicate.

Dar oamenii lui veghiază, și timp de o jumătate de oră fu o bătaie îngrozitoare peste corpul victimei și al calăului...

Jean Hess

4 CALENDARE Cu 1 leu

Trimitând la administrația ziarului nostru 1 leu se va primi frumosul calendar american cu foi zilnice, calendarul de citit, cuprinzând 100 pagini și 13 ilustrații, calendarul de perete colorat, precum și calendarul de buzunar, pe anul 1898.

Cititorii din provincie vor trimite 30 bani mai mult pentru porto.

EPISOADE DIN CĂLTĂTORIA MEA

LA

POLUL NORD

II

Maî tirziu, după ce ne-a trecut emoția, cicăleam une-ori pe Peder, că strigase așa de îngrozitor din ghiarele ursului.

«Ei, răspundea el, ași fi vrut să ved pe oricare din d-voastră dacă n'ar fi tipat alt-fel, și cum v'ar fi sfârșit picioarele.»

Joi 14 Decembrie. — Ei, Mogstad, câți câini avem? Intrebaî la dejun.

— Sunt până acum cinci.

Peste puțin însă se întoarse, și îmi anunță că eraî cel puțin 12.

Eram oare-cum despăgubiți de pierderea atâtor câini. Totuși nu ne am bucurat maî puțin, când Iohansen veni să ne spuie că auzise lă trând în direcția spre nord vest, unul din câinii răătăciți.

Numaî de cât plecarăm câți-va dintre noi ca să ascultăm. Și auziam foarte bine cu toți, și ni se părea ca și când ar fi stat la un loc lă trând cu desnădăjduire. Poate se găsea în fața unei crăpături peste care nu putea trece.

Și Blessing îl auzise cât stătuse de pază noaptea; dar atunci i se părea că lătratul venea maî de la sud-vest.

Când Peder se duse să dea de mâncare câinilor, câinele răătăcit se întorsese deja și sta lângă vapor. Luat pe bord se repezi numaî de cât cu o foame turbată la mâncare. Alt fel era sănătos.

Seara veni Peder să ne spună că văzuse cu siguranță un urs răătăcind în depărtare pe gheață. Petersen de asemenea. Luă pușca mea cu două țevi și mă urcă pe punte unde toți oamenii se adunaseră căutând să pătrundă cu ochii prin întuneric. Dădurăm drumul câinilor *Ulenko* și *Pan* și ne îndreptarăm în direcția unde trebuia să fie ursul.

Era întuneric de tot. Câinii însă puteau să găsească de sigur urma, dacă era ceva.

Luî Hansen i se păru că zărește ceva în jurul ridicăturii celei maî apropiate de gheață. Noi însă nici nu vedeam nici nu auziam nimic; și ne întoarserăm pe bord.

Unii pretindeau chiar că auziseră ceva, dar în tăcerea întinsă a gheturilor adese-ori i se pare omului că aude și când nu e nimic.

Vineri, 15 Decembrie. — Azi dimineață a văzut Peder pe gheață o vulpe chiar îndărătul vaporului; vulpea a fugit însă la vederea lui; maî târziu s'a arătat iar; atunci Peder s'a luat cu câinii după ea.

E ciudată apariția aceasta a urșilor și a vulpilor acum după ce atâta

vreame nu văzuserăm nimic viețuitor. Când am văzut maî pe urmă o vulpe, eram cu mult maî spre sud, poate chiar în apropierea țerei *Sannikoff*; să ne găsim oare-cum iar în apropiere de uscat?

Dup'amiază m'am dus să văz căței.

Eraî 13; ciudată coincidență, 13 căței, la 13 Decembrie, pentru 13 oameni.

Pe 5 i-am omorît; *Kvik* poate să hrănească 8; maî mulți însă de sigur nu. Bietul dobitoc! Cum să uita la noi și voia să sară ca să nu ne lase căței.

Astă-seară veni Peder să ne spuie, că de sigur trebuia să fie ceva pe gheață, căci auzise iar sgomote ca și în seara trecută. O fiară sau maî multe trebuia să fie prin apropiere.

După o observație făcută Marți, trebuie să ne găsim acum aproape de 79°8' latitudine nordică. Aceasta ar însemna 8' de întâiere în 3 zile; e din ce în ce maî bine.

De ce însă nu ninge de loc? Crăciunul e aproape și ce e crăciunul fără zăpadă, fără ninsoare? Până acum n'am avut încă nici o ninsoare, din când în când numaî câte puțină mazărice.

Cât de mult ne e dor, ne e dor de zăpada albă, liniștită, moale. Cîmpia aceasta liniștită, fără zăpadă, e ca și viața fără iubire. Viața fără iubire este ca și gheața rece, pustie, dusă de vînt, zdrobită, fără ca nimic să o adune iar la loc și să o acopere în pacea mare și întinsă.

Sâmbătă, 16 Decembrie. — După amiază Peder veni în salon să ne povestească că acum auzea tot felul de zgomote pe gheață. Spre nord suna ca și cum ghieturile s'ar grămădi spre ceva pămînt; une-ori zgomotul era așa de mare în cât cîinii săreau în sus și începeau să latre.

Bietul Peder, toți rîd de dinsul când vine să povestească despre numeroasele lui observații; și cu toate astea nimenea nu-l așa de atent ca dînsul.

Mercuri 20 Decembrie. — Pe când stam la dejun, vine Peder grăbit strigînd că i se pare că a văzut un urs pe gheață. A dat drumul lui *Pan* care numaî de cât a pornit o în goană. Sări cu pușca pe gheață, unde la lumina lunii văzuî maî mulți oameni de ai noștri, dar nici un urs. Într'un târziu se întoarse și *Pan*. Urmărise ursul până de parte spre nord-vest.

Sverdrup a pregătit acum o cursă mare de urși, care va fi așezată astă-zi pe gheață. Cum însă mie mi-e frică să nu se prinză maî mulți cîini de cât urși în cursa aceasta, am spus să o atarne de un fel de furcă așa de sus în cât câinii să nu poată ajunge până la bucata de untură de focă, ce servește la ademenirea vi

natului. Acum toată seara câinii nu fac alt-ceva de cât să latre la această cursă, pe care o zăresc în lumina lunii.

Joi 21 Decembrie. — Cum trece vremea! Astă-zi avem ziua cea maî scurtă, cu toate că aci, noi n'avem zi de loc. Dar de acu iar mergem spre lumină și vară. Astă-zi am coborît sonda până la 2100 m. fără să dăm de fundul mării. Maî mult nu putem sonda, n'avem maî multă frînghie; ce l de făcut? Dar cine ar fi crezut că vom da peste o adâncime așa de mare!

Toată ziua am văzut azi un arc luminos pe cer, în fața lunii. Este așa dar un curcubeu de lună, dar fără culoare.

Vineri 22 Decembrie. — Noaptea trecută am împușcat un urs. Iacobsen l'a văzut întîi pe când sta de pază; și a tras spre dînsul fără să-l nime-rească. Apoi a venit să ne dea de veste și nouă. Mogstad și Peder s'au urcat numaî de cât pe punte, Sverdrup fu deșteptat maî pe urmă, și îi urmă maî târziu.

Cu toți observarăm iarăși ursul venind spre vapor. De odată însă zări cursa și se întoarse spre ea. O observă cât-va timp cu atențiune, apoi se ridică încet pe laba din napoi, pe când cu laba dreaptă dinainte pipăia aparatul fără a îndrăzni par'că să se atingă de bucata apetisantă.

Într'acesta Sverdrup se urcase și el pe punte și privea plin de nerăbdare, așteptînd în tot momentul să audă cursa închizîndu-se. Dar ursul dete din cap, se lăsă iar pe patru labe, mirosi cu precauțiune sîrma cu care era legată cursa, și îi urmă direcția până la un bloc mare de gheață unde era fixată. Părea că cercetează și admiră cu cât meșteșug era combinată toată afacerea; apoi se întoarse iar pe urma sârmei se ridică în două labe, și începu să pipăie furcile de lemn, uitîndu-se lung la cursă și dînd din cap ca și când ar fi zis:

«Ai dracului, bine au maî combinat-o!».

Apoi se îndreptă iar spre vapor. Când ajunse la o depărtare de 50 de pași, Peder trase asupra lui; ursul căzu, dar imediat sări iar și porni îndărăt. Iacobsen, Sverdrup și Mogstad traseră pe rînd câte un glonț; apoi ursul căzu, ca să nu se maî scoale. Fu jupuit numaî de cât; nu fusese atins decît de unul din gloanțe, care de la umăr îi pătrunsese tot corpul. Peder, Iacobsen și Mogstad și atribuiată fie-care lui acest glonț; singur Sverdrup renunță să maî discute.

Când Mogstad văzuse ursul căzînd, imediat după împușcătura lui exclamase:

«Asta eu i-l'am trimes; Iacobsen

jură că el îl nimerise pe când Bertsen care era acolo ca simplu spectator, e gata să jure că glonțul lui Peder făcuse isprava. Discuția asupra acestui punct important nu s'a putut lămuri cât a ținut expediția.

E o lună admirabilă. Presiunea gheturilor e din mai multe părți. Azi ne-am scos proviziile de pulbere și fulmicoton pe bord, unde credem că sunt mai în siguranță, — și la vr'un eventual caz de explozie, nu ne-ar strica cel puțin pereții vaporului.

Sâmbătă 23 Decembrie. — Astăzi este cea ce numim noi în Norvegia Crăciunul cel mic.

De dimineață am făcut o plimbare lungă spre vest și m'am întors târziu, când am dat peste o crăpătură de gheață, acoperită de o coajă foarte subțire.

Dup'amiiază, ca prima petrecere de crăciun, ne-am apucat să aruncăm ceva gheață în aer; am săpat o gaură cu un sfredel mare, adus anume în acest scop; am introdus înătru patru prisme de fulmicoton, și un fir electric. Apoi ne-am depărtat și am trimes scinteia. Urmă o explozie surdă. Bucăți de gheață și apă țîșniră în aer.

De și explozia se produsese la o depărtare de 60 de metri, vaporul nostru fu sguduit așa de puternic, încât totul se cutremură pe punte. Explozia găurise gheața, care avea o grosime de $1\frac{1}{3}$ metri.

Duminică 24 Decembrie. — Ajunul Crăciunului. Avem un frig de 37° Celsius. Luna strălucește pe cer în tăcerea nesfârșită a nopții polare. Făcui o plimbare singur pe gheață. Cel dintâi ajun de Crăciun, atât de departe de patrie!

După observațiile făcute, ne aflăm acum la 79° latitudine nordică. Acu se pare că stăm pe loc. În 6 zile am retrograt cu 2' spre sud.

Din ziua aceasta, n'am mai însemnat alte amănunte în ziarul meu; dar toate mi-au rămas atât de lămurit imprimate în amintire!...

Eram cu toții foarte veseli pe bord, așa cum nu se prea obicinuia la noi. În inima lui, fie-care se gândea în taină la patrie, dar căutam să ne facem voie bună, glumeam și rideam.

Am aprins toate lămpile și luminile câte le aveam pe bord; fie-care colț din salon și din cabine era iluminat.

Masa la această sărbătoare a fost, firește, mai bogată decât totdeauna.

Seara, după masă ni se aduseră munți întregi de prăjituri pe cari Juell le pregătise cu săptămâni înainte. Apoi ne cinstirăm cu câte un pahar de grog și o țigară; în această ocazie fumatul în salon fu permis.

Punctul culminant al serbării fu, când se aduseră două lăzi cu cadouri de crăciun.

Una era din partea mamei lui

Scott-Hansen, iar cealaltă din partea logodnicei sale d-șoara Fougner. Era mișcătoare bucuria cu care fie-care își luă în primire darul, fie o pipă, un cuțit, sau alt lucru mărunț. Era par'că o veste din patrie.

Dup'aceia se ținură toasturi; apoi apărură gazeta «Fransisja» cu un supliment ilustrat. Desenurile sunt o perla vestitului artist arctic Hattetu.

Era tot felul de poezii, una de ocazie, alta trecând în revistă întâmplările din săptămâna din urmă, cam în chipul următor:

«Am întâlnit și urși; căteaua a fătat. Măncam multe prăjituri, cari ne gâdilă cerul gurei. Amicul Hendrik sen n'a căzut nici odată; nici chiar când ursul era să-l prinză în labe. Lui Mogstad pușca nu-i ia foc cam des, iar Jacobsen poartă mai bucuros lancea».

Mai erau apoi cuplete, și alte glume, în versuri și proză.

După citirea gazetei, urmă un concert instrumental și vocal. Nu ne duserăm la culcare de cât foarte târziu.

Luni 25 Decembrie. — Crăciunul. Termometrul arată —38° C. Am făcut pe lună o plimbare lungă spre sud. Din întâmplare am dat cu piciorul într-o crăpătură și m'am udat tot. Un astfel de accident însă nu însemnează mult pe un ger ca acesta; apa îngheață imediat pe haine și nu simți nici un frig, ești ca și uscat.

Mult se vor gândi la noi ai noștri, d'acasă; și ne vor compătimi pentru lipsele ce îndurăm în aceste regiuni pustii și reci. Mă tem însă că compătimirea lor s'ar mai micșora, dacă ne-ar vedea cât suntem de veseli, și în ce confort trăim. În privința aceasta din urmă, nu cred să trăiască nici ei mai bine.

În ce mă privește, eu nici odată n'am dus o viață de Siberie ca acum. Iată de pildă lista bucatelor pe ziua de azi:

Fridtjof Nansen

(Urmare în numărul viitor)

DESFACERE !!

Cele mai frumoase și eficiente

CADOURI

pentru SĂRBĂTORI și ANUL NOU

se află spre vânzare la administrația ziarului «Universul», Str. Brăzoianu No. 11, București.

JULES VERNE

Castelul Carpaților

XIII

O lumină nehotărâtă, iar nu un punct luminos, părea că umple un fel de subterană, de la capătul tindei.

Să-și grăbească mersul tirându-se, căci picioarele nu l mai purtau, îi dădu în gând lui Francisc, și după ce a trecut de o deschizătură strimă, căzu pe pragul unui cavou.

Cavoul acesta, păstrat în bună stare, înalt de vr'o douăsprezece picioare, se desfășura rotund pe un diametru aproape egal.

Dungile boltei sale, sprijinită pe opt stâlpi, radiu spre un cârlig de la mijloc, de care era atârnată o candelă de sticlă, care da o lumină gălbue.

În fața ușei, între doi stâlpi, mai era o altă ușă, care era închisă și a căreia cuie mari, ruginite la capete, arătau locul unde era încuietorea exterioară a zăvoarelor.

Francisc se îndreptă, se mai tră până la această ușă, căuta a-i sfărma țîșinele.

Dar în zadar.

Câte-va mobile învechite împodobiau cavoul; aici un pat sau mai bine zis un pătur de stejar, pe care erau aruncate câte-va lucruri de culcare; dincoace un scăunel cu picioarele sucite, o masă ținută în pârte prin piroane de fer. Pe masă erau mai multe lucruri: o cană cu apă, o farfurie cu niște carne rece, o bucată mare de pâine. Într'un colț era o băltoagă, alimentată de o țîșnătură lichidă, și a cărui prisos se scurgea printr'un povrniș de la temelia unui stîlp.

Toate acestea pregătiri n'arătau oare că se aștepta un musafir în cavou, sau mai de grabă un prizonier în temnița aceia? Oare Francisc era prizonierul, și fusese oare atras acolo prin șiretenia cu lumina?

În neorânduiala gândurilor sale, Francisc nici nu avu bănuială.

Sfârșit de foame și oboseală, înghiți alimentele de pe masă, își astămpără setea cu apa din cană; apoi se lasă pe patul acela gros, unde o odihnă de câte-va minute putea să-i redea puterile.

Dar când vru să-și adune mințile, i se păru, că se risipesc ca o apă, pe care ai ține-o în mână.

Trebuia oare să aștepte ziua ca să-și reînceapă cercetările?

Voința-i amărâse până într'atât că nu mai era stăpân pe actele sale...

— Nu! își zise el, nu voi aștepta.... La turn... trebuie să ajung, la turn chiar în noaptea asta!...

De o dată lumina mică pe care o arunca, din cârligul unde era atâr-

nată candela, se stinse, și cavoul rămase într'un întineric adânc.

Francisc vru să se ridice... Iar gândul lui adormi să-l mai bine zis se opri, ca acul unui ceasornic a cărui mașinărie se strică de o dată. Căzu într'un somn ciudat, să-l mai bine zis un fel de amorțeală, o sfârșire absolută a ființei, care nu-l provenia din oboseala spiritului...

Cât timp ținuse acest somn, Francisc nu știa să-și dea seamă. Când se deșteptă, ceasornicul lui oprit nu nu mai arăta ora. Dar cavoul era scaldat din nou într-o lumină artificială.

Francisc se depărtă de pat, făcu câțiva pași în spre cea dintâi ușă; era tot deschisă—spre cea d'a doua: era tot închisă.

Vru să stea să judece, și asta nu o putu face ușor.

Dacă trupul i se odihni de oboselele din ajun, își simțea capul gol și greoi.

— Cât timp am dormit? se întreba el. E noapte, ori e ziua?

Înăuntrul cavoului, nu se schimbase nimic, numai că lumina fusese restabilită, hrana reînnoită și cana iar cu apă limpede.

Cine va intra acolo, pe când Francisc se infundase în acea amorțeală! Să știa oare că el era prin ascunzătorile castelului? Era dar în puterea baronului Radu de Gorț?

Era osîndit oare să nu mai dea ochi cu semenii săi?

Nu era de admis, ș'apoi, va fugi, fiindcă putea să mai facă asta, va regăsi galeria care ducea la porțiță, va eși din castel...

Va eși?... își aduse aminte că porțița se închisese în urma lui...

Ei bine va căuta să ajungă la zidul clădirei, și printr-o spărtură, va încerca să se strecoare afară.

Orice ar fi, trebuie ca în mai puțin de o oră să iasă din castel...

Dar Stilla... Se va lăsa oare de gândul de a ajunge la ea?... Va pleca fără să o scoată din mâinile lui Radu de Gorț?

Nu! și ceea ce n'a putut face singur, va face cu ajutorul agenților din Carlsburg, pe care trebuie să-l aducă Roțco... Atunci dea asaltul clădirei... vor răscoli castelul de sus până jos.

După se 'și luă hotărîrea aceasta, era vorba s'o poie în executare, când un fel de foșnire se auzi de la a doua ușă a cavoului.

Era de sigur un sgomot de pași, care se apropia încet.

Francisc se duse de 'și puse urechia la țîțina ușei și ascultă, ținându-și respirația.

Pașii păreau a se urma la intervale regulate, ca și cum ar fi suit niște trepte. De sigur că acolo era o scară, care lega cavoul de curțile dinăuntru.

Ca să fie gata de orice împrejurare, Francisc trase cuțitul din teacă, pe care 'l purta la brâu și 'l țină peni bine în mână.

Dacă era vre-un servitor al baronului care intra, se va arunca asupra lui, îi va smulge cheile, îl va pune în neputință de a 'l urma; apoi aruncându-se prin eșirea aceea, va încerca să ajungă la turn.

Dacă va fi baronul de Gorț îl va recunoaște foarte bine pe omul pe care 'l găsisese în clipa în care Stilla căzu pe scena de la San-Carlo — îl va lovi fără de milă.

Dar pașii se opriseră la stălpul care forma pragul de afară.

Francisc nu făcea nici o mișcare, aștepta să se deschidă ușa.

Dar nu se deschise, un glas de o dulceață nespusă ajunsese până la conte.

Era vocea Stillei... da!... dar vocea cam slăbită cu toate inflexiunile ei, farmecul nedescris, modulațiunile ei desmerdătoare, instrument admirabil a acestei arte minunate, care păruse că murise odată cu artistul.

Și Stilla repeta melodia aceea jalnică, care legănase visul lui Francisc, când moțăia în sala cea marea hanului din Werst:

Nel giardino de mille fiori
Andiamo mio cuore...

Cântecul acesta pătrundea pe Francisc până în adâncul sufletului.

Il gusta, il bea ca pe o licoare Dumnezeiască, pe când Stilla părea a-l îndemna s'o urmeze, repetând:

Andiamo, mio cuore, andiamo...

Și cu toate acestea ușa nu se deschidea, să-l lase să treacă!...

Nu va putea oare să ajungă la Stilla, s'o ia în brațe, s'o tirească afară din castel?

— Stilla... Stilla mea, strigă el. Și se arunca spre ușă, care rămânea neclintită.

Deja cântecul părea că slăbește... vocea se stinge... pașii se depărtau...

Francisc, ingenuchiat, cerca să sfărâme țîținele, își sfâșia mâinile de fiare, chema mereu pe Stilla, a cărui glas nu se mai auzea.

Atunci îi trecu prin minte ca un fulger grozav.

«Nebună! strigă el, e nebună, fiindcă nu m'a recunoscut, nu m'a auzit... nu m'a răspuns.

De cinci ani închisă aci... în puterea acestui om... biata mea Stilla... mintea i s'a rătăcit...

Atunci se sculă, cu ochii sgâiți, mișcările dosordonate, cu capul vijind...

— Și eu simt, că mi se rătăcește mintea. Simt că am să înnebunesc... nebun ca ea...

Umbla încoace și în colo în cavoul

lui, cu sărituri ca de flara sălbatică într-o colivie...

«Nu, repetă el, nu!... Nu trebuie să-mi perd capul! Trebuie să es din castel... Voiți eși!

Și se aruncă spre cea dintâi ușă. Se închisese fără de zgomot.

Francisc nu băgase asta de seamă, pe când asculta glasul Stillei...

După ce fusese prins în încăperea castelului, acum era închis în cavou.

XIV

Francisc era îngrozit. Așa cum se temea el, facultatea de a judeca, înțelegerea lucrurilor, inteligența trebuitoare ca să-și dea seama de urmări, i se perdea încetul cu încetul. Singurul simțiment care mai trăia într'însul era amintirea Stillei, era impresiunea acestui cântec, pe care ecourile acestui cavou închis nu i le mai trimetea.

Fusese oare jucăria unei închipuirii? Era chiar Stilla pe care o auzise adineauri, și pe ea o văzuse pe acoperișul cetății.

Atunci gândul acela, că ea 'și perduse mintea, și lovitură aceea groznică îl isbi, ca și cum ar fi pierdut o a doua oară.

«Nebună, strigă el, da! nebună... fiindcă nu m'a recunoscut glasul... fiindcă nu m'a răspuns... nebună... nebună!»

Asta era destul de vădit.

Ah! dacă ar putea o scoate din castelul acesta, s'o ducă la Craiova, să se ocupe de ea, s'o îngrijească, dragostea lui va ști cum să-l redea judecata.

Iată ce 'și spunea Francisc, în prada unei aiurări îngrozitoare, și mai multe ceasuri trecură înainte de a 'și veni în fire.

Încercă să judece cu sânge rece, să se recunoască în chaosul gândurilor sale.

«Trebuie să fug de aici, își zise el. Cum?... Îndată ce se va deschide ușa asta!... Da! În timpul somnului mei îmi priminesc cele de mâncare... Voiți aștepta... Mă voiți preface că dorm...

Îi veni atunci o bănuială; apa din cana trebuie să conție vr'o substanță adormitoare...

Dacă nu va fi fost adâncit în somnul acela greoi, în acea desăvîrșită amețală de a cărei durată nu 'și da seama, era pentru că băuse apă... Ei bine! nu va mai bea... Nu va mai pune gura pe alimentele care i se vor pune pe masă... Unul din oamenii castelului nu va întârzia de a veni,... și în curând...

În curând... Ce știa el!... În aceea clipă, soarele se suia la zenit, să-l lăsa spre orizont?

Era zi sau noapte?

De aceea Francisc căuta a surprinde vr'un sgomot de pași, care

s'ar fi apropiat de una din uși... Dar nici un sgomot nu ajungea până la el; se tira d'a lungul zidurilor de la cavou, cu capul înfăbîntat, urechile vijiiind, răsufierea repede sub apăsarea unei atmosfere greoaie, care se reînnoia pe la încheeturile ușei...

Deodată, la colțul unuia din stîlpii din dreapta, simți o suflare mai răcoasă venindu-i la buze.

În partea asta există oare vr'o deschizătură, prin care pătrundea aerul de afară?

Da... Era o trecătoare care n'o bănuia, sub umbra stîlpului.

Să se furișeze între pereți, să se îndrepteze spre o lumină nehotărîtă care părea că vine de sus, e ceea ce tînăru făcu într'o clipă.

Acolo se rotunjea o curte mare, largă de vr'o sută de picioare. S'ar fi zis că era fundul unui puț care servea de ȳșire acelei celule subterane, și prin care cădea puțin aer și lumină.

Francisc putu să se asigure că era ziua încă. La deschizătura superioară a acestui puț se desina un unghi de lumină, pieziș la nivelul gurei.

Soarele împlinise cel puțin o jumătate din mersul lui zilnic, căci unghiul acela luminos tindea spre micșorare.

Trebue să fi fost aproape cinci ore seara.

De aici urmarea asta, că somnul lui Francisc s'ar fi prelungit timp de cel puțin patru-zeci de ore, și nu se mai îndoi că n'a fost provocat de o bătătură adormitoare.

Deci, tînerul conte și Roțco părăsiră satul Werst cu două zile înainte, la 11 Iunie, era în 13 ziua aceea care se sfîrșea...

Cât era de umed aerul acela din fundul curții, Francisc îl respiră din toți plămînii și se simți cam ușurat. Dar dacă sperase că o scăpare ar fi ușoară prin tubul acela de piatră, fu degrabă dezamăgit. A încerca să se sue d'a lungul acestor pereți cari n'aveau nici un pînă, nu se putea. Francisc se reîntoarse înăuntrul cavoului. Fiind că nu putea să fugă de cât prin una din cele două porți, vru să-și dea seamă de starea în care se găsea.

Cea dintîi ușă—prin care intrase era foarte solidă, foarte groasă, și trebue să fi fost închisă pe din afară prin zăvoare intrate într'o verigă de fer; așa de geaba s'ar necăji el s'o smucească.

A doua ușă—în dosul căreia se auzise vocea Stillei, părea mai rău păstrată. Scăndurile erau putrezite prin unele locuri...

Poate nu va fi greu să-și facă un loc de trecere pe acolo.

— Da... pe acolo... pe acolo!... își zise Francisc, care își reluase sângerile rece.

Dar nu era timp de pierdut, căci era probabil că cineva va intra în cavou, îndată ce va bănuși că doarme sub influența bătăturii somnifere.

Lucrul mergea mai iute de cât ar fi crezut, mucigăiala roses lemnul împrejurul legăturii metalice care sprijinea zăvoarele de încuetoare. Cu cuțitul sîu, Francisc putu să scoată o parte circulară, operind fără de sgomot, oprindu-se une-oră, trăgând cu urechia, asigurându-se că n'auzea nimic de afară.

După trei ore, zăvoarele erau scoase, și ușa se deschise scărțîind.

Francisc eși atunci în curtea cea mică, ca să respire un aer mai puțin înăbușitor.

În acea clipă, unghiul luminos nu se mai arăta la deschizătura puțului, probă că soarele se scoborise iar la poalele Retezatului. Curtea se găsi înfundată într'o întunecime adîncă. Câteva stele luminate la ovalul gurei puțului, ca și cum ar fi văzute prin tubul unui telescop. Niște nouri mici se risipeau la vîntul ușor al nopții. Colorațiunea aerului arăta că luna, pe jumătate încă, trecuse de munți spre Est.

Trebue să fi fost nouă ore seara.

Francisc se reîntoarse, ca să ia puțină hrană și să bea apă din țîșnătură, după ce vărsase însă pe cea din cană. Apoi, punându-și cuțitul la brâu, eși prin ușa, care o trînti în urma lui.

Și poate acum va întîlni pe nefericita Stilla, rătăcind prin acele galerii subterane?... La gîndul acesta, inima îi bătea să se rupă.

Îndată ce făcu căți-va pași, se înpedică de o treaptă. După cum gîndise, acolo începea o scară, numără treptele suind șea-zeci în loc de șapte-zeci și șapte, cât îi trebuia să scoboare ca să ajungă la pragul cavoului. Îi mai trebuia dar opt picioare ca să ajungă la nivelul pămîntului.

Închipuindu-și că altceva nu e de făcut, de cât să urmeze coridorul, cu mâinile întinse pipăind pereții, înainta.

Trecu o jumătate de oră fără să fi fost oprit nici de o ușă, nici de o zăbreă. Dar numeroasele cotituri îl împedău de a recunoaște direcția relativă la zid, care făcea față platoului Orgall.

După un popas de câte-va minute în timpul cărora mai răsufă, Francisc începu a merge iar și părea că acel coridor nu mai are sfîrșit, când fu oprit în loc de o pedică.

Era perețele unui zid de cărămiză.

Pipăind la diferite înălțimi, mîna lui nu întîlni nici o deschizătură.

Nu era nici o ȳșire din partea asta.

Francisc nu-și putu stăpîni un strigă. Toată speranța lui se sdrobea

de această pedică. I se tăiară picioarele și căzu de a lungul zidului.

Dar la nivelul pămîntului, perețele avea o crăpătură strîmtă, iar cărămizile deslipite, de abia se mai țineau și se dărîmau la atingere.

«Pe acolo... da! pe acolo! strigă Francisc.

Și începu a scoate cărămizile una câte una, când se auzi un zgomot de cea-laltă parte.

Francisc se opri.

Zgomotul nu încetase, și, în același timp, o rază de lumină trecea prin crăpătură.

Francisc se uită.

Acolo era capela cea veche a castelului. În ce stare jalnică o adusesse timpul și părăsirea: o boltă dărîmată aproape, a căreia dungă se sprijinea pe niște stâlpi ciunțiți, două sau trei arcade în stil ogival, gata să se prăbușească, niște geamuri strămbate, pe cari erau desenate niște gratii; ici, colo, o marmură prăfuită, sub care dormea vre un strămoș al familiei de Gort, în fund era o rămășiță de altar ale căreia mese arătau niște sculpturi sîgriate, apoi o rămășiță din coperiș, din dosul altarului, care scăpase de crivături și în sfîrșit în vîrfurile intrărei, turla bisericii, de unde atîrna o frînghie până jos—frînghie de la clopotul acela, care suna une-oră, pentru groaza cea mare a locuitorilor din Werst.

În capela aceea deșertă de mult timp, deschisă tuturor intemperiorilor climatei din Carpați, intrase un om ținînd în mînă un felinar, a căreia lumină îi deslușia fața foarte bine.

Francisc recunoscu îndată pe acel om.

Era Orfanik, escentricul acela cu care sta baronul prin orașele mari italienești, originalul acela, care se vedea trecînd prin stradă gesticulînd și vorbindu-și sie însuși, învățatul acela neînțeles, născocitorul acela vecinic în urmărirea unei închipuirii, și care de sigur își puneia știința în serviciul baronului.

Dacă Francisc se mai îndoia de prezența baronului în castelul din Carpați, chiar după arătarea Stillei, vîzînd pe Orfanik aici, se asigură.

Ce făcea el în capela aceia dărîmată, și la ora asta înaintată a nopții?

Francisc cercă să-și dea seama și iată ce văzu el destul de deslușit.

Orfanik, încovoiat, ridicase mai multe cilindre de fier, la care agăța o sîrmă, care se desfăcea după un mosor depus în colțul capelei. Și atîta era de cuprins de lucrul lui, că n'ar fi simțit pe tînerul conte, dacă s'ar fi apropiat.

Ah! de ce crăpătura pe care Francisc o lărgise, nu era oare încăpătoare destul, să poată trece printr'însa! Ar fi intrat în capelă, s'ar

fi aruncat asupra lui Orfanik, l'ar fi silit să-l conducă afară.

Dar poate avea noroc de a nu putea să facă asta, căci dacă încercarea nu' reușia, baronul de Gorț l'ar fi făcut să plătească tainele pe care le-a descoperit, cu moartea.

După câte-va minute de la sosirea lui Orfanik, un alt om pătrunse în capelă.

Era baronul Radu de Gorț.

Neuitata fizionomie a acestui om nu se schimbase. Părea că nici n'a îmbătrânit măcar, cu figura lui palidă și lungă, pe care felinarul o lumina de jos în sus, cu părul lung cărunt, aruncat pe spate, privirea strălucindu' până în adâncul orbitelor lui negre.

Radu de Gorț se apropia să examineze lucrarea lui Orfanik.

Și iată cuvintele, care fură schimbate cu un glas încet, între cei doi oameni:

XV

— Ai stabilit comunicația în capelă, Orfanik?

— Da, tocmai acum am isprăvit'o

— S'a pregătit totul prin subterană?

— Tot

— Acum subteranele și capela sunt legate de turnul central?

— Sunt.

— Și după ce aparatul va asvîrli curentul, o să avem vreme să fugim?

— Vom avea.

— S'a văzut dacă tunelul care duce la trecătoarea Vulcan e liber?

— E liber.

Urmă câte-va clipe de tăcere, pe când Orfanik, reluându'și felinarul, proiecta lumina prin toate unghiurile capelii.

«Ah! castelul meu, strigă baronul, ai să'ți fi scump pe acel care vor căuta să intre în tine cu de-a sila!

Și Radu de Gorț rosti aceste cuvinte cu un ton care făcu să tresară pe tânărul conte.

(Va urma)

Numărul 12 din «Ziarul Căletoriilor» va apare Vineri, 19 Decembrie curent.

Frumoasa Cubană

Ultimul număr din *Review of Reviews*, conține o istorisire foarte extraordinară, care de altminterlea este foarte autentică, unde toate detaliile sunt atestate cu fel de fel de probe și certificate. Iată, pe scurt, de ce este vorba:

Acum vr'o două ani, o tânără și

frumoasă cubană, d-ra Evangelina Cisneros, flica unui fruntaș din Havana, plimbându-se prin apropierea orașului, se întâlnește cu un colonel spaniol, care, isbit de farmecile ei, îi aruncă ochiade înflăcărâte. Resultatul fu, că tatăl tinerei fete fu închis, cu toate că el a participat într'un mod cu totul platonice, la revoluție. Fata, se duse îndată la colonel pentru a cere inimei sale bune grația tatălui său. Dar colonelul, avea o inimă bună cu totul specială. «Îmi spuse, povestește d-ra Cisneros, că atârna numai de mine, ca să libereze pe tata. Dar, cea ce'mi spuse în urmă, nu pot să scriu. Fugii și am plâns toată noaptea, dar nu mai avui curajul de a mă duce altă dată în cabinetul colonelului».

Atunci, veni colonelul la ea. «Într'o noapte, el cercă să pătrundă cu forța în casa noastră. Eu începu să țip, amicil mei îmi veniră în ajutor, gonind pe mizerabil. Atunci apărură soldați și pe noi ne băgară în închisoare».

* * *

D-ra Cisneros, fu închisă în temnița Recojidas. «Aș fi dorit mai bine să mor, se fiu în coșciug, cu crucea la cap și cu o peatră la picioare, — ne spuse ea, — decât să mai mă întorc în casa aceea». Ea stătu 13 luni în temniță, fără aer și aproape fără hrană.

Fotografiile reprodus de *Review of Reviews* ne-o arată înainte și după aceste trei-spre-zece luni de reclusiune, și, fără a o urăți, regimul închisoarei o schimbă mult.

Într'o zi, după aceste 13 luni trăite în teamă și desperare, ea primi înștiințarea că un necunoscut se căsănește s'o scape. O întrebă, care este, după părerea ei, cel mai bun mijloc de evadare, promițându' de a face totul ca să le reușească planul.

Fata răspunse în grabă, că singurul mod de evadare posibil ar fi, pentru ea «a fugi pe coperișul închisoarei prin ajutorul unei frânghii și de a se scobori pe la fațadă, la o oră hotărâtă printr'un semn în-voit». Ea adăogă, că pentru aceasta, îi trebuia «un acid, ca să distrugă grădiile ferestrei, și opium sau morfină, pentru a adormi pe tovarășii și gardienii săi».

* * *

Acți începe, la drept vorbind, aventurile romantice a acestei istorii extraordinare. A trebuit să fie o minune ca d-ra Cisneros și misterioșii săi salvatori, să nu'și frângă gâtul în expediția lor nocturnă sau ca să nu fie prinși și împușcați. Pe o scară foarte simplă, fata trecu după coperișul închisoarei pe acela al unei case vecine. D'abea săvârșită evadarea și alarma se dete.

Se căută prin tot orașul, se opriră vapoarele în port pentru a căuta pe fugară. Dar, tocmai dupe trei zile îmbrăcată bărbătește, cu o țigare groasă în gură, se îmbarcă pe un pachet care mergea la New-York.

În timpul de față, ea e în acest oraș, unde, primește din toate colțurile lumii telegrame și felicitări. Dupe cât se pare, ar fi primit și de la Papă, de la Lady Rothschild, de la episcopul Londrei și de la președintele Mac Kinley.

Ast-fel stău lucrurile.

Ca să se știe: misteriosul tânăr, care cu pericolul vieții sale, a scos din închisoare pe această drăguță fată, nu este, dupe cum s'ar crede, un cuban patriot, dar un jurnalist american, d-nu Karl Decker, reporterul unei foi populare din New-York. Și motivul care l'a împins la această eroică aventură, nu este amorul; el n'o văzuse nicădată și plecând din New-York, ca s'o scape, își lăsă inima acolo, căci era însurat, tată de familie și modelul de virtute burgheză. El n'a scăpat pe d-ra Cisneros, de cât dupe ordinul directorului jurnalului său și pentru a'și face slujba de reporter. Întreprinderea sa n'a avut alt rezultat, de cât a'î da materie pentru o mulțime de articole, cu atât mai interesante cu cât el însuși improviza mu te din amănuntele pe care le scria

* * *

Directorul jurnalului, d-nu Stead, este un om de geniu. Citind prin ziarele din Cuba de arestarea fetei și veni această minunată idee, pentru ca să aibă un isvor mai mult, pentru beneficiile jurnalului său.

Timp de mai multe luni, el a trimis suplice Reginei Spaniei, Papei, tuturor curților din Europa în favoarea tinerei Cubane. Văzând că acest demers nu are nici un rezultat, atunci chemă în cabinetul său pe unul din reporterii, dându'î ordin de a merge și a scoate din închisoare pe d-ra Cisneros, cu rizicul chiar al vieții.

Dupe cum se vede, proiectul său a reușit într'un mod strălucit. Inocenta victima a colonelului spaniol este pusă în libertate, și ziarul, are beneficii mari.

T. de Wyzewa

Măine, Mercuri 17 Decembrie, c., va apare No. 8 din ziarul «Universul Amuzant», care se vinde cu 5 bani în toată țara.

Poimăine, Joui, 18 Decembrie 1897, va apare No. 9 din ziarul ilustrat săptămânal *Teatru, Muzică și Modă*. 10 bani în toată țara.

De necrezut

Obiecte și 3 Calendare gratis

Cine se va abona, cu începere de la 15 Decembrie 1897 și 1 Ianuarie 1898, la ziarul «Universul» politic, care apare în fiecare zi dimineața, va primi următoarele premii:

Pentru 3 luni lei 4.80 în toată țara
In provincie 20 bani mai mult pentru portul premiilor

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit ilustrat al «Universului» pe anul 1898, care cuprinde 100 pagini text și 13 portrete ale oamenilor însemnați din România, încetați din viață în anul curent, un roman ilustrat de 1 volum, calendarul portativ pe anul 1898 și ziarul «Universul» literar, colorat, pe timp de 3 luni.

Pentru 6 luni lei 9.30 în toată țara
In provincie 30 bani mai mult pentru portul premiilor

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit al «Universului» pe anul 1898.—Calendarul portativ.—Calendarul american (cu foi zilnice).—Un roman de 2 volume, ilustrat, și ziarul «Universul» literar colorat, timp de 3 luni.

Pentru un an lei 19.50 în toată țara
In provincie 1 leu mai mult pentru portul premiilor

PREMII GRATUITE

Toate calendarele de mai sus.—Un roman ilustrat de 4 volume.—«Universul» literar colorat timp de 1 an, o frumoasă fructieră cu piciorul de metal nichelat și un port ceasornic de metal.

La Viena și la Veneția gratis

Toți abonații vor mai concura, prin tragere la sorți, la două bilete de dus și întors la Viena sau la Veneția.

VINDECAREA

Boalelor de ficat, stomac și inimă

Curățirea sângelui stricat

HAPURILE VEGETALE INDIANE precum și **AMAR INDIAN** ale d-rului W. SIMON, vindecă în mod sigur și în scurt timp toate boalele de Ficat, Stomac și Inimă, în ori-ce formă se vor prezenta. Hapurile vegetale indiane și amarul indian, sunt cei mai buni curățători ai singelui stricat, în urma boalelor ficatului sau ale efectelor de microbi și miasme palustre (băltoase).—Hapurile Vegetale Indiane costă lei 2.80 flaconul. Amarul Indian costă lei 3 flaconul.

—Refuzați ca falsificate toate flacoanele sau borcanele care nu vor purta pe din afară pecetia ziarului «Universul» și pe dinăuntru o instrucție în limba română tot cu pecetia ziarului «Universul».

Se găsește de vânzare în București la drogheria centrală a d-lui M. Stoescu, strada Academiei; la farmacia «Ochiul lui Dumnezeu», V. Thüringer, calea Victoriei No. 154; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academiei No. 2; la drogheria Păcățianu, calea Victoriei No. 17 (hotel de France), precum și la toate farmaciile din țară.

Ori-ce tuse

vindecată

Cine vrea să se vindece sigur și în scurt timp de ori-ce tuse, să cumpere numai hapurile de catramină ale celebrului chimist dr. Bertelli din Milan, aprobate de consiliile sanitare superioare din Italia și România.

O cutie costă numai lei 2.95; patru cutii lei 10.95.

De vânzare în provincie la toate farmaciile și în București la drogheria centrală Mihail Stoescu, str. Academiei No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, str. Academiei No. 4 și la drogheria «Căinele Negru», Ion Țetzu, strada Lipscani, București.

Toate cutiile care nu vor avea în interiorul lor o instrucție în limba română cu stampila administrației ziarului «Universul» str. Brezoianu No. 11, București, se vor considera ca falsificate.

Toate boalele secrete la bărbați și femei se vindecă în câte-va zile, prin întrebuintarea **EXTRACTULUI de COPAIVA și PARIGLI-NA**, ale d-rului Thom, din Londra, aprobate de consiliul sanitar al României. Este cel mai bun remediu, după declarațiile celor mai mari medici din lume.

— Prețul unui borcan lei 6.50 —

— **IMPORTANT!** Borcanele care nu vor avea instrucție în limba românească, precum și pecetia ziarului «Universul», se vor considera ca falsificate.

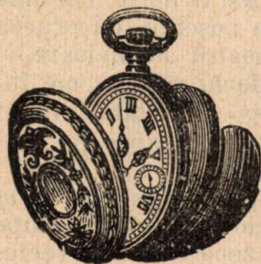
De vânzare la toate farmaciile din țară.

Depozitele: la drogheria Stoescu, strada Academiei No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academiei No. 4; la drogheria Fabini, calea Văcărești; la drogheria Păcățianu (sub hotel de France), precum și la farmacia «Ochiul lui Dumnezeu», W. Thüringer, calea Victoriei No. 154.

Jucă ii pentru Copii

La administrația ziarului «Universul» strada Brezoianu No. 11, se află un **MARE ASORTIMENT** de jucării pentru copii.

De oare-ce depozitele «Universului» se desfac de toate mărfurile, se vînd cu 20 la sută mai ieftin ca ori-unde.

CEL MAI MARE DEPOZIT DE

Ceasornice

se află la administrația ziarului UNIVERSUL, Strada Brezoianu No. 11, București.

Ceasornice de nikel de la lei 4.90 până la lei 8.50.
Ceasornice de metal soarelui, care n'au nici o deosebire de un ceasornic de aur adevărat, cu lei 9.90, lei 10.90 și 13.50.

Domnii doritori vor găsi la depozitul ziarului nostru cel mai bogat asortiment de ceasornice de tot felul, de metal alb sau aurit și oxidat, de argint și de aur, pentru dame și bărbați, care se vînd cu 30 la sută mai ieftin de cât ori unde.

Bogat asortiment de ceasornice de masă cu deșteptător, de metal sau de lemn artistic sculptat.—Lei 4.50, Lei 8.50, etc. etc.

Pendule de bronz mic de masă, foarte elegante, numai cu lei 5.50 bucata.

Pendule mari de bronz, pentru masă, de o rară frumusețe, acoperite cu un glob de sticlă albă.—Prețuri de ocaziune.

Pendule de perete, de lemn frumos sculptat, cu musică, care cîntă un frumos cântec la fie-care ceas.—Lei 22 și lei 24 bucata.

Ceasornic de aur *patent Traian*, sistem Roskopf perfecționat, premiat cu cea mai înaltă distincțiune la cea din urmă expoziție specială de ceasornice din Geneva (Elveția).—Bucata lei 170 pe comptant.—Nici cu 300 de lei nu se găsește un asemenea ceasornic, fiind de aurul cel mai fin și solid și de un mers cel mai regulat, garantat.—Același ceasornic de metal nichelat Lei 17.50 și de metal oxidat lei 19.50

LANTURI de tot felul

fantazie, de metal aurit sau oxidat și de aur, pentru dame și bărbați, cu prețuri ne mai pomenit de ieftine.

Reparații de ceasornice

se efectuează în modul cel mai perfect și durabil, la atelierul înființat de administrația ziarului UNIVERSUL, care a adus expres din Elveția doi lucrători din cei mai experți.—Reparațiile se garantează pe timp de un an.

Intre orele 12—1^{1/2}, atelierul de reparațiuni este închis

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNȚEPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI :

Lei 4.50 pe an în toată țara

« 2.50 « $\frac{1}{2}$ « « «

Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația :

No. 11, —Strada Brezoianu,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare de 2 ori pe săptămână

MARȚEA ȘI VINEREA

FOAMEA ÎN INDIA.—(Vezi explicația)

Foametea în India

Peninsula Induștan este, după cum se știe, țara vieții prin excelență. Scăldată în ploți abundente, ea fierbe aproape în cuptorul climei sale ecuatoriale și totuși dă o bogată vegetație. Ea e patria desigurilor nepătrunse și întunecoase, unde viața mișue sub toate formele, plante erboase, arbori giganti, liane, insecte, reptile, feare. Rasa umană se înmulțește ca și microbii cu o fecunditate așa de mare, în cât prin păduri dai de o populație tot așa de mare ca și cea din orașele noastre. Nu voi uita nici o dată mirarea mea, când ca voiajor tiner, am debarcat pe roșul mal al mării de la Mahé și am pătruns pentru prima oară sub umbra cocotierilor de pe coasta Malabară. Peste tot, tăcerea profundă îți da un sentiment de frică.

La fie-care pas descopeream de fie-care parte a potecii un mare număr de colibe din cari eșau capete bronzate și cu plete lungi, superbe sub podoaba ochilor lor strălucitori și a dinților lor albi. Ca prin vis, îmi apăreau mi de ființe: unii pe marginea drumului, alții cari se vedeau mai puțin bine în planul al doilea și în fund, departe, mai mult ghiceam o mișcare de corpuri aproape goale !...

E răpitor și teribil !...

Teribil ? De ce ? Tragicele evenimente din zilele actuale ne răspund.

În tot d'auna au fost secete în India, dar nu în tot d'auna au făcut victime.

În 1771, numai în provinciile din Bengal și Behar, au pierit într-o foamete, zece milioane de persoane, încă odată cât toată țara românească.

În 1866, un sfert din populația din Orissa, — țara oamenilor frumoși și abajaderelor nostime, — peri în urma unei lipse de ploaie. Două ani după aceasta, cadavrele a 1,200,000 de indieni infectați crângurile înflorite din Pendjab. Grămezii de cărnuri omești putreziau în raiurile pământesti din Maisur și Haiderabad. Și tocmai în același timp, în vastul port Bombai soseau mi și mi de saci cu orez cari ar fi putut salva viața nenorociților în agonie.

De la data însemnată mai sus, flagelurile acestea n'au făcut de cât să crească.

De acum trei ani și jumătate, munții albaștri și câmpiile cele verzi cari făceau altă dată fala marelui Mongol, au fost lipsite de ploile toamnei și ernoiei. Recoltele au fost nule, proviziunile s'au isprăvit, și populația n'a mai avut ce mânca. Mame desperate, slabe căți făceau frică, se țirau cu copiii lor către orașele cele mari, unde administrația de abia putea să le dea atâta nutriment pen-

tru 10 inși, cât ar fi ajuns numai pentru unul. Mi de indigeni și-au găsit moartea și mulțimea cadavrelor a adus ciurma.

Un călător, care a venit de curând din Bombai, povestește o întâmplare foarte caracteristică.

Odată, pe când era la vânătoare de tigrii, cu doi compatrioți de ai săi, în provincia Radjputana, îi surprinse noaptea în mijlocul pădurii. Era în luna Octombrie anul trecut. Se știe că în țările tropicale nu există cupusul și întunecul vine d'o dată.

Pricepând că or-ice cercare de a se întoarce nu le-ar reuși, cei trei rătăciți plecară în patru labe printre erburii și ramuri, sgârâindu-se în mărăcinii și strigându-se la fie-ce moment pentru a nu se perde unul de altul. Momentul era grav. Tigru, care își simte prada la o mare distanță, putea să se ivească dintr'un moment în altul.

Unul din cei trei tovarăși dete peste o stâncă și văzură că terenul începe să urce și să devie din ce în ce mai stâncos. Mergând tot în patru labe, ei deteră peste o peșteră și cercară a dormi. Însă nu puteau, și începură să spue glume. La un hot puternic al unuia din ei, se produse o mișcare în fundul peșterii și o formă omenească se apropie de ei.

— Cine e acolo ! strigă călătorul.

Umbra răspunse :

— Sunt un misionar, francez ca și d-tră. Fiți bine veniți.

Misionarul aprinse un foc, și cei trei tovarăși îl văzură. Era un bătrân frumos, a cărui barbă îi ajungea la brâu și al cărui suris trist, dedea figurei sale un aer de noblețe și de bunătate.

— Tată, zise călătorul, de sigur că te-ai rătăcit ca și noi.

— Nu. Stați aci de o săptămână și sunt foarte fericiți, că după o căutare de mai multe ore, pot găsi oare cari rădăcini de mâncare. Dar am avut cea mai teribilă durere morală care am simțit-o vre o dată.

A trebuit să-mi părăsesc misiunea și satele mele unde oamenii mor de foame. Le am dat ultimul meu orez, și am stat patru zile fără să mănânc și fără să mă odihnesc. Ziua și noaptea mamele năvăleau în coliba mea strigând : « Pentru D zeu, fă o minune, scapă-ne copiii ! »

« În fața mea, o indiană luă un cuțit, tăe gâtul copilului său și se omori și ea fără s'o pot opri. Desperat, alerg în coliba vecină unde auzeam țipete. Văzu o femeie moartă și cinci copii în agonie. Intorcându-mă în coliba mea, dădui cu piciorul peste un corp care scoase un gemet. Era o copilă, care își dete suflul în brațele mele, suspinând : « Biata mama nu mai mișcă ; e rece »

Atunci fugii ca un nebun, rătăcind prin păduri.

« Rugam cerul să mă facă să cad în ghiarele unei fiare, de cât să mă întorc în sat ca să văd acele orori. Iată de ce sunt în peștera aceasta ! »

Aceste sunt numai mici episoade din marile flagele cari bântue India.

Dar pe când populația perea de foame, cete de bandiți cutreerau satele și furați tot ce le cădea în mână.

Felix d'Anneville

4 CALENDARE Cu 1 leu

Trimitând la administrația ziarului nostru 1 leu se va primi frumosul calendar american cu foi zilnice, calendarul de citit, cuprinzând 100 pagini și 13 ilustrații, calendarul de perete colorat, precum și calendarul de buzunar, pe anul 1898.

Cititorii din provincie vor trimite 30 bani mai mult pentru porto.

EPISOADE DIN CĂLĂTORIA MEA

LA

POLUL NORD

II

« Supă de coadă de boi ; Pudding de pește cu cartofi și unt topit ; friptură de ren cu mază franceză ; fragi cu smântână ; prăjituri de tot felul. » Și pe d'asupra berea de Ringnes atât de renumită în părțile noastre.

Este oare acesta un prânz pentru niște oameni cari trebuie să se deprindă cu grozăviile nopții polare ?

Am mâncat cu toții așa de mult, în cât a trebuit să renunțăm la masa de seară. Ne-am mulțumit cu cafea, compot de Ananas, prăjituri cu mere, înghețată de vanilie, prăjituri cu nucă de cocos și altele ; toate opera excelentului nostru bucătar Juell. La urmă mai avurăm smochine, migdale și stafide.

Pentru ca să completez descrierea acestei zile să mai dau și lista dejunului : cafea ; pâine proaspătă ; brânză Schester și Olandeză ; limbă ; pastă de boi și marmeladă. Și s'ar înșela cine-va dacă ar crede că acesta era un dejun excepțional fiind că era Crăciun. În tot-d-a-una dejunam așa, cu excepția prăjiturilor.

Adăogând la toate aceste, locuința noastră solidă, sigură, salonul nostru larg, luminat de o lampă mare și mai multe mici, când se întâmpla să n'avem lumină electrică, veselie neîntreruptă, jocul de cărți și mulțimea cărților cu ilustrații sau fără, și pe urmă somn adânc și sănătos, —

ce puteam să ne dorim mai bine de cât așa?

Dar o! noapte polară. Ori cât ești de frumoasă, ești rece ca marmura. În limpezimea aerului tău, nu e nici o urmă de compătimire pentru micile suferințe ale omenirii disprețuite, nici o urmă de simțire.

Ah cât sunt de obosit de această frumusețe rece, și cât de mult doresc să mă întorc la viață. Ca învingător sau ca cerșetor, mi-e tot atât; dar să mă întorc să reîncep viața. Aici trec anii, și ce ne aduc? nimic de cât pulbere pe care cel dintâi vânt o risipește, și iarăși pulbere pe care alt vânt o spulberă. Adevăr? Dar de ce se ține atât de mult la adevăr? Viața e mai mult de cât adevărul rece, și nu trăim de cât o dată.

Marți 26 Decembrie.—38° sub zero. E cel mai mare frig pe care l'am avut până acum, având în vedere vântul care suflă.

Același trai bun ca și ieri. Patru feluri la prânz. După amiază ne-am petrecut trăgând la țintă cu săgeți. Premiile erau țigarete. Săgețile și arcu erau cadoul lui Iohansen, din partea domnișoarei Fouquier.

Miercuri 27 Decembrie.—Azi după amiază am avut un vânt de 6—8 metri pe secundă. Moara de vânt se învârtă și lumina electrică strălucește iar.

Iohansen a anunțat pentru astăzi seară «mare tragere la țintă la lumina electrică și concert». Mare pagubă pentru dînsul și alți câțiva cari și-au pierdut toate țigarele.

Joi 28 Decembrie.—Înainte de vaporului s'a deschis o crăpătură în care «Fram» ar încăpea d'alungul. În noaptea din urmă s'a acoperit iar de gheață, când am simțit și o oarecare presiune. Nouă însă astfel de presiuni, cari erau groaza exploratorilor de până acum, nu ne mai fac nici o grijă.

N'am făcut nici cea mai mică pregătire pentru o eventuală nenorocire: nici corturi, nici îmbrăcăminte, nici provizii nu ne-am pregătit în vederea unei așa întâmplări. Aceasta putea să pară o neprevădere. În realitate însă n'avem nici o teamă, căci știm acum ce poate suporta «Fram».

Mândrii de vaporul nostru puternic și minunat, stăm pe punte și ne uităm cum se zdrobește gheața de pereții lui, și trebuie să treacă pe de desupt, pe când alte grămezi de gheață înaintază din depărtare ca să aibă aceiași soartă. Când asistăm însă în mijlocul acestei tăceri întrerupte în chip atât de brusc de urletul grozav al presiunilor de gheață, nu putem să nu ne aducem aminte de nenorocirile pe care le-a pricinuit această putere până acum nebiruită.

Tocmai citesc istoria expediției lui

Kane (1853-1855) Nenorocitul! Pregătirile lui erau mai puțin de cât suficiente. După părerea mea este o întreprindere ușuratică, nejustificabilă, să pornească unde va așa de nepregătit. Aproape toți câinii i-au murit din cauza hranei proaste; toți oamenii s'au îmbolnăvit de scorbut din aceeași cauză; apoi unii au fost loviți de orbire din cauza zăpezii, alții au avut tot felul de degerături și tot felul de mizerii.

Kane s'a întors cu o groază ne spusă de noaptea polară, lucru ce nu e de mirare. Iată ce scrie într'un loc:

«Simt că ducem lupta pentru existență în împrejurări din cele mai nefavorabile și că o zi și o noapte polară, îmbătrânesc mai mult pe un om, de cât un an în ori și care altă parte a lumii.»

În alt loc scrie că pentru niște oameni civilizați ar fi cu neputință să trăiască în astfel de condiții.

Au fost aceste niște triste experiențe și nu singurele în felul lor. Un explorator englez, cu care am avut ocazia să vorbesc, s'a exprimat de asemenea într'un chip foarte descurajat despre viața în regiunile polare. Și nu credea cu nici un preț că mi va fi cu putință să scap cu oamenii mei de scorbut. Zicea că această boală e cu neputință de evitat și că nici o expediție nu scăpase de dînsa de și unele îi dădeau alt nume. Eu însă, din fericire, sunt în stare să desmint această aserțiune, și ambii exploratori, dacă ar fi acum aci, și-ar schimba de sigur părerea.

În ce mă privește pe mine, pot să spun, că noaptea polară n'a avut asupra mea nici un efect de slăbire sau îmbătrânire, din potrivă, parcă întineresc. Această viață liniștită, regulată, îmi prieste de minune, și nu pot să mi aduc aminte să fi fost vreodată mai sănătos de cât acum. Atât de mult mă deosebesc de părerea acelor autorități, în cât aș putea să recomand această regiune ca o excelentă stațiune climaterică pentru cazuri de nervositate și de slăbiciune constituțională. Și aceasta cu toată sinceritatea.

Aproape mi-e rușine de viața pe care o ducem, fără nici una din aceste suferințe ale lungii nopți de iarnă, descrise în culori atât de negre și cari se socoteau nedespărțite de orice expediție polară.

Același lucru pe care l'am spus despre mine, pot să-l afirm și despre cel l'altă tovarăși al mei; toți sunt sănătoși, grași, și se bucură de cea mai bună dispoziție. Niciieri nu se zăresc fețe palide nici fizionomii abătute. Când ne-ar vedea cine va stănd în salon, jucând cărți, șah, domino, etc., vorbind, cântând, și rîzînd, poate nici n'ar crede că ne găsim așa departe de orice pământ locuit.

Și oamenii noștri adesea fac această observație, ceea ce mă bucură foarte mult. După părerea mea, un efect foarte bun are asupra dispoziției noastre faptul că stăm cu toții împreună, într'un salon unde totul ne este comun. După cât știu, aceasta este prima încercare de felul acesta, și este foarte de recomandat.

Unii dintre oameni se plâng nu mai, după cât aud, de insomnie, ceea ce se consideră de către toți, ca o urmare inevitabilă a întinericului polar. Eu din parte mi n'am observat nimic de felul acesta. Dorm noaptea admirabil. Ce e drept însă, eu nu obișnuiesc să dorm după masă ca cei mai mulți din cel l'altă. Dacă dorm și ziua mai multe ocazii, de sigur, nu se pot aștepta să doarmă și noaptea tot așa de bine.

Duminecă 31 Decembrie.—Ultima zi a anului a sosit. A fost un an lung și ne-a adus multe bune și rele. A început cu bine, dar a venit apoi despărțirea grea. Nici odată n'am avut o mahnire mai mare; și de atunci dorul m'a stăpânit toată vremea.

În sfârșit te-ai dus și tu an vechi. Nu ne-ai dus atât de departe pe cât nădăjduiam, dar puteai să nu ne duci nici atât. Totuși n'ai fost rău de tot. Cel puțin speranțele și socotelile noastre s'au realizat, și direcția în care mergem, este aceea pe care am dorit-o și am nădăjduit-o. Numai la atâtea zigzaguri nu mă așteptam.

Un ajun mai frumos de cât cel pe care îl avem nici nu s'ar putea închipui. Lumina boreală strălucește în culori admirabile. Razele de lumină se întind peste tot cerul, mai ales la Nord. Mii de stele licăresc pe cerul albastru. Și gheața nesfârșită și tăcută se întinde peste toate părțile în noapte. Vaporul este singurul punct negru ce se ridică spre cerul luminos.

Se citește gazeta. De astăzi nu coprinde de cât versuri. O odă la anul nou și alte versuri și serioase și glumețe.

Seara ne-am regalat cu ananas, smochine, prăjituri și dulceturi; iar pe la miezul nopții Hansen ne aduse grog, iar Nordahl țigări și țigarete.

În momentul când bătu miezul nopții, ne ridicăram cu toții și eu trebuia să zic câte-va cuvinte. Amintii de anul cel vechi, care totuși fusese destul de bun, și exprima speranța că cel nou nu va fi nici el mai rău. Adăogai că le sunt mulțumitor pentru buna camaraderie și sunt încredințat că și în anul acesta vom trăi în aceeași armonie ca și în anul trecut.

Apoi începură să cânte diferite cântece de ocazie. După aceea citirăm câte-va poezii și iar cântăram cu toții în cor.

Ast-fel salutarăm anul nou cu 8 ore înainte de cel de acasă; cu atât adică ne aflăm mai spre răsărit. Într-un imi propusesem să nu mă culc până când va fi și în Norvegia anul nou, dar apoi preferai să mă culc și mai bine să mă visez acasă.

Luni 1 Ianuarie 1894.—Anul a început bine. Mă deșteptai la vocea veselă a lui Juell care venise să-mi ureze an nou fericit, aducându-mi ceașca de cafea la pat, o moca excelentă, cadoul pe care-l primise el de la d-soara Fouqner.

E o vreme frumoasă, limpede cu o temperatură de -38°C . La 6 ore după amiază, am avut o masă extraordinar de bună: supă de pătlăgele roșii; mâncare cu unt și cartofi; friptură de ren cu mazăre verde; fragi cu lapte, bere.

Acum stau în cabina mea, scriu, citesc și visez. E un sentiment curios când scrii pentru întâia oară cifra anului nou. Numai atunci par că pricepi bine că anul vechi aparține de acum trecutului și că avem de furcă acum cu un alt an. Cine știe ce ne va aduce!... De sigur și bune și rele, dar mai multe bune, căci ne va apropia în tot cazul de scopul nostru și de patrie.

Da, du-ne chiar și dacă nu la scop, dar cel puțin în direcția lui. Întărește-ne speranța. Bravii mei oameni, merită să isbândim. Ei nu se îndoiesc. Fie-care dintr'înșii și-a pus toată inima în nădejdea de a ajunge la Nord. Citesc aceasta pe fețele lor, în strălucirea ochilor lor. De câte ori observăm că mergem spre Sud, aud oftări de desamăgire, dar iarăși aud oftări de ușurare, când începem să mergem iar spre Nord. Ei au cu toții încredere în mine și în teoriile mele.

Ce s'ar întâmpla însă dacă m'ași fi înșelat și i-ași fi dus pe drum greșit. Ce aș putea să fac atunci? Suntem instrumentele unor puteri d'asupra noastră. Ne-am născut sub stele fericite sau nefericite. Până acum am trăit sub o stea fericită. Să se fi întunecat oare lumina ei? Nu sunt superstițios dar cred în steaua mea.

Dar pentru Norvegia, patria noastră, ce va fi adus anul cel vechi și ce va aduce cel nou? Dar la ce ne-ar servi să ne mai gândim la astea?

Miercuri 3 Ianuarie. — Crăpătura dinaintea vaporului s'a redeschis iar la o depărtare de 400 metri. De-a-supra ei s'a format o nouă coajă de gheață.

Îndată ce, la această temperatură se formează gheață, sarea din apă se ridică la suprafață și îngheață în formă de flori ca o brumă. Temperatura este între 39° — 40°C . Dacă vom mai adăoga la aceasta și vântul de o iuteală de 3—4 metri pe secundă, vom trebui să admitem că

era cam răcoare la umbră.

Sverdrup și eu furăm astăzi de aceeași opinie că ar fi vremea să punem capăt acum sărbătorilor și să ne reîntoarcem la viața obicnuită. Nu era bine pentru noi să ne dedăm prea mult odihnei. Nică alt-fel viața pe care o ducem nu e prea grea de muncă. Suntem noi destul de mulțumiți ș'așa.

Oamenii își reiau fie-care munca lor; la mașină, la cazan, etc. Fierarul Lars are destul de lucru cu reparații și întreținerea. Adesea înroșea fierul în foc și scânteele săreau în noaptea luminată numai de stele, peste câmpia de gheață. Departele în noaptea liniștită răsună loviturile ciocanului pe nicovală. Pe când rătăceam singur prin ghietură și auzeam acest sunet, el îmi amintea de scene pline de viață. Și la lumina scântelilor vedeam trecând o figură pe punte. Era Iohansen care mergea să însemneze temperatura.

Blessing e ocupat acum iar cu numărarea globulelor de sânge și cu socotirea forței hemoglobinei. În acest scop el lasă în fie-care lună sânge turtura de pe bord cu toate protestările noastre glumețe în contra acestor vivisecțiuni.

Scott-Stansen cu asistentul său, face observațiuni diverse. Iohansen e însărcinat în special cu citirea observațiilor meteorologice care se înseamnă tot la 4 ore.

Mai întâi citește pe punte termometrul, higrometrul și termograful—mai târziu le-am așezat pe gheață,—apoi barometrul, barograful și termometrul în salon; pe urmă termometrul minimal și maximal în cabina de observație, pentru temperatura în păturile mai înalte de aer. După aceasta citește termometrele de pe gheață după care se măsoară radiația de la suprafață și uneori se mai duc să verifice și temperatura prin cabine.

Fridtjof Nansen

(Urmare în numărul viitor)

DESFACERE !!

Cele mai frumoase și eftine

CADOURI

pentru SĂRBĂTORI și ANUL NOU

se află spre vânzare la administrația ziarului «Universul», Str. Brătianu No. 11, București.

JULES VERNE

Castelul Carpaților

XIII

«Ai auzit ce se mai spunea la Werst? întrebă el pe Orfanik.

— Sunt vre-o cinci-zeci de minute, mi-a adus toate cuvintele care se spuneau la hanul *Regele Matei*.

— Astăseară au de gând să ne atace?

— Nu, mâine în zorii.

— De când Roșco acela s'a reîntors în Werst?

— De două ceasuri, cu agenții poliției, pe care i'a adus din Karlsburg.

— Ei bine! fiind că nu se mai poate apăra castelul, repetă baronul de Gorț, cel puțin va sfârșim sub dărimăturile lui pe acel Francisc de Telec și pe toți, cari îi vor veni în ajutor.

Apoi după câte-va minute:

— Dar firul acela, Orfanik, repetă el. Nu trebuie să se știe vre-o dată, că stabilea o comunicație între castel și satul din Werst...

— Nu se va ști, voi distruge acest fir.

După părerea noastră, a venit vremea să dăm o explicație unor fenomene, care s'au produs în cursul acestei povestiri, și a cărei origină nu va întârzia de a vedea lumina.

Pe vremea aceea—vom nota însă că istoria aceasta se petrecea într'unul din anii din urmă al XIX-lea secol—întrebuințarea electricității, care cu drept cuvânt e privită ca «sufletul universal», fusese împinsă până la cele din urmă perfecțiuni. Ilustrul Edison și discipolii lui își isprăviseră lucrarea.

Între alte aparate electrice, telefonul funcționa deja ca atâta precizie așa de minunată că sunetele, luate pe plăci, ajungeau liber la urechi, fără ajutorul cornetelor. Ori ce se spunea, ori ce se cânta, ce se șoptea chiar, se putea auzi la distanță și două persoane, despărțite prin mii de poște, vorbeau între ele, ca și cum ar fi fost una în fața alteia.

Putea chiar să se vadă prin oglinzi legate prin fire electrice.

De mulți ani deja, Orfanik, nedeșpărțitul baronului de Gorț, era în ceea ce privește utilizarea practică a electricității, un inventator de întâia mână.

Dar se știe că descoperirile uimitoare nu fuseseră primite cum merita. Lumea științifică nu văzuse într'insul de cât un nebul în locul unui om de geniu în arta lui. De atunci ura cea neîndurătoare pe care inventatorul, alungat și luat în ris, jurase semenilor săi.

În aceste condiții baronul de Gorț întâlnește pe Orfanik, chinat de mizerie. Încurajă lucrul său, îi deschide punga sa, și pe urmă îl luă pe lângă dânsul, cu condițiune, ca savantul îi va lăsa lui folosul invențiilor sale, și că nu mai el, să le poată întrebuința.

Împreună, aceste două persoane, originale și maniace fiecare în felul său, se puteau înțelege bine. De aceea de la întâlnirea lor nu se mai despărțeau — chiar când baronul de Gorț urma după Stilla prin toate orașele Italiei.

Dar, pe când melomonul se îmbăta de cântecele neprețuitei artiste, Orfanik se îndeletnicea cu deservirea descoperirilor sale, care fuseseră făcute de electricianul în timpul celor din urmă ani, să perfecționeze aplicațiile sale, să tragă din ele cele mai extraordinare efecte.

După incidentul cu moartea Stillei, Baronul de Gorț se făcu nevăzut, fără ca să se știe ce se făcuse. Deci, părăsind Neapole, se refugiase la castelul din Carpați, însoțit de Orfanik, mulțumit că se închide cu el.

Când își luase hotărîrea de a și infunda traiul între zidurile acestui vechi castel, intenția baronului de Gorț era ca nici unul din locuitorii ținutului, să nu-l bănuiască reîntoarcerea, și nici să-l dea în gând să-l viziteze. Bine înțeles că aveau o comunicare directă cu drumul trecătoare Vulcan, și prin drumul acela un om singur, un fost servitor al baronului pe care nimeni nu-l cunoștea, introducea la date fixe tot ce era trebuit vieții lui Radu și tovarășului său.

În realitate, ceea ce rămăsese din castel, — și mai cu seamă din turnul central — era mai puțin dărpănat de cât se credea, și chiar mai locuibil, de cât îl cereau nevoile musafirilor săi. De aceea, pregătit cu tot ce trebuia pentru experiențe, Orfanik putu să se îndeletnicească cu acele minunate lucrări, pentru care chimia și fizica îi dădea elementele.

Și atunci îi veni în minte, să le întrebuințeze, ca să depărteze pe cei nepoștiți.

Baronul de Gorț primise propunerea cu mulțumire, și Orfanik instală o mașinărie specială, de a înspăimânta ținutul, producând niște fenomene, care nu puteau fi atribuite unei intervenții drăcești.

Dar, în primul loc, îi trebuia baronului de Gorț, să afle tot ce se spunea în satul cel mai apropiat. Era oare vre-un mijloc de a asculta vorbind oamenii fără ca ei să bănuiască? Da, dacă s'ar fi isbit o stabilă comunicare telefonică între castelul și sala cea mare a hanului la *Regele Matei*, unde fruntașii din Werst aveau obiceiul de a se aduna

în fiecare seară.

Ceea ce făcu Orfanik.

Un fir de aramă, îmbrăcat într-o teacă izolatoare, și a cărei capăt da în cel d'întreii cat al turnului central, fu desfășurat sub apele Niadului până la satul Werst. După ce sfârși această lucrare, Orfanik, dându-se drept un turist, veni să petreacă o noapte la *Regele Matei*, ca să lege firul acela de sala cea mare a hanului.

Se înțelege, că nu 'i fu greu de a apuca extremitatea sîrmei cufundată în valea riului; apoi, așezînd un aparat telefonic la înălțimea unei ferestre care nu se deschidea nici o dată legă firul de el. Deci, acest aparat fiind minunat dispus ca să dea și să culeagă sunetele, urmă de aici că baronul de Gorț putea să audă tot ce se spunea la *Regele Matei*, și să spuie spre a fi auzit ori ce i-ar fi venit la socoteală.

În timpul celor d'întreii ani liniștea castelului nu fu turbată. Reaua reputațiune de care se bucura era de ajuns ca să depărteze pe toți locuitorii din Werst. De altminteralea, să știa că 'i părăsit de la moartea celui din urmă dintre servitorii familiei. Dar într-o zi, pe vremea când începe această povestire, ochianul păstorului Frik făcu să se zărească un fum, care eșia dintr'unul din coșurile cetății. Din acel moment, începură clevetirile, și să știe ce urmă.

Atunci începu a fi de folos comunicare telefonică, fiindcă baronul de Gorț și Orfanik putură fi în curent cu tot ce se petrecea la Werst. Prin firul acela cunoscură prinsoarea lui Nicu Dek de a se duce la castel, și prin fir se auzi de o dată o voce amenințătoare în sala *Regei Matei*, ca să-l facă să-și întoarcă vorba. Dar atunci tînerul pădurar stăruind în hotărîrea lui, baronul de Gorț îi dădu o astfel de pedeapsă, ca să-l piară pofta altă dată de a mai veni pe la castel.

În noaptea aceea Orfanik, care era tot-d'a una gata pentru așa cazuri, produse o serie de fenomene curate fizice, de natură a răspândi groaza în ținutul întreg; clopotul sunînd în turla bisericii, proiecțiune de flăcări dese, amestecată cu sare marină, care dădea tuturor obiectelor o înfățișare spectrală, sirene nemăsurate, siluete fotografice de monștrii proiectați prin ajutorul reflectorilor puternici, plăci dispuse între erburile prăpăstiei de lângă zid și puse în comunicare cu pile, al căror curent zguduia pe doctor prin cismele lui ținute, în sfîrșit descărcări electrice, aruncate din bateriile laboratorului, și care resturnaseră pe pădurar, în momentul când puneă mîna pe ferăria podului umblător.

După cum gîndea baronul de Gorț, după ivirea acestor minuni neexpli-

cabile, după încercarea lui Nicu Dek care se isprăvisese așa de rău, groaza ajunsese la culme — chiar peste două săptămîni — de castelul din Carpați, în care negreșit că umblau ființe supranaturale.

Radu de Gorț avea drept să se creadă la adăpostul oricărei curiozități, când sosi Francisc de Telek la Werst.

Venirea lui la hanul «Regele Matei» fu iute vestită prin firul electric.

Ura baronului de Gorț pentru tînerul conte se aprinse din nou, la amintirea lucrurilor petrecute la Neapole. Și nu numai că Francis de Telek era în satul acela la câte-va săptămîni de castel, dar iată că față de fruntașii satului, lua în ris superstițiile lor neîntemeiate, risipea reputația aceea fantastică, pe care o avea castelul din Carpați, se prindea chiar a da de știre autorităților din Karlsburg, ca să vie poliția să dărime toate legendele acelea.

De aceea baronul de Gorț se hotărî de a atrage pe Francisc de Telek în castel, și se știe prin ce mijloace isbutise. Vocea Stillei trimisă la hanul «Regele Matei» prin firul telefonic, făcuse pe tîner a-și schimba drumul și a se duce la castel; arătarea cântăreței pe acoperișul turnului, îi dăduse pofta de a pătrunde înăuntru; o lumină de la una din ferestrele turnului, îl călăuzi spre porțile care erau deschise, ca să aibă pe unde trece.

În fundul celui cavou luminat cu electricitate, de unde auzise vocea pătrunzătoare a cântăreței, între zidurile celulei aceleia, unde alimentele i se aduseseră pe când dormea un somn letargic, în temnița aceea ascunsă în adâncurile castelului și a cărui ușă se închisese în urma lui, toate acestea demonstrau că Francisc de Telek era în puterea baronului de Gorț, și baronul de Gorț gîndea cu drept cuvînt, că nu 'i va mai scăpa.

Acestea erau rezultatele căpătate din înțelegerea tainică dintre Radu de Gorț și complicele său Orfanik. Dar pentru ciuda lui baronul știa că s'voia fusese dat de Roșco, care ne urmînd pe stăpînul său înăuntrul castelului, dăduse de știre autorităților din Karlsburg. O trupă de agenți, sosise la satul Werst, și baronul de Gorț avea să aibă de a face cu o putere mai mare de cât a lui.

Intr'adevăr, cum va putea Orfanik și cu dânsul să se apere împotriva unei trupe numeroase? Mijloacele întrebuințate împotriva lui Nicu Dek și a doctorului Patak, nu vor fi de ajuns, căci poliția nu crede în mijlociri drăcești. De aceea amîndouă se hotărîră a distruge castelul, și nu așteptau decît momentul de a lucra.

Un curent de electricitate fusese pregătit să dea foc încărcărilor de dinamită care fuseseră îngropate sub turnul central, aripele castelului, capela și aparatul destinat să arunce curentul, trebuia să lase timp baronului Radu de Gorț și complicei să fugă prin tunelul de la trecătoarea din Vulcan.

Apoi după exploziune, căreia tinerul conte și cei care vor fi trecut zidul vor fi victime, amândoi vor fugi așa de departe, că nici odată nu li se va da de urmă.

Ceea ce auzise Francisc din această convorbire îi dăduse explicație asupra fenomenilor trecute. Știa acum că o comunicație telefonică există între castelul din Capați și satul Werst. Știa de asemenea că se va dărâma castelul, într-o catastrofă care îl va costa viața și va fi fatală agenților de poliție aduși de Roțco.

Știa de asemenea că baroul și Orfanik vor avea timp să fugă — să fugă târind pe Stilla fără cunoștință.

Ah! de ce Francisc nu putea să pătrundă în capelă, să se arunce asupra acestor oameni!... I'ar fi doborât, i'ar fi lovit, i'ar fi pus în neputință de a face rău, ar fi împiedicat groasnica dărâmare!

Dar ceea ce nu era cu putință acum, poate se va putea după plecarea baronului. După ce vor părăsi amândoi capela, Francisc, luându-se pe urmele lor, îi va urmări până la cetățuie, și cu ajutorul lui D zeti, va face dreptate!

Baronul de Gorț și Orfanik erau deja în fundul capelei. Francisc nu îl perdea din ochi. Prin ce eșire vor pleca ei? Să fie oare vr'o ușă care dă în curte, sau vr'o tindă înăuntru care lega turnul cu capela, căci i se părea că construcțiunile castelului comunicau între ele. Puțin îi păsa, dacă tinerul conte nu întâlnea nici o pedică pe care ar fi putut s'o sară.

În acea clipă, se mai schimbă două cuvinte între baronul de Gorț și Orfanik.

— Nu mai e nimic de făcut aici?

— Nimic.

— Atunci să ne despărțim.

— Tot așa vrei, să te las singur la castel?...

— Da Orfanik, și pleacă numai decât prin tunelul trecătoarei.

— Dar dumneata?

— Nu voi părăsi castelul decât în cea din urmă clipă.

— Ne-am înțeles că vă voi aștepta la Bistrița.

— La Bistrița.

— Rămâi dar, baroane Radu, rămâi, dacă vrei.

— Da... căci vroiu s'o mai ascult, s'o mai ascult încă odată în noaptea asta cât voi mai sta la castelul din Carpați.

După câte-va clipe, amândoi părăsiră capela.

Cu toate că numele Stillei nu fusese rostit în această convorbire, Francisc îl înțelesese, de ea vorbise Radu de Gorț.

XVI

Dezastrul era aproape. Francisc nu îl putea înlătura de cât punând pe baronul de Gorț în neputință de a-și executa planul.

Erau un-spre zece ore seara. Ne mai avind teamă de a fi descoperit, Francisc își reluă lucrul. Cărămizile de la perete se scoteau ușor; dar era așa de gros că-i trebui o jumătate de oră până să-și facă o deschizătură destul de largă, prin care să poată eși.

Îndată ce Francisc puse piciorul în capela deschisă de toate părțile, se simți înviorat de aerul de afară.

Prin despicăturile boltei și a ferestrelor, se vedea pe cer niște nori ușori, alungați de vânt. Ici colea se arătau câte-va stele care păleau la strălucirea lunii.

Trebuia să găsească ușa care se deschidea în fundul capelei și prin care baronul de Gorț și Orfanik eșiseră. Iată de ce, Francisc se îndreptă spre fund.

În partea asta foarte întunecoasă, unde nu pătrundeau razele lunii, piciorul lui se lovi de niște dărâmături și fragmente scoase din boltă.

În sfârșit, la un colț din fund, în dosul altarului, Francisc simți o ușă putredă deschizându-se când o împinse.

Ușa aceea da într-o galerie care trebuia să ducă în curte. Pe acolo intraseră baronul de Gorț și Orfanik în capelă.

Îndată ce Francisc ajunse în galerie se găsi de-o dată în cea mai desvîrșită întunecime. După multe întorsături fără de a avea nici de suit nici de scoborît, era sigur că se dea la nivelul curților interioare.

După o jumătate de oră întunericul părea a se mai micșora; o lumină slabă luneca printre niște deschizături laterale ale galeriei.

Francisc putu merge mai iute, și eși într-o subterană largă, care venia în partea stângă a cetății.

Subterana aceea era pătrunsă de niște fereștrici, prin care pătrundeau razele lunii.

În față era o ușă deschisă.

Cea dintâi grijă a lui Francisc fu de a se așeza în față unei fereștrici, ca să respire acest vânt al nopții, timp de câte-va secunde.

Dar, în momentul când vroi să se retragă, crezu că zărește două sau trei umbre, care se mișcău la extremitatea inferioară a șesului Orgall, luminată până la întunecosul triunghi al brazilor.

Francisc se uita.

Că-va oameni umblau încoace și

încolo pe acel șes ceva mai încoace de copaci — de sigur agenții din Karlsburg, aduși de Roțco. Se hotărâseră oare a-și începe atacul noaptea, cu gând de a surprinde pe locuitorii castelului, ori așteptau acolo ivirea zorilor?

Ce silință trebuie să facă Francisc să-și stăpânească un strigăt gata să izbucnească să nu cheme pe Roțco, care ar fi putut auzi și recunoaște vocea lui! Dar strigătul acela putea fi auzit din turn, și înainte ca agenții să sară zidul, Radu de Gorț va avea timpul să puie aparatul în mișcare și să fugă prin tunel.

Francisc se stăpâni dar și se despărți de la fereștrici. Apoi, după ce trecu prin subterană, pași pragul ușei și urmă galeria.

Cinci sute de pași mai încolo, ajunse la pragul unei scări, care se desfășura în grosimea zidului.

Ajunsesese oare la turnul central care se înălța din mijlocul sălei de arme?... Așa îi venea a crede.

Cu toate acestea, scara nu putea fi scara principală, care suia la diferitele caturi. Nu se compunea de cât de niște trepte circulare, așezate ca niște gratii înăuntrul unei colivii strâmte și întunecoase.

Francisc se sui fără de sgomot, ascultând, dar neauzind nimic, și, după vr'o două-zeci de trepte se opri pe un parmaclic.

Acolo se deschidea o ușă pe o terasă, și având grija de a se adăposti în dosul unui parapet, se uită în direcțiunea șesului Orgall.

Mai mulți oameni se iveau la marginea brădișului, și nimic nu arăta că vor să se apropie de castel.

Hotărât să ajungă pe baronul de Gorț înainte de a fi apucat prin trecătoare, Francisc ocoli cațul și ajunse înaintea unei alte uși, de unde rezimătorea scării își lua direcția în sus.

Puse piciorul pe cea dintâi treaptă, se sprijini cu mâinele de pereți, începu să se urce.

Tot aceiași tăcere.

Apartamentul din cel dintâi cat nu era locuit.

Francisc se grăbi să ajungă parmaclicurile care dedeau în celelalte caturi.

Când ajunse la al treilea parmaclic, piciorul nu mai întâlni scară. Acolo se sfârșea scara care ducea până la partea cea mai ridicată a turnului, acela care forma platforma dințată, unde altă dată se desfășura steagul baronilor de Gorț.

Peretele, la stânga parmaclicului, era străbătut de o ușă, închisă în clipa aceea.

Prin gaura broaștei, a căreia chee era pe dinafară, se strecura o rază de lumină.

Francisc ascultă dar nu auzi nici un zgomot dinăuntrul apartamentului

Punând ochiul la broască, nu deosebi de cât partea stângă din odaie, care era foarte luminată, partea dreaptă fiind cufundată în umbră.

După ce întoarse binișor cheia, Francisc împinse ușa care se deschise. O sală încăpătoare ținea tot catul de sus al turnului.

Pe zidurile sale circulare, se sprijinea o boltă cu săpături a căreia dungă, unindu-se la centru se isprăvea într-o cuplă adâncă. Covoare groase, tapiserii antice ca oamenii, acopereau pereții. Câte-va mobile vechi, lăzi, polițe, fotolii, scăunase o mobilă destul de artistică. La ferestre erau agățate niște perdele groase, care nu lăsa lumina să intre înăuntru. Pe podele era întins un covor de lână tunsă, în care amuțeau pașii.

Alcătuirea odăii era ciudată, și pătrunzând înăuntru Francisc se miră mai cu seamă de contrastul pe care îl oferea, după cum era scăldată în umbră sau în lumină.

La dreapta ușii, înfățișarea ei era ascunsă într-un fel de umbră.

La stânga, dimpotrivă, o estradă, a cărei suprafață era faldurată în stofe negre, primea o lumină puternică, datorită vr'unui aparat de concentrare, pus în față, dar în așa mod, ca să nu se poată observa.

La vr'o zece pași de la estrada aceea, de care era despărțit printr'un paravan înalt până la un mijloc de om, se găsea un fotoliu antic cu răzămătoare lungă, pe care paravanul îl înconjura de un fel de penumbră.

Lângă jeț, o măsuță, acoperită de un covor, avea pe dînsa o cutie rectangulară.

Cutia aceasta lungă de două-sprezece degete, largă de cinci săi șase, a cărui capac, încrustat de pietre era ridicat, conținea un cilindru metalic.

(Va urma).

Numărul 13 din «Ziarul Călătorii» va apare Marți, 23 Decembrie curent.

Călătoria De la Sidi-Bel-Abes la Ain-Sefra (Deșertul Saharei)

(Cores. part. a Ziarului Călătorii)

Saida, 20 Neembrie 1897

Eră am ajuns la Saida. Azi avem răpaos. Saida e un orașel foarte frumos, așezat la poalele munților numiți *Creve Coeur*, nume dat de soldații francezi. Aci se găsește un al doilea regiment al legiunei străine.

Locuitorii aci sunt parte arabi și parte negri.

Cum am ajuns am descărcat cărțile și ne-am încărcat pe noi. Fiecare om a mai căpătat încă o cutie cu carne conservată, pesmeți și altele.

Seara a cântat muzica regimentului în mijlocul câmpului unde toți soldații au luat parte la un bal, care a durat până la orele 10 seara.

16 oameni bolnavi din balalionul nostru au intrat aci în spital fiind cu picioarele umflate.

A doua zi de dimineață la orele 5, am plecat pe un drum care urcă în sus, făcând mai multe curbe și trecând de mai multe ori linia ferată ajungând aci pe platou.

La 5 kilometri departe de Saida am dat peste un șanț plin cu apă pe care am fost siliți să-l trecem mergând până la genunchii prin apă. La kilometru 13 am ajuns la un sat cu numele de Hain-el-Hadger, ultimul sat la sudul provinciei Oran. Aci se află mai multe case și cafele europene din cauza mai multor sute de lucrători care lucrează la linia ferată franco-algeriană.

De aci înainte apa devine mai rară, drumul se termină și nu mai sunt de cât niște cărări făcute de caravane.

După vr'o 3 kilometri de mers, drumul face o curbă și urcă un dealușor mic, care e foarte greu de urcat fiind pietros. Aci sus se află o gară, de la care, la o distanță de 11—12 kilometri se află gări, care din cauza pustiității au mai mult aspectul unor închisori.

Când am ajuns la Tafara, gară care are 4 case din care 3 cărciumi unde sunt găzduiți spanioli, care lucrează la șantierul de acolo. Din cauza drumului rău căruțele au ajuns cu o întârziere de câte-va ore. Domnii ofițeri au mâncat în cărciumă, iar noi ceștia-l'alți în lipsa cărnei și a legumelor am fost nevoiți să mâncăm pâine goală cu apă rece.

De odată timpul a devenit rău de tot și a început să cadă o grindină de mărimea unei alune.

Toată noaptea a plouat într'una și nouă ne a fost frig și eram udați până la piele.

La orele 5 dimineața m'am sculat și am plecat fără să bem cafea. Mai multe persoane au căpătat friguri din cauza timpului rece și umed și sergentul nostru furier s'a îmbolnăvit așa de rău în cât a fost nevoit să fie trimis la spital.

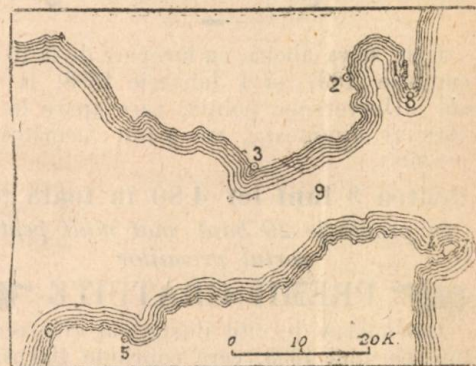
Pentru numărul viitor vă voi trimite o altă corespondență.

S. Schiffer din București
Soldat în regimentul I de Geniu
Legiunea străină

Azi, Vineri, 19 Decembrie, c., a apărut No. 9 din ziarul «Universul Amuzant», care se vinde cu 5 bani în toată țara.

Chestia Geografică No. 2.

Charta mută

În harta aceasta, înlocuește cifrele prin nume.

Anagramă

Citind d'a'ndăratele numele unui oraș italian, se rostește numele unei provincii indiene. Care e acest oraș? Care e această provincie?

Explicația se va da peste 15 zile.

Se va acorda, prin tragere la sorți, între acele persoane care vor trimite explicația exactă, un volum ilustrat din romanele noastre.

Explicația la harta mută apărută în No. 8 de la 6 Decembrie 1897 este :

1. Golful de Smyrna. 2. Smyrna. 3. Bumabat. 4. Budja. 5. Muntele Manissa (Sifylos). 6. Delta Sarabat (Ghediz).

Au deslegat : D. Grigore Gr. Dănescu, prof. de geografie la gimnaziu, T. Vestel; d. Vinci L. Pascal din Brăila; d. Murad D. Rober din Galați; d-na Olga Pironescu din Brăila.

Premiul a fost câștigat prin tragere la sorți de d-na Olga Pironescu din Brăila.

Ieri, Jui, 18 Decembrie 1897

A apărut No. 9

Din ziarul ilustrat săptămânal

Teatru, Muzică și Modă

Conține 10 ilustrații de modă, un mare tablou reprezentând o scenă din Hamlet și o bucată de muzică pentru piano. Matricea mai variată.

10 BANI ÎN TOATA ȚARA

Prețul abonamentului pentru un an în toată țara lei 6; pentru 6 luni 2.60.

Abonații pentru un an primesc ca premiu Calendarul de citit al «Universului» pe anul 1898.

De necrezut Obiecte și 3 Calendare gratis

Cine se va abona, cu începere de la 15 Decembrie 1897 și 1 Ianuarie 1898, la ziarul «Universul» politic, care apare în fiecare zi dimineața, va primi următoarele premii:

Pentru 3 luni lei 4.80 în toată țara
In provincie 20 bani mai mult pentru
portul premiilor

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit ilustrat al «Universului» pe anul 1898, care cuprinde 100 pagini text și 13 portrete ale oamenilor însemnați din România, încetați din viață în anul curent, un roman ilustrat de 1 volum, calendarul portativ pe anul 1898 și ziarul «Universul» literar, colorat, pe timp de 3 luni.

Pentru 6 luni lei 9.30 în toată țara
In provincie 30 bani mai mult pentru
portul premiilor

PREMII GRATUITE

Calendarul de citit al «Universului» pe anul 1898.—Calendarul portativ.—Calendarul american (cu foi zilnice).—Un roman de 2 volume, ilustrat, și ziarul «Universul» literar colorat, timp de 3 luni.

Pentru un an lei 19.50 în toată țara
In provincie 1 leu mai mult pentru
portul premiilor

PREMII GRATUITE

Toate calendarele de mai sus.—Un roman ilustrat de 4 volume.—«Universul» literar colorat timp de 1 an, o frumoasă fructieră cu piciorul de metal nichelat și un port ceasornic de metal.

La Viena și la Veneția gratis

Toți abonații vor mai concura, prin tragere la sorți, la două bilete de dus și întors la Viena sau la Veneția.

VINDECAREA Boalelor de ficat, stomac și inimă Curățirea sângelui stricat

HAPURILE VEGETALE INDIANE precum și **AMAR INDIAN** ale d-ului W. SIMON, vindecă în mod sigur și în scurt timp toate boalele de Ficat, Stomac și Inimă, în orice formă se vor prezenta. Hapurile vegetale indiane și amarul indian, sunt cei mai buni curățători ai sângelui stricat, în urma boalelor ficatului sau ale efectelor de microbi și miasme palustre (băltoase).—Hapurile Vegetale Indiane costă lei 2.80 flaconul. Amarul Indian costă lei 3 flaconul.

—Refuzați ca falsificate toate flacoanele sau borcanele care nu vor purta pe din afară pecetia ziarului «Universul» și pe dinăuntru o instrucție în limba română tot cu pecetia ziarului «Universul».

Se găsește de vânzare în București la drogheria centrală a d-ului M. Stoenescu, strada Academiei; la farmacia «Ochiul lui Dumnezeu», V. Thüringer, calea Victoriei No. 154; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academiei No. 2; la drogheria Păcățianu, calea Victoriei No. 17 (hotel de France), precum și la toate farmaciile din țară.

Orice tuse vindecată

Cine vrea să se vindece sigur și în scurt timp de orice tuse, să cumpere numai hapurile de catramină ale celebrului chimist dr. Bertelli din Milan, aprobate de consiliile sanitare superioare din Italia și România.

O cutie costă numai lei 2.95; patru cutii lei 10.95.

De vânzare în provincie la toate farmaciile și în București la drogheria centrală Mihail Stoenescu, str. Academiei No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, str. Academiei No. 4 și la drogheria «Căinele Negru», Ion Țetzu, strada Lipsanilor, București.

Toate cutiile care nu vor avea în interiorul lor o instrucție în limba română cu stampila administrației ziarului «Universul» str. Brezoianu No. 11, București, se vor considera ca falsificate.

Toate boalele secrete la bărbați și femei se vindecă în câte-va zile, prin întrebuintarea **EXTRACTULUI de COPAIVA și PARIGLI-NA**, ale d-ului Thom, din Londra, aprobate de consiliul sanitar al României. Este cel mai bun remediu, după declarațiile celor mai mari medici din lume.

— Prețul unui borcan lei 6.50 —

— **IMPORTANT!** Borcanele care nu vor avea instrucție în limba românească, precum și pecetia ziarului «Universul», se vor considera ca falsificate.

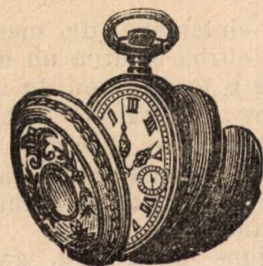
De vânzare la toate farmaciile din țară.

Depozitele: la drogheria Stoenescu, strada Academiei No. 2; la drogheria Ilie Zamfirescu, strada Academiei No. 4; la drogheria Fabini, calea Văcărești; la drogheria Păcățianu (sub hotel de France), precum și la farmacia «Ochiul lui Dumnezeu», W. Thüringer, calea Victoriei No. 154.

Jucării pentru Copii

La administrația ziarului «Universul» strada Brezoianu No. 11, se află un **MARE ASORTIMENT** de jucării pentru copii.

De oare-ce depozitele «Universului» se desfac de toate mărfurile, se vînd cu 20 la sută mai ieftin ca ori-unde.

CEL MAI MARE DEPOZIT DE Ceasornice

se află la administrația ziarului UNIVERSUL, Strada Brezoianu No. 11, București.

Ceasornice de nikel de la lei 4.90 până la lei 8.50.
Ceasornice de metal soarelui, care n'au nici o deosebire de un ceasornic de aur adevărat, cu lei 9.90, lei 10.90 și 13.50.

Domni doritori vor găsi la depozitul ziarului nostru cel mai bogat asortiment de ceasornice de tot felul, de metal alb sau aurit și oxidat, de argint și de aur, pentru dame și bărbați, care se vînd cu 30 la sută mai ieftin de cât ori unde.

Bogat asortiment de ceasornice de masă cu deșteptător, de metal sau de lemn artistic sculptat.—Lei 4.50, Lei 8.50, etc. etc.

Pendule de bronz mic de masă, foarte elegante, numai cu lei 5.50 bucata.

Pendule mari de bronz, pentru masă, de o rară frumusețe, acoperite cu un glob de sticlă albă.—Prețuri de ocaziune.

Pendule de perete, de lemn frumos sculptat, cu musică, care cântă un frumos cântec la fie-care ceas.—Lei 22 și lei 24 bucata.

Ceasornic de aur *patent Traian*, sistem Roskopf perfecționat, premiat cu cea mai înaltă distincțiune la cea din urmă expoziție specială de ceasornice din Geneva (Elveția).—Bucata lei 170 pe comptant.—Nici cu 300 de lei nu se găsește un asemenea ceasornic, fiind de aurul cel mai fin și solid și de un mers cel mai regulat, garantat.—Același ceasornic de metal nichelat Lei 17.50 și de metal oxidat lei 19.50

LANTURI de tot felul

fantazie, de metal aurit sau oxidat și de aur, pentru dame și bărbați, cu prețuri ne mai pomenit de ieftine.

Reparații de ceasornice

se efectuează în modul cel mai perfect și durabil, la atelierul înființat de administrația ziarului UNIVERSUL, care a adus expres din Elveția doi lucrători din cei mai experți.—Reparațiile se garantează pe timp de un an.

Intre orele 12—1¹/₂, atelierul de reparațiuni este închis

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNȚEPLĂRIILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI:

Lei 4.50 pe an în toată țara

„ 2.50 „ 1/2 „ „ „

Abonații pe un an primesc și un roman de 1 volum.

Redacția și Administrația:

No. 11, — Strada Brezoianu, — No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

apare de 2 ori pe săptămână

MARȚEA ȘI VINEREA

Sărbătoarea tutunului

Ca să asistăm la «sărbătoarea tutunului» nu trebuie să trecem Oceanul și să ne transportăm în America; e destul să trecem în Macedonia, țara de unde a plecat Alexandru Macedon ca să cucerească jumătatea lumii vechi.

Acolo este orașelul Cavalla, cel mai mare târg de tutun din Orient.

Cavalla a avut în cursul istoriei mai multe perioade de prosperitate. Sub numele de Napolis, ea fu portul Filipilor regii Macedoniei și punctul unde a debarcat Sf. Pavel, venind să convertească pe Gentili. Din pricina multor sale biserici, i se zise, pe drept, Cristopolis.

Cavalla, zidită pe un promontoriu care înaintea în mare, este o cetate veche orientală, a cărei curățenie lasă mult de dorit. În vârful unei stânci este o fortăreață din evul mediu. Orașul este înconjurat cu ziduri vechi; nu mare apeduct gotic, cu trei caturi, îi aduce apă din munți; moschii, minarete sunt în toate părțile; prăvăliile, prin varietatea limbilor care se vorbesc în ele, îți fac impresia turnului Babilon.

Zidurile fabricilor de tutun, se prezintă ca niște clădiri foarte triste.

Câte trei, patru sute de lucrători, stau într-o atmosferă năbușitoare, și așază foile de tutun, care li se aduc în pachete din câmpiile Filipilor.

În unele plantațiuni, cultura tutunului se face cu o metodă destul de bună. Mai întâi se seamănă sămânța în pepiniere și când răsare, îl acoperă cu multă îngrijire cu mărăcină pentru a-l apăra de soare și de pașari. Când planta s'a făcut mai măricică, o sădește pe câmpuri și dacă după această operație, — în Mai, — dă o ploaie, este aproape sigur că recolta va fi bună.

Lucrarea aceasta nu prezintă nici un interes, nu are nimic pitoresc, și totuși îți place să-i vezi pe oamenii aceia robuști și frumoși, îmbrăcați în costume cu culori vii, lucrând pe mântul. Ei sunt îmbrăcați cu mințene albastre, au brăuri stacojii și fesuri roșii. (Vezi ilustrația).

Mult mai puțin atrăgătoare sunt interiorul fabricelor, cu miile lor de vagabonzi, cele mai murdare și mai nespălate ființe care s'au văzut vreodată. E mai bine să nu cunoaștem interiorul fabricilor de tutun.

Printre acei ce lucrează în imensele usine, sunt unii care merită o mențiune specială. Aceștia sunt așa numiții Zapanis, cei mai nomazi Țigani ce există. Locuințele lor de iarnă, numite «gushaot», sunt niște simple colibe, în care trăesc aproape despuși.

Cu înfățișarea cruntă, purtând niște

palării ciudate și zeghii largi, ei sunt spoitori de felul lor și merg din bălei în bălei cu urși și maimuțe. Ast-fel că ei nu fac decât niște apariții trecătoare, în fabricile de tutun care le dă o ocupație prea sedentară.

Alți Țigani din Balcani, cu firea mai puțin vagabondă, s'au instalat în mahalalele orașelor comerciale. La Cavalla, ei fac un sat aparte.

Orî cât de ticăloși ar fi, neguțătorii de tutun nu se pot lipsi de ei, căci, la lucru, ei sunt superiori celor lanți lucrători.

Cavalla are o mulțime de corporațiuni: bărbierii, tapițerii, neguțătorii de tutun, sunt fiecare adunați în bresle deosebite, care se conduc după legile lor proprii.

Fiecare breaslă are doi șefi care regulează certurile și supraveghează fabricația în diferitele meșteșuguri. Ucenicii, ciracii, devin calfe după câți va ani de învățătură.

Cea mai înfloritoare din aceste bresle este aceea a cerșetorilor, a căror president dă o diplomă membrilor, fără care nimeni nu poate căpăta. Societatea e destul de bogată, posedă binal al căror venit este întrebuințat de ei.

Când unul din acești «frați ai zdrențelor», mărită una din fete, presidentul asistă la logodnă, unde consimțimintul său este indispensabil, și societatea înzestrează pe logodnică.

Neguțătorii și lucrătorii din Cavalla au o singură sărbătoare în cursul anului: «sărbătoarea tutunului» care se serbează în prima Duminică din luna Mai.

Românii, Grecii, Țiganii și Orientalii, țin mult la această sărbătoare. Fiecare breaslă, *Esnaif*, cum o numesc ei, are desfătările ei particulare, și în acest scop, ia din fondul lor b niște necesari băuturii și mâncării.

Deci, în prima Duminică din Mai tot orașul merge pe colinele care împresoară un câmp mic, numit — nu se știe pentru ce — *Pădurea Neagră*.

Scopul acestei reuniuni nu e numai veselie, ci și strângerea subscripțiunilor pentru o biserică și o școală.

E drept, că nici una nici alta nu ajung să se zidească, cu toate că în fiecare an se fac chete.

Orî-cum ar fi, procedeul pentru a strînge câți mai mulți bani posibil este original și ingenios. Se frige un miel «a la Palicari»: înfipt în frigare, învîrtindu-l înaintea unui foc mare, stropindu-l cu smântână și presărindu-l cu sare. Când mielul e gata se pune la licitație, care este în totdeauna foarte animată. Toți neguțătorii cei mari din oraș ar vrea să-l ia, căci, acela asupra căruia se adjudecă este proclamat Rege în Cavalla până la sărbătoarea viitoare. Unii miei ajung la 30—35 lire prin licitație.

Dintre toți neguțătorii de tutun din Cavalla, grecii sunt cei mai respectabili. Fiind cei mai bogați, ei și-au construit vile în jurul orașului și au în posesie cea mai mare parte din culturile de tutun din împrejurimi.

Unul dintre ei, voind să facă o cale ferată pe câmpia Cavallei, care cale ferată avea nevoie nu mai de un mic tunel pe sub colinele care separă câmpia de mare, nu căpăta autorizația, cu toate că promisesse să dea un milion și jumătate de lei, pe motivul că «se face drum de venire, triburilor nomade care trăesc în munți și care ar da naștere la turburări».

De altminterlea, în această regiune, brigandagiul este o adevărată instituție și chiar «Regele Cavallei» plătește tribut «regelui munților» care alt-fel nu i-ar permite să-și cultive tutunul său.

Muntenii, săraci, puțin dedați la agricultură, trăesc din facerea cărbunilor, din exploatarea pădurilor și din câte-va extracții minerale. Ei sunt rînd pe rînd când victime când tovarășii briganzilor.

Câmpia pe care voia să o traverseze prin cale ferată, este plină de bălți nesănătoase și drumul care duce de la Cavalla la ruinele vechii cetăți este imposibil. Probabil că pe aci a trecut sf. Pavel, căci găsim urme de clădiri antice și, la piciorul muntelui pe care e-țe așezat orașul, se ved mai multe morminte romane.

Pe unul din aceste morminte se citește următoarea inscripție: «Acela care va pune un alt corp în acest sarcofag, va plăti o mie de monede republicei». Ciudată mărturisire de vanitate omenească, de a avea asigurată posesia și dupe moarte!...

Inscripția e încă citibilă, dar mormântul este azi gol, chiar cenușa închisă în el a dispărut, ca și republica, și inscripția a rămas ilusorie...

V. Demays.

EPISOADE DIN CĂLĂTORIA MEA

LA

POLUL NORD

II

Observații astronomice se fac de obicei tot a doua zi pentru a se hotărî poziția în care ne aflăm și a ne ține în curent cu progresele de răc pe care le facem.

A face ast-fel de observații la o temperatură de —30° până la —40° C., nu esto o petrecere tocmai plăcută. Să stai nemișcat pe punte, lucrând cu aparate fine și învîrtind șurupuri cu mâna goală, e cam incomod. Adesea observatorul trebuie să se oprească să-și bată brațele de umeri și să joace câte nițel pe punte.

Une-ori unii se dedau la câte un ast-fei de joc de negrii, în cât se cutremură tot vaporul d'asupra capetelor noastre; iar când se întorc în salon, sunt primiți cu risete și cu înțrebări pline de interes, dacă e cam răcoare pe punte?

— Nicî de cum, răspunde Hansen. E o vreme foarte moale.

— Dar cel puțin la picioare ți-a fost frig?

— Nu, n'asî putea să zic. Numai degetele îți amoresc câte odată.

Adevărul e că odată îi degeraseră două degete; cu toate astea n'a vrut să primească unul din costumele din piele de lup, cari erau destinate pentru meteorologi.

«Nu e încă destul de frig, zicea el, și nu e bine să ne învățăm răți de pe acum.»

Cred că erau vr'o 40°C sub zero când într-o dimineață l'am văzut pe Hansen alergând numai în cămașe și pantaloni pe punte ca să însemneze observațiile; zicea că n'avusese vreme să se îmbrace.

Din când în când Scott Hansen și Iohansen fac și observații magnetice pe gheață. Ei mă uit la dansii cum stau plecați pe instrumentele lor la lumina felinarelor. Și de o dată îi vedeam sărind în sus, alergând pe gheață, dând din mâini, ca niște mori de vânt, cu o iuteală de 10 — 12 metri pe secundă, și cu toate astea «nu e frig de loc.»

Îmi adusesi aminte atunci ce citisem în dările de seamă despre alte expediții. Că la ast fel de temperaturi era cu neputință să se facă observații.

În restimpuri aud câte o dată murmur de voci în cabina lui Hansen. E ocupat atunci cu infiltrarea unei dose de cunoștințe astronomice și nautice asistentului său.

E grozav ce mult se joacă acum seara în salon. Diavolul jocului îi ține până târziu noaptea și până și exemplarul nostru Sverdrup e coprim de pasiune.

Nu-și jucaseră, ce e drept, cămășile, dar unii din ei își pierduseră, așa zicând, pâinea de la gură. Doi dintr'înșii trebuiră să se lipsească o lună întreagă de pâine proaspătă de oare-ce 'și pierduseră porțiile la joc. Totuși jocul acesta de cărți e o petrecere plăcută și sănătoasă care dă prilej la mult rîs și la multe glume.

Un proverb irlandez zice: «Fii fericit, dacă nu poți fi fericit, fii fără grijă, și dacă nu poți fi fără grijă, silește-te să le alungi pe cât se poate.»

E o bună filosofie aceasta, — dar ce ne trebuie nouă proverbe, când viața e în realitate fericită!

Cu o expresie plină de sinceritate Amundsen exclamă aseară: Ei, nu e așa cum zic eu? Suntem oamenii cei mai fericiți din lume, trăim aci

fără nici o grijă, avem tot ce ne trebuie fără să ne dăm nici o osteneală!» Hansen fu de aceeași părere în ce privește viața fără grije, tot așa se exprimase deunăzi și Juell, a cărei cea mai mare mulțumire este că aci nu sunt nici creditorii nici conturii.

Și eu? Și eu sunt fericit! E o viață comodă; nimic ce să mă supere, nici scrisorii nici gazete, întocmai viața claustrală departe de lume cum o visam în tinerețe, când doar-mă liniștea ca să-mi pot vedea de studii.

Stau întins pe sofa, citesc pătaniile lui Kane, beau bere, fumez țigărete, — adevărul mă silește să mărturisesc că m'am dat la acest vițiu pe care de alt-fel îl condamnam, dar omul e slab. Pufuiesc în vânt și mă las gândurilor. E o muncă și asta și caut să mi o împlinesc cât se poate de bine.

Joi 4 Ianuarie. — Se pare că amurgul începe a se cam lumina, dar poate să fie și numai închipuire. Cu tot faptul că mergem iar spre sud, sunt bine dispus. În cele din urmă, ce are a face? Poate că câștigul pentru știință va fi tot așa de mare și poate că dorința de a ajunge la pol nu este de cât rezultatul vanității.

Îmi pare că am acum o idee foarte clară despre ceea ce trebuie să fie colo sus, la pol. Marea adâncă de aci e legată cu marea adâncă atlantică, este o parte dintr'însa — în privința aceasta nu poate fi nici o îndoeală. Și n'am descoperit oare că lucrurile sunt întocmai așa cum le socotisem eu și că toate trebuie neapărat să se întâmple așa, dacă numai am avea un vânt favorabil? N'au trecut deja mulți alții înaintea noastră să aștepte vântul favorabil?

Și înadevăr toate socotelile mele, afară de una singură, s'au dovedit exacte. Am făcut drumul de-alungul țărmurilor Asiei, ceea ce, după cum ne profeteau mulți, trebui să ne pricinuiască mari greutăți. Am putut să înaintăm cu vaporul mai spre nord de cât am cutezat să sper chiar, și întocmai pe acel meridian pe care am dorit. Suntem impresurați de gheață iarăși după cum am dorit. Fram a suportat de minune presiunile ghețurilor, de și e mai greț încărcat cu cărbuni și intră mai adânc în apă de cât socotisem la început. Am învins toate greutățile de și mulți, dintre cei mai competenți ne profetiseră zdrobirea sigură a vaporului.

N'am găsit ghețurile nici mai înalte nici mai grele de cât mă așteptam, și confortul, căldura, ventilația pe bord, întrec toate așteptările mele! În privința nutrimentului ne aflăm tot atât de bine ca și acasă.

Nu aveam în această privință nimic de dorit.

Pregătirile pentru expediție, m'au

costat mai mulți ani prețioși a'î vieții mele, dar acum nu îmi regret: mi-am ajuns scopul. Ducem pe banchiză o viață care nu numai că e în toate privințele mai bună de cât aceea a expedițiilor de până acum, ci ne simțim par'că că am fi adus cu noi aci o bucată din Norvegia, din Europa.

Numai într'un singur punct, socotelile mele nu s'au adevărit, dar din nenorocire este anul din cele mai importante.

Am presupus că nu va fi o mare prea adâncă de oare-ce, cea mai mare adâncime cunoscută, până acum în aceste părți și care a fost găsită de Jeanette, era de 150 m. Am calculat așa dar că curentul pricinuit de râurile siberiane, trebuia să fie destul de tare ca să împingă gheața o bucată bună spre nord. Găsesc însă acedea o adâncime pe care nu o puteam măsura cu toată furia noastră, o adâncime de sigur de 1800 metri și poate chiar îndoit.

Aceasta ne-a ridicat imediat ori-ce încredere în acțiunea crentului; nu găsim de loc să numai foarte puțin curent și singura noastră speranță este acuma în puterea vântului. Columb a descoperit America, printr'o socoteală greșită și care nici nu era a lui proprie: numai cerul știe unde ne va duce socoteala mea greșită; repet numai că remășiile de lemnărie găsite la țărmurile Groenlandei nu pot să mintă și că drumul pe care l'au făcut ele trebuie să-l facem și noi.

Luni, 8 Ianuarie. — Mica Liv (fika lui Nansen,) împlinește azi un an; acasă e sărbătoare.

Azi după masă, pe când stam întins pe sofa și citeam, Peder viri capul pe ușe și mă chemă să-mi arate o stea ciudată care apăruse pe orizont și strălucea ca focul.

Mă dusei și văzui aproape cu spaimă, spre sud, tocmai de-asupra mării ghețurilor o lumină puternică, roșie, care strălucea schimbându-și mereu culoarea. Era ca și un feinar pe care cine-va l'ar fi învârtit mereu pe gheață și par'că se tot apropia. Nu era însă nimic alt-ceva de cât luceafărul pe care-l vedeam pentru prima oară, căci până acum stătuse sub orizont. Era minunat de frumos în focul intens roșu.

Ciudat lucru că tocmai azi răsărise steaua aceasta. Trebuie să fie steaua Livei, tocmai după cum Jupiter e steaua patriei. Și ziua nașterii fetei este o zi fericită, — suntem iar pe drum spre nord! După observațiile noastre suntem cu siguranță mai la nord de 79 grade. În ziua aniversării cununiei mele, 6 Septembrie, a început să bată vântul favorabil, care ne-a condus de-a lungul țărmului Asiei; poate că ziua nașterii Livei ne-a dus într'un curent favorabil și că sub steaua ei, putem să purcedem pe adevărata cale

spre nord.

Vineri, 12 Ianuarie.—Pe la 10 ore dimineața am avut azi o presiune înaintea vaporului, dar foarte ușoară. Avem o temperatură de 40 grade C. și un vânt de o iuțeală de 5 m. pe secundă.

Sub steaua Livei mergem acum repede spre nord. Acum iară par'că nu mi'este așa de indiferent dacă mergem spre sud. Cum înaintăm spre nord par'că mă simt însuflețit de o viață nouă și speranța veșnic tinere încolțește din nou de sub zăpada ernei. Văd drumul deschis înaintea mea și în depărtare întoarcerea în țară—o tericăre prea mare pentru ca să pot crede cu tot dinadinsul în ea.

Duminică, 14 Ianuarie.—Iarăș Duminică. Vremea trece aproape repede și pe fie-care zi se luminează tot mai mult.

Astăzi calcularea socotelilor de ieri seara ne a pricinuit o mare mulțumire. Presupunem deja că trebuia să fi făcut un drum destul de bun spre nord; unii credeau până la 79.18. Socoteala ne arată 79.19 latitudine nordică, 137.31 longitudine de est. Un bun pas înainte!

Eri ghiata a fost liniștită. Azi dimineață însă am avut o presiune care nu mai știu de ce a fost pricinuită acum, o săptămână întreagă după lună nouă.

Am făcut o plimbare lungă spre sud-vest și am dat chiar în mijlocul presiunilor de ghiată. Mișcarea a început chiar în locul unde stam, ca un tunet prelung sub mine și de toate părțile; sării și o lua la fugă ca un epure ca și cum n'aș mai fi auzit nici odată așa ceva. Dar venise așa de neașteptate...

Luni 15 Ianuarie.—Presiunile continuă cu sgomot mare de la nord. Sverdrup, Mogstad și Peder au pornit în această direcție, dar au trebuit să se oprească înaintea unei crăpături enorme. Mai târziu am plecat eu însoțit de Peder, spre nord-nord-est de-alungul crăpăturii. Era o ghiată linsă, albă, ceva minunat pentru sanie.

Cu cât mai mult mă plimb p'aci și privesc în toate părțile pe întinsul acestor ghețuri, cu atât mi se întărește în minte un plan la care m'am gândit deja de mult.

Cu câini și săniș ar fi posibil să se ajungă pe ghiata aceasta până la Pol, părăsind corabia cu totul și luând pentru întoarcere drumul spre țara Frantz Iosef, Spitzberg sau țărmul de vest al Groenlandei. Pentru două oameni, aceasta ar fi o expediție aproape ușoară.

Însă ar fi imprudent a se porni primăvara. Mai întâi trebuie să vedem ce drum vom lua la vară și când mă gândesc mai mult totuși mi se pare că n'ar prea fi cu cale să mă depărtez și să las pe cei-l'alți sin-

guri. Ce ar fi dacă eu m'aș întoarce acasă, iar dinșii nu.

Totuși însă am venit aici ca să explorez regiunile polare necunoscute; pentru aceasta au contribuit Norvegienii și de sigur cea d'între datorie a mea este să fac ce pot. Trebuie să mai aștept să văd cum vom merge înainte; dacă însă direcția nu va fi cea dorită, atunci nu ne mai rămâne decât să încercăm cel-l'alt plan, întâmplă se or'ce.

Marti 16 Ianuarie.—Astăzi ghiata este liniștită, cu cât s'apropie primăvara, tot mai mult ne apasă neactivitatea la care suntem condamnați. Sau poate că e tocmai din potrivă oboseala creierului; zi și noapte gândurile mi-au fost îndreptate spre un singur punct posibilitatea de a ajunge la pol și de a ne întoarce iarăși acasă. Poate că am nevoie de liniște ca să dorm, să dorm.

Ori cine știe poate că este o în-doială secretă în posibilitatea planului meu. Gândurile mi sunt zăpăcite; sunt o enigmă pentru mine însuși. Sunt obosit și totuși par'că am o dorință de activitate, de a mi scutura lenea; sau poate e numai o urmare a vegherei mai îndelungate de aseară? Totul în jurul meu e gol și creierul mi-e ca o foaie de hârtie albă. Mă uit la chipurile din patrie și par'că nu mă impresionează; mă gândesc la viitor și par'că mi-e tot atât dacă mă voi întoarce în toamna aceasta sau în cea viitoare. Numai să mă întorc. Un an sau două mi se par ca nimic.

Nici odată n'am fost într-o astfel de dispoziție. Nu mi mai vine nici să citesc, nici să desenez, nimic. Ce prostie! Să mă apuc oare să citesc pe Schopenhauer. Nu, mai bine să mă culc de și nu mi-e somn.

Singurul lucru care mă mai mângâie este să scriu, să încerc să mi talmăcesc sentimentele pe aceste file ca și când aș fi un altul care m'ar judeca. Și văd că toată viața omului nu e alt-ceva de cât amintire sau speranță.

Joi, 18 Ianuarie.—Vântul care aseară stătuse, a bătut azi iar cu o iuțeală de 5—6 metri pe secundă de la sud-sud-est, sud est și est sud-est. De sigur ne-a ajutat o bucatică spre nord, dar pare a slăbi și acum pe la miezul nopții nu mai e de cât de 4 metri pe secundă. Barometrul care tot timpul se urcase, a început de odată să se coboare. Să sperăm că nu ne amenință nici un ciclon și ne va aduce vânt spre nord.

E ciudat că de câte ori e un vânt mai tare, termometrul se urcă; astăzi s'a urcat până la —25° C. Payer explică această ridicare a temperaturii la vânturi tari așa: aerul se încălzește trecând prin deschizăturile de ghiată. Aceasta însă nu poate să fie exact cel puțin nu în cazul

nostru, căci n'avem de cât foarte puține sați aproape de loc, astfel de deschizături în apropiere. Mai degrabă sunt dispus să cred că ridicarea de temperatură e pricinuită de faptul că aerul se coboară din păturile mai înalte la suprafață.

E sigur că păturile mai înalte de aer sunt mai calde de cât cele de mai jos, car' vin în atingere cu zăpada și ghețurile. Observațiile noastre dovedesc aceasta.

Noaptea trecută am avut un vis curios. Par'că mă întorsesem și mă simt încă și acum bucuria amestecată cu temere cu care mă apropiam de uscat și de cea dintre stațiune telegrafică.

Îmi realizasem planul; ajunseseam la polul Nord și ne întorsesem la țara Frantz-Iosef. Nu văzusem nimic de cât bauchize, iar când oamenii mă întreba cum era acolo și de unde știam că ajunseseam la pol, nu știam ce să le răspund; uitasem să fac observații exacte și vedeam tocmai acum ce prostie făcusem.

Fridtjof Nansen

(Urmare în numărul viitor)

JULES VERNE

Castelul Carpaților

XIII

De la intrarea sa în sală, Francisc zări jețul ocupat.

Acolo, într'adevăr era o ființă care sta în cea mai desăvârșită nemișcare cu capul rezemat de spatele jețului, pleoapele închise, brațul drept întins pe masă, mâna apăsată pe partea interioară a cutiei.

Era Radu de Gorț.

Oare pentru a se lăsa somnului, baronul vruse se petrecea această din urmă noapte la cel din urmă cat al turnului?

Nu!... Nu putea să fie pentru asta, fi urma celor auzite dintre Radu de Gorț și Orfanik.

Baronul de Gorț era singur în odaie, căci însoțitorul său după ordinele primite trebuie să fi fost deja departe.

Dar Stilla?... Radu de Gorț nu spusese oare, că voise să o audă pentru cea din urmă dată în noaptea aceea în castelul din Carpați, înainte de a-l distruge prin explozie?... Și de ce ar fi venit el alt fel în sala aceea, unde ea de sigur venea în fiecare seară, să-l imbate cu cântecul ei?

Unde era oare Stilla?...

Francisc nici n'o vedea, nici n'o auzise...

La urma urmei ce'i păsa, acum când Radu de Gorț era la bunul plac

al tinerului conte !... Francisc va ști să-l silească să vorbească. Dar, în starea aceea de surescitare în care se afla, nu era să se arunce oare asupra acestui om, pe care-l ura tot atât pe cât era și el de urit, fiind-că-l răpise pe Stilla... Stilla trăind și nebună... nebună din pricina lui... și să-l lovească ?

Francisc veni la spatele jețului, nu mai avea de cât un pas de făcut ca să apuce pe baronul de Gorț, și cu ochii în sânge, cu mintea răătăcită, ridică mâna...

De odată se ivi Stilla.

Francisc lăsa să-i cadă cuțitul pe covor.

Stilla era în picioare pe estradă, în lumină, părul despletit, cu brațele întinse, foarte frumoasă în costumul Angelicăi din *Orlando*, așa cum i se arătase pe turnul castelului. Ochii ei țintiți asupra tinerului conte îl pătrundea până în suflet.

Era cu neputință să nu fi fost vîzută de dinsa, și cu toate acestea Stilla nu făcea nici o mișcare să-l cheme... nu deschidea buzele ca să-l vorbească... era nebună !

Francisc voia să se arunce pe estradă, s'o apuce în brațe, s'o tîrască afară...

Stilla începuse să cante. Fără să se scoale de pe jeț baronul de Gorț se plecase spre ea. În culmea extazului, melomanul respira vocea ei ca un parfum, o sorbea ca pe o licoare Dumnezească.

Precum era altă dată la reprezentațiile teatrelor din Italia, ast-fel era acum în mijlocul acestei săli, în singurătatea aceea nesfîrșită, în vârful acestei cetăți, care, domina țara răsăritească.

Da Stilla cânta !... Cânta pentru el... numai pentru el !... Par'că era o suflare care ieșea din buzele ei, car' părea nemișcată... Dar dacă își perduse mintea, cel puțin sufletul ei de artist rămăsese neatins.

Și Francisc, se ametea de farmecul acestei voci, pe care n'o auzise de cinci ani... Se adănea în privirea acestei femei, pe care nu credea s'o mai vadă nici o dată, și care sta acolo vie, ca și cum ar fi înviat printr'o minune !

Iar cântecul Stillei, nu trebuia oare să facă să vibreze mai iute inima lui Francisc, coardele amintirei ? Da ! recunoscuse finalul din tragica scenă din *Orlando*, finalul acela unde sufletul cântăreței se sfărîmase în această frază :

Inamorata, mio cuore tremante,
Voglio morire...

Francisc urmărea notă cu notă această frază neîntrecută... Și 'și spunea că nu va fi întreruptă ca în tearul San Carlo !... Nu !... Nu va muri înîntre buzele Stillei, cum mu-reprezentăția ei de adio.

Francisc nu mai respiră... Toată viața lui era atârnată de acest cântec... Vre-o câte-va măsură încă, și cântecul acesta se va sfârși în toată curăția lui nesfîrșită.

Dar iată că vocea începe a slăbi. S'ar zice că Stilla se codește repetând aceste cuvinte, de o durere străpungătoare :

Voglio morire...

Stilla va cădea oare pe estrada asta cum căzuse altă dată pe scenă ?

Nu cade dar cântecul se oprește la aceeași măsură, la aceeași notă ca la teatrul San-Carlo...

Dă un țipăt... același țipăt, pe care Francisc l'a auzit în seara aceea...

Cu toate acestea Stilla e tot acolo, în picioare, nemișcată cu privirea ei adorată—privirea aceea care aruncă tinerului conte toată dragostea sufletului său...

Francisc se aruncă spre ea... Vrea s'o ducă afară din sala aceea, afară din castel...

În acea clipă se întilnește față în față cu baronul, care se sculase tot-mai...

«Francisc de Telek !... strigă Radu de Gorț. Francisc de Telek care a putut scăpa...»

Dar Francisc nici nu-i răspunse și alergând spre estradă :

«Stilla... Stilla mea, repetă, el te regăsesc aici, vie.

— Vie... Stilla... vie !... strigă baronul de Gorț.

Și fraza asta ironică se sfârșește în hohote de ris, în care se simte toată ciuda turbării...

...Vie !... reluă Radu de Gorț. Ei bine ! să încerce Francisc de Telek. să mi-o ea !»

Francisc întinde brațele spre Stilla, a căru'i ochi sunt țintiți pe el...

În acea clipă, Radu de Gorț se pleacă, ridică cuțitul care scapă din mâna lui Francisc, și se îndreptează spre Stilla nemișcată...

Francisc se aruncă asupra lui ca să împedice nenorocita lovitură, care amenință pe nenorocita nebună...

E prea târziu cuțitul o lovește în inimă.

De o dată se aude sgomotul unei oglinzi care se sfărîma, și cu sfărîmăturile sticlei, risipite în toată sala, se face nevăzută Stilla...

Francisc a rămas nemișcat... Nu mai înțelegea... A înebunit, și el ?

Și atunci Radu de Gorț strigă :

«Stilla scapă iarăși lui Francisc de Telek !... Dar vocea ei... vocea ei imi rămâne numai mie... și nu va fi nici o dată a nimăru !

În momentul când Francisc vrea să se arunce asupra baronului de Gorț, puterile 'l părăsesc, cade fără de cunoștință la piciorul estradei.

Radu de Gorțnici nu ia în seamă pe tinerul conte. Ia cutia de pe masă

ese repede afară din sală, scoboară în catul întâi al turnului, îl ocolește, și era să ajungă la cea-laltă ușa, când răsună o detunătură.

Roțco, postat la marginea prăpastiei, trăsese asupra baronului de Gorț.

Baronul nu fu atins, dar glonteile lui Roțco sfărîmă cutia, pe care o avea el în mână.

Dădu un țipăt groasnic :

— Vocea ei... vocea ei... repetă el. Sufletul ei... sufletul Stillei... S'a sfărîmat... sfărîmat...

Și atunci cu părul vîlvoi, pumnii strînși, îl văzură alergând de a lungul terasei strigând mereu :

— Vocea ei... vocea ei... mi ai sfărîmat-o... Blestemați să fiți !

Apoi, se făcu nevăzut prin ușă, în clipa când Roțco și Nicu Dek căutau a sări zidul castelului fără să mai aștepte trupele de agenți.

Aproape imediat o explozie groasănică izbucni care făcu să tremure trunchiul Pleșei.

Mănunchii de flăcări se înălțară până în nori, și o dărăpănare de petre căzu asupra Vulcanului.

Din turnuri, cetățue, zidul de afară, capela castelului din Carpați, nu mai rămase decât o grămadă de ruine fumegînd, la suprafața șesului Orgail.

XVII

Nu s'a uitat,—luând în seamă con-vorbirea baronului cu Orfanik,—că explozia nu trebuia să distrugă castelul decât dupe plecarea lui Radu de Gorț. Deci, în momentul când această explozie se produse, era cu neputință ca baronul să aibă timp a fugi prin tunelul de la drumul trecătoarei. În furia durerii, nebunia desperării, ne mai avînd conștiință de cele ce făcea, Radu de Gorț, nu provocase oare o catastrofă imediată, a căru'i victimă trebuie să fi fost el ? După cuvintele neînțelese care-i scăpase, în momentul când Roțco spărsese cutia, pe care o ducea, voise să se îngroape poate sub ruinele castelului.

În tot cazul fu un noroc, că agenții surprinși de focul lui Roțco, erau încă la o oare-care depărtare, când explozia sfărîma totul. De abia câțiva fură atinși de dărămurile care căzură la poalele șesului Orgail. Numai, Roțco și pădurarul fuseseră la piciorul zidului și într'adevăr, numai printr'o minune nu fură zdrobiți de ploaia cea de petre.

Explozia își produsese efectul, când agenții, Nicu Dec și Roțco, ajunseră, fără multă oboseală, să sară zidul, să intre în curte, luând-o prin șanț-care era pe jumătate plin de resturile zidurilor.

La cinci-zeci de pași de zidul castelului, un corp fu ridicat dintre sfărîmături, cam depe la temelia turnului

Era Radu de Gorț. Căți-va băștinași ai satului între cari judecătorul Koltz—il recunoscuseră fără a sta mult la gânduri.

Cât despre Roțco și Nicu Dek, nu se gândeau de cât de a regăsi pe tânărul conte. Fiind-că Francisc nu se arătase, după cum fusese înțelegerea între el și soldatul său, de sigur n'a putut scăpa din castel.

Dar Roțco nu îndrăsnia a crede că mai trăiește, că nu era una din victimele catastrofei; de aceea plângea cu lacrimi mari, și Nicu Dek nu știa cum să-l liniștească.

Cu toate acestea, după o jumătate de oră de căutări, tânărul conte fu regăsit în cel dintâi cat, sub o boltire a zidului, care-l împedica de a fi sfârșit.

— Stăpâne... dragă stăpâne..

— Domnule conte.

Aceste cuvinte fură rostite de Nicu Dek și Roțco, când se aplecară asupra lui Francisc.

Il credeau mort, nu era decât leșinat.

Francisc deschise ochii, dar privirea lui rătăcită nu părea a recunoaște nici a auzi pe Roțco. Nicu Dek care ridicase pe tânărul conte în brațe, îi mai vorbi însă nu răspunse nimic.

Aceste din urmă cuvinte din cântecul Stillei se auziau din gura lui.

Inamorata... Voglio morire.

Francisc de Telek era nebun.

XVIII

Nimeni, negreșit, fiind-că tânărul conte își perduse rațiunea, n'ar fi avut nici o dată explicațiunea celor petrecute în castelul din Carpați, fără de destăinuirile care fuseseră făcute în următoarele împrejurări:

Timp de patru zile, Orfanik așteptase, cum se înțelesese ca baronul de Gorț să vie să se întâlnească cu el la Bistrița. Văzînd că nu mai vine, își zise că a căzut poate victima exploziunii. Impins de curiozitate ca și de grijă, părăsi orașul, luă drumul spre Werst, și veni să se se învîrtească împrejurul castelului.

Făcu rău, căci agenții de poliție, nu întârziară de a pune mîna pe dînsul după stăruința lui Roțco, care-l cunoștea de mult.

În capitala țînutului, în fața magistraților înaintea cărui fu dus, Orfanik nu se împotrivă de loc a răs-punde chestiunilor care-i fură puse în cursul anchetei, ordonanță asupra acestei catastrofe.

Vom mărturisi chiar că tristul sfîrșit al Baronului Radu de Gorț, nu prea păru a emoționa pe acest savant egoist și maniac, care n'avea inimă de cât pentru invențiunile sale.

În primul loc, după cererile stăruitoare ale lui Roțco, Orfanik afirmă

că Stilla murise, și — expresie de care chiar el se servi — era foarte bine înmormîntată, de cinci ani în cimitirul *Campo Santo Nuovo* la Neapole.

Afirmarea aceasta produse niște mirări nesfârșite.

Intr'adevăr dacă Stilla murise, cum se făcea că Francisc i a auzit glasul în sala cea mare a hanului, apoi s'o vadă ivindu-se pe virful turnului, apoi să se ametească de cântecul ei, când era închis în cavou?

În sfîrșit cum de o văzuse vie în odaia din turn?

Iată explicația acestor fenomene, care păreau a fi nepricepute.

Se amintește de ce desperare fusese apucat baronul de Gorț, când se răspîndi sgomotul că Stilla luase hotărîrea să se lase de teatru ca să se mărite cu contele de Telek. Uimitorul ei talent de artistă, adică toate mulțumirile lui de iubitor de muzică, avea să le piardă.

Atunci Orfanik îi propuse, să culeagă prin mijlocul aparatelor fonografice, cele mai de seamă bucăți din repertoriul pe care cântăreața și-l propunea să-l cînte la reprezentațiile ei de adio. Aparatele acestea erau minunat perfecționate pe vremea aceia, și Orfanik le perfecționase atît, că vocea omenească nu cerca într'insele nici o schimbare, nici în farmec, nici în limpeditate.

Baronul de Gorț primi oferta fizicianului Instalare în cea din urmă lună fonografe în fundul lojei zăbrelate.

Așa gravară pe plăci, cavatine, romane de operă sau de concerte între altele, melodia lui Stefano și aria aceia finală din *Orlando*, care fu întreruptă prin moartea Stillei.

Iată în ce condiții baronul de Gorț venise să se închidă în castelul din Carpați, și acolo, în fie care seară, putea să audă cântecele care fuseseră strânse de acele aparate admirabile. Și nu numai că auzia pe Stilla, ca și cum ar fi fost în loja lui dar ceea ce va părea cu totul neînțeles—o vedea ca și cum ar fi fost vie înaintea ochilor săi.

Era un simplu fenomen de optică.

Baronul de Gorț, se știe, cumpărase un portret mareț al cântăreței. Portretul acela o înfățișa în picioare cu rochia albă a Angelicai din *Orlando* și părul ei frumos despletit. Decî prin mijlocul oglinzelor înclinate urmînd un oarecare unghi calculat de Orfanik, când un focar puternic lumina acest portret așezat în fața unei oglinzi, Stilla apărea, prin reflecțiune, tot așa de reală, ca și cum ar fi fost în viață și în toată măreția frumuseții sale. Grație acestui aparat transportat în timpul nopții pe coperișul turnului, Radu

de Gorț, o făcuse să se arate, când vru să atragă pe Francisc de Telek; numai prin acel aparat tînărul conte a putut revedea pe Stilla în sala turnului, pe când fanaticul ei admirator se ametea de vocea și cânturile sale.

Astea sunt, în rezumat, deslușirile pe care le dădu Orfanik, într'un mod mai amănunțit, în timpul interogatoriului. Și, trebuie să spun, cu o mîndrie nespusă se arăta el ca autorul acestor invențiuni geniale, pe care le dusesse la cea din urmă treaptă a perfecțiunii.

Dar, dacă Orfanik își explicase diferitele fenomene, ceea ce el nu explicarea de ce baronul de Gorț nu fugise înainte de explozie. Dar când Orfanik află că i s'a sfărîmat cutia de un glonte, înțelese. Cutia aceea conținea aparatul fonografic care închidea cel din urmă cântec al Stillei, acel la care ținea mai mult baronul, și care voise să-l mai audă o dată.

Dar aparatul acesta distrus, era viața baronului de Gorț sfărîmată, și nebun de desperare, viu să se îngroape sub ruinele castelului.

Baronul Radu de Gorț a fost înmormîntat la cimitirul din Werst cu toate onorurile cuvenite vechii familii, care se sfîrșia cu dînsul. Cât despre tînărul conte de Telek, Roțco îl transportă la castelul din Craiova unde îl îngrijește. Orfanik a cedat lui Francisc fonografele unde sunt strînse celelalte cântece ale Stillei, și când Francisc auzi vocea marelui artiste, îi dă oarecare atenție, își recăpătă luciditatea de altă dată, pare că sufletul său încearcă de a trăi cu amintirile celui neuitat trecut.

De altmîntrelea, după câte-va luni, tînărul conte își recăpătă judecata, și prin el s'a cunoscut amănuntele acestei din urmă nopți de la castelul din Carpați

Să spunem acum că nunta încântătoarei Miorița și a lui Nicu Dek fu celebrată după opt zile de la catastrofă. După ce logodnicii căpătără bine-cuvîntarea popei din satul Vulcan, se întoarseră la Werst, unde ju-pânul Koltz le păstrase cea mai frumoasă odăidă din casă.

Dar fiind-că aceste fenomene au fost date la lumină, nu trebuie să ne închipuim că tînăra femeie nu mai crede în fantasticele arătări din castel. Nicu Dek de geaba îi spune. Jonas de asemenea, că ține să-și recapete mușterii la *Regele Matei* nu-i încredințată, precum nici judecătorul Koltz, nici păstorul Frik, nici dascălul Hermod și nici ceilalți locuitori din Werst. Au să treacă mulți ani încă până ce oamenii aceștia se vor lăsa de superstiții.

Cu toate acestea doctorul Patak, care și-a reluat obiceiurile lui îngâfate, spune mereu cu vrea să-l asculte.